श्रीसोमनाथ-संस्कृत-युनिवर्सिटी, वेरावलम्

परिणामः

(Outcomes)

॥विधावारिधि-कार्यक्रमः॥

(Ph.D Program)

प्रोग्राम कोड	प्रोग्राम	अपेक्षिताः परिणामाः (Outcomes)
01	विद्यावारिधिः	• शोधविषयचयनप्रक्रियाज्ञानम्। • शोधसंज्ञा, शोधप्रकृतयः, शोधपरिसरः, तथ्यसङ्ग्रहणम् इत्यादिविषयाणां ज्ञानम्। • संस्कृतशोधपत्रिकाणां व्यवहारः। • ताडपत्रादिमातृकासम्पादने शोधकर्तुः कर्तव्यम्। • लिप्यन्तरीकरणे वर्णसङ्केतविधिज्ञानम्। • समीक्षात्मकग्रन्थसम्पादनप्रविधिबोधः। • प्लेगेरिज्मपरिचयः। (An Introduction to Plagiarism) • मुद्रणसंशोधनप्रविधिबोधः।

॥तत्त्वाचार्य-कार्यक्रमः॥

(M.Phil Program)

प्रोग्राम कोड	**प्रोग्राम**	**अपेक्षिताः परिणामाः (Outcomes)**
02	तत्त्वाचार्यः	• तत्त्वाचार्य-कार्यक्रमे अधीत्य छात्रः स्वेन चितस्य शास्त्रस्य तलस्पर्शि ज्ञानं प्राप्स्यति • छात्रः स्वशास्त्रसम्बद्धान् प्रश्नान् उत्थापयितुं शक्ष्यति • शास्त्रसम्बद्धान् प्रश्नान् समाधातुम् योग्यस्य शोधप्रविधेः विषये ज्ञास्यति • स्वशास्त्रसम्बद्धानां चिकित्सात्मकानां ग्रन्थानां ग्रन्थकाराणां च परिचयं प्राप्स्यति • विविधटीकोपटीकानाम् अवलोकनं करिष्यति • शास्त्राणां लोकोपकारकान् पक्षान् आश्रित्य लेखनस्य क्षमतां प्राप्स्यति • विविधासु शोधसङ्गोष्ठीषु भागं गृहीत्वा शोधपत्रलेखनस्य शोधपत्रप्रस्तुतेः च अनुभवं प्राप्स्यति • नैकेषां शोधप्रबन्धानाम् अध्ययनं कृत्वा शोधप्रबन्धलेखनस्य विधिं ज्ञास्यति • पाठसम्पादनस्य विधिं ज्ञास्यति। • मुद्रण-संशोधनप्रविधेः ज्ञानं प्राप्स्यति। • शास्त्रे, संशोधनविधौ च प्रावीण्यं प्राप्य स्वसंशोधनैः शास्त्रपरम्परां पोषयिष्यति

॥तत्त्वाचार्य-विशिष्टकार्यक्रमाः॥

(M.Phil Specific Programs)

विषयः - वेदः (शुक्लयजुर्वेदः)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
1.	Tattvacharya Veda	• भारतीयशिक्षणपद्धतौ सांस्कृतिमहत्त्वप्रदर्शनाय छात्राणाम् आधुनिकवृत्ति-अधिगमनाय प्रतियोगितापरीक्षासु लाभाय एषः पाठ्यक्रमः निर्धारितो वर्तते। • भारतीयशिक्षायाः आकाङ्क्षापूर्त्यै एषः पाठ्यक्रमः निर्धारितः अस्ति। • अनेन वैदिकमन्त्राणाम् उच्चारणविधिपुरःसरं वैदिकध्वनिविज्ञानस्य ज्ञानमपि भवति। • तत्त्वाचार्यपाठ्यक्रमे यौ द्वौ ग्रन्थौ निर्धारितौ वर्तते, तयोरध्ययनेन वैदिकसंस्कृतेः ज्ञानेन सह भाषाविकासज्ञानं तेन च भाषासाहित्यक्षेत्रे छात्राणां शोधप्रवृत्तिश्चोपजायते।

विषयः - फलितज्योतिषम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
2.	Tattvacharya Falita Jyotisha	तत्त्वाचार्यकक्षायां छात्राः आहत्य त्रीणिप्रश्नपत्राणि पठन्ति। तेषु एकं फलितज्योतिषस्य प्रश्नपत्रं भवति। एतेन समम् एव छात्रैः फलितज्योतिषविषये स्वीयः लघुशोधप्रबन्धः अपि विलिख्य प्रस्तोतव्यः भवति। • फलितज्योतिषशास्त्रे तत्त्वाचार्यपाठ्यक्रमं पठित्वा छात्रः फलितज्योतिषशास्त्रे संशोधनस्य विविधान् आयामान् ज्ञास्यति। • फलितज्योतिषशास्त्रे शोधप्रबन्धलेखनेन फलितज्योतिषशास्त्रे संशोधनस्य साक्षात् अनुभवं प्राप्स्यन्ति।

विषयः - नव्यव्याकरणम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
3.	Tattvacharya Navyavyakarana	तत्त्वाचार्यकक्षायां छात्राः आहत्य त्रीणिप्रश्नपत्राणि पठन्ति। तेषु एकं व्याकरणस्य प्रश्नपत्रं भवति। एतेन समम् एव छात्रैः व्याकरणविषये स्वीयः लघुशोधप्रबन्धः अपि विलिख्य प्रस्तोतव्यः भवति। • व्याकरणशास्त्रे तत्त्वाचार्यपाठ्यक्रमं पठित्वा छात्रः व्याकरणशास्त्रे संशोधनस्य विविधान् आयामान् ज्ञास्यति। • व्याकरणशास्त्रे शोधप्रबन्धलेखनेन व्याकरणशास्त्रे संशोधनस्य साक्षात् अनुभवं प्राप्स्यन्ति।

विषयः - पुराणेतिहासः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
4.	Tattvacharya Puraanetihaasa	तत्त्वाचार्यकक्षायां छात्राः आहत्य त्रीणिप्रश्नपत्राणि पठन्ति। तेषु एकं पुराणेतिहासस्य प्रश्नपत्रं भवति। एतेन समम् एव छात्रैः पुराणेतिहासविषये स्वीयः लघुशोधप्रबन्धः अपि विलिख्य प्रस्तोतव्यः भवति। • पुराणेतिहासे तत्त्वाचार्यपाठ्यक्रमं पठित्वा छात्रः पुराणेतिहासे संशोधनस्य विविधान् आयामान् ज्ञास्यति। • पुराणेतिहासे शोधप्रबन्धलेखनेन पुराणेतिहासे संशोधनस्य साक्षात् अनुभवं प्राप्स्यन्ति।

विषयः - सर्वदर्शनम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
5.	Tattvacharya Sarvadarsha	• भारतीयदर्शनेषु संशोधनपद्धतेः ज्ञानं भवति । • भारतीयदर्शनेषु निरूपितानां प्रमाणानां ज्ञानं भवति ।

	na	• भारतीयदर्शनस्य प्रमुखसिद्धान्तानां ग्रन्थानाम्, ग्रन्थकर्तॄणां च परिचयः भवति ।

विषयः - साहित्यम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
6.	Tattvacharya Sahitya	तत्त्वाचार्यकक्षायां छात्राः आहत्य त्रीणिप्रश्नपत्राणि पठन्ति। तेषु द्वे साहित्यस्य प्रश्नपत्रे भवतः। एतेन समम् एव छात्रैः साहित्यविषये स्वीयः लघुशोधप्रबन्धः अपि विलिख्य प्रस्तोतव्यः भवति। • साहित्यशास्त्रे तत्त्वाचार्यपाठ्यक्रमं पठित्वा छात्रः साहित्ये संशोधनस्य विविधान् आयामान् ज्ञास्यति। • साहित्यशास्त्रे शोधप्रबन्धलेखनेन साहित्यशास्त्रे संशोधनस्य साक्षात् अनुभवं प्राप्स्यन्ति।

॥तत्त्वाचार्य-पाठ्यक्रमाः॥

(M.Phil Courses)

Paper-1 शोधप्रविधिः			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.		शोधप्रविधिः	● अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः अनुसन्धानस्य स्वरूपं परिभाषां च ज्ञास्यति। ● शोधसमस्यायाः निर्धारणे, मण्डने, शोधप्रकारस्य निर्धारणे च क्षमो भविष्यति। ● समीक्षितपाठसम्पादनस्य विधिं ज्ञास्यति

Paper-2 वेदः			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	-	शुक्लयजुर्वेदप्रातिशाख्यम्, बृहद्देवता च	● यतो हि प्रातिशाख्यानि वैदिकशिक्षायाः व्याकरण-स्वरादीनाञ्च प्रतिपादकग्रन्थाः भवन्ति,येन वैदिकमन्त्राणाम् उच्चारणविधिपुरःसरं वैदिकध्वनिविज्ञानमपि ज्ञातं भवति छात्रैः । अत एव शुक्लयजुर्वेदप्रातिशाख्यस्य पाठ्यक्रमे निर्धारणमस्ति । ऋग्वेदीयप्रातिशाख्यस्यान्यत्र निर्धारितत्वादत्र सामान्यछात्राणां कृतेऽस्य प्रातिशाख्यस्य भारतीयधर्मचिन्तनप्रसङ्गे च वैदिकदेवशास्त्रस्यावबोधाय बृहद्देवतायाः अपि निर्धारणमस्ति पाठ्यग्रन्थे। एतदेवोपर्युक्तं फलम्।

Paper-2 ज्योतिषम्			Semester-1
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
2.			• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः सूत्रात्मकरूपेण राशीनां ग्रहाणां च परिचयं प्राप्स्यति। • विविधानां योगानां ज्ञानं सूक्ष्मतया सूत्रात्मकरूपेण ज्ञातुं शक्नोति। • अरिष्टादीन् सूक्ष्मतया सूत्रात्मकरूपेण ज्ञातुं शक्नोति। • होराशास्त्रस् मुख्यतत्त्वानां सविस्तरं ज्ञानं प्राप्तुं शक्नोति।

Paper-2 व्याकरणम्			Semester-1
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
3.		उणादिप्रकरणम्, पाणिनीयशिक्षा, लिङ्गानुशासनम्	• अस्य विषयस्य पठनेन छात्रा व्याकरणशास्त्रे वर्तमानानाम् उत्कृष्टानां शोधप्रबन्धानां शैलीज्ञानं प्राप्स्यन्ति। • अस्मिन् विषये उणादिसूत्राणां पठनेन नैकेषां शब्दानां व्युत्पत्तिप्रक्रियां ज्ञास्यन्ति। • अस्मिन् विषये निर्धारितस्य 'पाणिनीयशिक्षा' इत्यस्य ग्रन्थस्य अध्ययनेन छात्राः वर्णोच्चारणस्य सूक्ष्मताः ज्ञास्यन्ति। • अस्मिन् विषये निर्धारितस्य 'लिङ्गानुशासनम्' इत्यस्य भागस्य अध्ययनेन छात्राः शब्दानां लिङ्गानां सम्यक् ज्ञानं प्राप्स्यन्ति।

Paper-2 पुराणेतिहासः			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
4.		लिङ्गपुराणम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः शिवतत्त्वविषयकं ज्ञानं प्राप्स्यति • एषः विश्वविद्यालयः प्रभासतीर्थे संस्थापितः वर्तते। अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः प्रभासतीर्थस्य महत्त्वं ज्ञास्यति। • भगवतः शिवस्य सगुणनिर्गुणस्वरूपयोः ज्ञानं प्राप्स्यति।

Paper-2सर्वदर्शनम्			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
5.		भारतीयदर्शनम्	• भारतीयदर्शनेषु संशोधनपद्धतेः ज्ञानं भवति। • भारतीयदर्शनेषु निरूपितानां प्रमाणानां ज्ञानं भवति। • भारतीयदर्शनस्य प्रमुखसिद्धान्तानां ग्रन्थानाम्, ग्रन्थकर्तॄणां च परिचयः भवति।

Paper-2 साहित्यम्			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
6.		काव्यानुशासनम्	• हेमचन्द्राचार्यस्य तत्कृतीनां च परिचयः । • काव्यलक्षण-स्वरूपज्ञानम् । • काव्यगुणरीतिदोषज्ञानम् । • रसाणां स्वरूपभेदज्ञानम् । • दृश्य-श्राव्यादि-काव्यप्रकारज्ञानम् ।

Paper- 1			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.		प्रसन्नराघवम्	• जयदेवस्य तत्कृतीनां च परिचयज्ञानम् । • प्रसन्नराघवस्य वैशिष्ट्यज्ञानम् । • प्रसन्नराघवस्य शैलीज्ञानम् । • प्रसन्नराघवस्य पात्रवैशिष्ट्यज्ञानम् । • नाटकस्य रसास्वादः लक्षणसङ्गतिसामर्थ्यं च । • श्लोकव्याख्यानसामर्थ्यम् ।

॥आचार्य-कार्यक्रमः॥

प्रोग्राम कोड	प्रोग्राम	अपेक्षिताः परिणामाः (Outcomes)
03	आचार्यः(M.A.)	• संस्कृतेन मौखिक्यां लिखितायां च अभिव्यक्तौ पटुत्वं प्राप्स्यति। • आचार्य-कार्यक्रमे अधीत्य छात्रः भारतीयजीवनशैल्याः विशिष्टं परिचयं प्राप्स्यति। • संस्कृतेन लिखितानां शास्त्राणाम् आशयं समुचिततया ज्ञातुं क्षमो भविष्यति। • शास्त्रार्थकरणे अपेक्षितः विवेकः छात्रे जागरिष्यति। • भारतीयचिन्तनपरम्पराम् आत्मसात् करिष्यति। • छात्रस्य मनसि भारतीयज्ञानपरम्परायाः विषये गौरवं जागरिष्यति। • शास्त्रोक्तान् उपदेशान् जीवने व्यवहर्तुं क्षमो भविष्यति। • शास्त्राध्ययनेन तर्कबुद्धेः, विश्लेषणात्मकचिन्तनस्य, संवादकौशलस्य च सम्पूर्णः विकासो भविष्यति। • भारतीयसंस्कृतेः मूलभूतेषु शास्त्रेषु कस्यचित् एकस्य गूढार्थावगमने, संरक्षणे, अग्रिमान्वये सम्प्रेषणे, शास्त्रपरम्परायाः कालोचितसंवर्धने च समर्थो भविष्यति। • स्वेन अध्ययनाय स्वीकृतात् शास्त्रात् भिन्नस्य कस्यचित् एकस्य शास्त्रस्य परिचयात्मकं ज्ञानं प्राप्स्यति। • अनिवार्य-प्रश्नपत्रस्य पठनेन छात्राः व्यापकस्य संस्कृतसाहित्यस्य शास्त्राणां च सामान्यं ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। • विविध-शास्त्रटीकानाम् अध्ययनेन छात्रे अनुसन्धानवृत्तिः उद्बुद्धा भविष्यति। • अस्मिन् कार्यक्रमे अधीत्य छात्रः NET, SET, SLET इत्यादिपरीक्षाः उत्तरीतुं सज्जः भविष्यत। • शास्त्राध्ययनेन विवेकबुद्धेः उत्तरदायित्वबोधस्य च विकासेन व्यक्तिगतजीवने, उद्योगक्षेत्रे, समाजे च महत्त्वपूर्ण-उत्तरदायित्वानि निर्वोढुं सज्जो भविष्यति।

(M.A. Program)

॥आचार्य-विशिष्टकार्यक्रमाः॥

(M.A. Specific Programs)

विषयः - वेदः (शुक्लयजुर्वेदः)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
1.	Acharya	• भारतीयशिक्षणपद्धतौ सांस्कृतिमहत्त्वप्रदर्शनाय छात्राणाम् आधुनिकवृत्ति-अधिगमनाय प्रतियोगितापरिक्षासु लाभाय एषः पाठ्यक्रमः निर्धारितो वर्तते। • भाष्यग्रन्थानाम् अध्ययनेन छात्राणां मन्त्रार्थज्ञानं भवति। • सम्पूर्णस्य वैदिकवाङ्मयस्य प्रतिपाद्यो विषयोऽस्ति धर्मः। स च धर्मः यागादिरूपः अत एव यागकर्मणां भारतीयसांस्कृतिकं महत्त्वं वैज्ञानिकं च चिन्तनं ज्ञातं भवति। • विश्वधर्मं प्रति छात्रेषु समानभावसंस्कारः समुदेति। • श्रौतयागसम्पादनसन्दर्भे शास्त्रीयप्रक्रियानुसारं यज्ञीयपात्राणां शास्त्रे विवेचनमस्ति, तन्माध्यमेन वैदिकवास्तु-शिल्पकलादीनां छात्रेषु ज्ञानं जायते। • प्राचीनयज्ञपरम्परायाः संरक्षणेन साकं रसायनशास्त्रीयमपि ज्ञानं भवति। • छात्रेषु वैदिककर्मसंस्कृतेः ज्ञानस्योद्भावनेन साकं तर्कशक्तिसमुत्पादनमपि भवति।

विषयः - ज्योतिषशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
2.	Acharya	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रेषु होरास्कन्धस्य तथ्यैः सह संहितास्कन्धस्य सर्वेषां विषयाणां ज्ञानवशात् ज्योतिषशास्त्रीयतथ्येषु अनुसन्धानात्मक-भावनायाः विकासः, तर्कशक्तेश्च विकासः भविष्यति । • छात्राः अध्यापनकार्यं, लोके ज्योतिषशास्त्रीयपरामर्शकार्यञ्च सम्यक्तया कृत्वा ज्योतिषशास्त्रस्य परम्परायाः विकासं करिष्यन्ति ।

विषयः - नव्यव्याकरणम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
3.	Acharya	आचार्यकक्षायां मुख्यरूपेण नव पुस्तकानि निर्धारितानि सन्ति- • प्रौढमनोरमा (आरम्भतः षड्लिङ्गं यावत्) 2. लघुशब्देन्दुशेखरः (आरम्भतः षड्लिङ्गं यावत्) 3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (निर्धारितः अंशः) 4. परमलघुमञ्जूषा 5. वाक्यपदीयम् 6. वैयाकरणभूषणसारः (निर्धारितः अंशः) 7. महाभाष्यम् (सप्तमतः नवमम् आह्निकं यावत्) 8. व्युत्पत्तिवादः (निर्धारितः अंशः) 9. लघुसिद्धान्तकौमुदी (निर्धारितः अंशः)। • आचार्यकक्षायां व्याकरणविषयः ऐच्छिकविषयरूपेण अपि चतुर्षु सत्रेषु पाठ्यते। यत्र कस्यापि विषयस्य छात्राः नामाङ्कनं ग्रहितुं शक्नुवन्ति। अतः तेषां समेषां छात्राणां कृते प्रतियोगिपरीक्षायां निर्धारितपाठ्यक्रमत्वेन लाभकरः लघुसिद्धान्तकौमुद्याः निर्धारितः अंशः अभ्यासक्रमे समाविष्टो विद्यते। • द्विवर्षीयायां आचार्यकक्षायां अन्यसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य अभ्यासक्रमानुरोधेन तथा च नेट (NET) अभ्यासक्रमानुरोधेन लघुसिद्धान्तकौमुदीम् अतिरिच्य अन्ये ग्रन्थाः ग्रन्थांशाश्च पाठ्यक्रमे निर्धारिताः सन्ति। • व्याकरणस्य अध्ययनेन छात्राः शुद्धेन संस्कृतेन वक्तुं लेखितुं च शक्नुवन्ति। • महाकाव्येषु, नाटकेषु च प्रयुक्तान् शब्दान् यथावत् ज्ञातुं व्याख्यातुं च शक्नुवन्ति। • ये छात्राः अग्रे संस्कृतशिक्षकाः भवन्ति ते व्याकरणद्वारा भाषां सम्यक् ज्ञात्वा उत्कृष्टाः शिक्षकाः भवितुम् अर्हन्ति। • पीएच्. डी. इत्यादि-प्रगताध्ययनं चिकीर्षूणां कृते अपि व्याकरणाध्ययनम् अतीव उपकरोति।

विषयः - पुराणेतिहासः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
4.	Acharya	• संस्कृतभाषायाः परम्परागतशिक्षणे पुराणस्य श्लोकानां शुद्धोच्चारणपूर्वकं पारायणकौशल्यम्। • आदर्शमानवनिर्माणं पुराणोक्तचरित्रैः सम्भाव्यते। • अनुस्नातकोत्तराभ्यासाय व्यवसायप्राप्त्यै विषयोऽयं साधकः। • व्यासपरम्परया प्राचीनार्वाचीनसामाजिकव्यवस्थायाः बोधः। • सङ्गीतविद्यायां कथा-प्रवचनक्षेत्रेण अर्थोपार्जनम्। • मानवमूल्यानामभ्यासः विविधैः चरित्रैः कथाभिश्च सम्भाव्यते।

विषयः - सर्वदर्शनम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
5.	Acharya	• सर्वेषु दर्शनेषु प्रतिपादितेषु सिद्धान्तेषु व्युत्पत्तिमतां योग्यतावतां च छात्राणां निर्माणं भवति। • सर्वेषां सिद्धान्तानाम् अध्ययनद्वारा सिद्धान्तेषु विशदचर्चां कर्तुं प्रावीण्यसम्पादनपूर्वकं तत्तद्दर्शनेषु नूतनग्रन्थानाम् आविष्करणाय योग्यतावतां छात्राणां निर्माणं भवति। • अद्यत्वे दर्शनशास्त्रस्य अध्ययनं न्यूनं जायमानम् अस्ति, अतः तथाविधपरिस्थितौ दर्शनशास्त्रस्य अध्ययनाध्यापनपरम्परायाः संरक्षणं विधीयते। • विभिन्नदर्शनशास्त्रेषु प्रतिपादितानां वैज्ञानिकतत्त्वानाम् आधुनिकदृष्ट्या परिशीलनाय अन्वेषणाय च योग्यतावतां विद्यार्थिनां निर्माणं भवति।

विषयः - साहित्यम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
6.	Acharya	• साहित्यशास्त्रस्य, काव्यशास्त्रस्य काव्यशास्त्रेतिहासस्य च परिचयो भविष्यति । • कारयित्री-भावयित्रीप्रतिभयोः विकासः सम्पत्स्यते । • विद्यालय-महाविद्यालय-विश्वविद्यालयादिषु कार्यक्षेत्रेषु सेवावृत्तेः अवसरः प्राप्स्यते । • अभिनयादि-नाट्यतत्त्वानां परिचयो भविष्यति । • नैतिक-धार्मिक-सांस्कृतिक-यौगिकमूल्यानां बोधः तत्र प्रवृत्तिश्च भविष्यतः ।

विषयः - वास्तुशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
7.	Acharya	• अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनेन छात्रः प्राचीनकालस्य नृपसचिवपुरोहितादिगृहप्रमाणज्ञानं प्राप्स्यति। • गृहसमीपे शुभाशुभवृक्षज्ञानं, गृहेषु प्रयुक्तकाष्ठज्ञानम्, इष्टकादिलक्षणज्ञानं च प्राप्स्यति। • भूमिपरीक्षणज्ञानं, शल्योद्धारज्ञानं, भूमिवशात् जलज्ञानं, वृक्षज्ञानवशात् जलज्ञनं च प्राप्स्यति। • गृहेषु विविधानां प्रकोष्ठानां स्थापनज्ञानं प्राप्स्यति। • देवालयनिर्माणज्ञानं, प्रतिमालक्षणज्ञानं च प्राप्स्यति। • गृहसम्बन्धिनां विविधानां मुहूर्तानां ज्ञानं प्राप्स्यति। • इत्थं छात्रः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनेन वास्तुसम्बन्धिनां समेषामपि विषयाणां ज्ञानं प्राप्य उत्कृष्टः वास्तुपरामर्शकः भवितुम् अर्हति।

विषयः - पौरोहित्यम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
8.	Acharya	• जनसामान्यश्रद्धोत्पादकविविधयज्ञविधीनां वैज्ञानिकाभिगमेन शास्त्रोक्तपरिपाटीवताम् आचारवतां च श्रेष्ठाचार्याणां निर्माणम्। • नित्य-नैमित्तिक-प्रायश्चित्तोपासनाकर्मविवेकवतां जिज्ञासुशोधार्थिनां वैदिकविधिषु रुच्युत्पादकाभिगमः। • विधि-नियमानुष्ठानपद्धतिबोधवताम् आदर्शशोधच्छात्राणां कृते प्रायोगिकावसरप्रदानानुकूलवातावरणनिर्माणम्। • समाजे प्रायश्चित्तीय-(Atonement)भावनोन्मुखीकरणद्वारा हिंसादिकृत्यनिवारणद्वारा च व्यक्ति-समाजचित्तशुद्धीकरणम्।

विषयः - धर्मशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
9.	Acharya	• वेदमूलक-धर्मशास्त्रीयप्रकरणटीकादिग्रन्थानाम् परिशीलनेन तत्तद्धर्मतत्त्वानां बोधाचरणपुरस्सरं तत्तत्सिद्धान्तेषु नैपुण्यं संपाद्यते। • आशौचादिद्वारा शारीरिकरोगसंभावनोत्सर्जनाभिगमनैपुण्यं संपाद्यते। • विविधधर्मशास्त्रीयग्रन्थेषु प्रतिपादितवैदिकवैज्ञानिकतत्त्वानाम् आधुनिकदृष्ट्या परिशीलनाय अन्वेषणाय च योग्यतासादनम्। • मानवमूल्यविकाससंबद्धनीतिपूर्वकं दया-दाक्षिण्य-विनयविवेकादिगुणविकासाय प्रयतनोत्साहसंपादनम्।

विषयः - स्वामिनारायनवेदनातः (s)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
10.	Acharya	• स्वामिनारायणसम्प्रदायस्याऽभ्यन्तरविषयिकी स्पष्टता भवति। • ब्रह्मसूत्रस्याऽध्ययनेनौपनिषदिकसिद्धान्तः सुदृढो भवति। • स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधायाम् अक्षरपुरुषोत्तमदर्शननिरूपकवादग्रन्थे जीवेश्वरमायाब्रह्मपरब्रह्मेतितत्त्वपञ्चकादिविषयाणां विस्तृतमध्ययनं भवति। • बृहदारण्यकछान्दोग्याद्युपनिषदां ज्ञानं भवति।

विषयः - स्वामिनारायनवेदनातः (J)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
11.	Acharya	• प्रस्थानत्रय्यनुगुणप्रमाणस्य परमप्रामाण्यात् मूलसम्प्रदायप्रमाणितभाष्याणाम् अध्यनेन स्वामिनारायणीयसम्प्रदायमूलसिद्धान्तावबोधः सुलभः स्यात्, मूलसम्प्रदायेतरसिद्धान्तानाञ्च दोषक्षतीनाम् अवबोधश्च भवेत् । • मुक्तमुनिप्रणीतस्य ब्रह्मसूत्रभाष्यरत्नस्य अध्ययनेन श्रुतिषु ब्रह्मविद्यासु च आभासमानान् विरोधान् छात्राः मिथो समन्वयेन सुचारुतया परिहारं कर्तुं क्षमाः भवेयुः । • गोपालानन्दमुनिविरचितानाम् उपनिषद्भाष्याणाम् अध्ययनेन छात्राणां कृते श्रीस्वामिनारायणसम्प्रदायस्य उपासनातत्त्वं तथा च वेदैः प्रकीर्तितस्य परब्रह्मणः भगवतः श्रीस्वामिनारायणस्य याथातथ्येन स्वरूपविज्ञानं स्यात् । • गोपालानन्दमुनिना विरचितगीताभाष्यस्य पठन-पाठन-श्रवणादिना छात्राणां कर्ममयोगज्ञानयोगयुक्तस्य भक्तियोगस्य साङ्ख्ययोगस्य च विज्ञानं प्रभवेत् ।

विषयः - रामानुजवेदान्तः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
12.	Acharya	• वेदान्तज्ञानात् व्युत्पत्तेः निर्माणस्य कौशलप्राप्तिः । • तर्कप्रस्थानस्य विशिष्टव्याख्यानकौशल्यस्य प्राप्तिः । • विशिष्टाद्वैतस्य अध्ययनेन वेदान्तस्य अन्यासां शाखानाम् अध्ययनं सहजतया भवति । • भारतीयदर्शनधारायां अप्रतिमश्रद्धाजननम् ।

विषयः - नव्यन्यायः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
13.	Acharya	• विविधवादग्रन्थानाम्अध्ययनेननव्यन्यायशास्त्रस्यसिद्धान्तांज्ञानंस्पष्टयतयाप्राप्यते। • व्युत्पत्तिवादग्रन्थस्याध्ययनेविभक्त्यर्थज्ञानंसुचारुतयाभवति। • प्राचीनन्यायवैशिषकदर्शनयोःपरिचयंप्राप्यपदार्थानांस्वरूपंसूक्ष्मरीत्याभवति। • शक्तिवादस्याध्ययनेनयुष्मदस्मदादिसर्वनामादिशब्दानाम्अर्थज्ञानंप्राप्यते।

विषयः – M.A. (योगः)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
14.	M.A.	Curiosity regarding Yoga is rising throughout the world. This course therefore deals with various aspects of Yoga. This course enables students to know about – • history and tradition of Yoga • traditional and Modern perspectives on Yoga • details of Ashtanga Yoga • various physical, mental, social and spiritual benefits of Yoga.

॥आचार्य-पाठ्यक्रमाः॥
(M.A Courses)

Paper-1 Compulsory Sanskrit			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF-4.1.1	वैदिकसाहित्येतिहासः	• वेदानां परिचयः महत्त्वं च। • ब्राह्मणग्रन्थानां परिभाषा, प्रयोजनं परिचयश्च। • आरण्यकसाहित्यज्ञानम्। • प्रमुखोपनिषदां परिचयः। • वेदाङ्गानां सङ्क्षिप्तः परिचयः।

Paper-2, 3, 4 & 5Veda			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.1.1	शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिन-संहिता (चयनयागः)	• छात्राणां धर्मार्थकाममोक्षाणां चतुर्विधफलज्ञानाय अस्य भाष्यस्य ज्ञानमावश्यकम्। एतद् ज्ञानं महीधरभाष्यादिभिरेव भवतीति धिया महीधरभाष्यसहिता संहितायाः निर्धारिताध्यायाः पाठ्यन्ते छात्रेभ्यः।
2.	CC- 4.1.2	निरुक्तम् (दैवतकाण्डम्)	• कर्मकाण्डनिमित्तं मन्त्रार्थज्ञानम् अपेक्षितं वर्तते। मन्त्रार्थज्ञानाय निरुक्तस्योपादेयताऽस्ति। दैवतकाण्डाध्यापनेन भारतीयसंस्कृतौ धार्मिकविषये बहुदेवतावादस्य स्वरूपं स्पष्टं भवति येन विश्वधर्मं प्रति छात्रेषु समानभावसंस्कारः समुदेतीति धिया पाठ्यग्रन्थः निर्धारितः।

3.	CC- 4.1.3	कात्यायनश्रौतसूत्रम् (प्रथमोऽध्यायः)	• कर्मकाण्डे द्रव्याणां प्रयोगो भवति। तत्र द्रव्याणां गुण-परिमाण-मात्रादिज्ञानम् अनेन ग्रन्थेन भवति। यज्ञकर्मणि ये प्राथमिकनियमाः वर्तन्ते तेषामपि ज्ञानं तद्ग्रन्थेन भवति। इदं शास्त्रं प्रायोगिकशास्त्रमस्तितस्मात् वैदिकयज्ञानां प्रायोगिकज्ञाने अस्य ग्रन्थस्य अध्ययनेन छात्रेषु अभिरुचिः जायते।
4.	CE- 4.1.1	वैदिकसूक्तसंग्रहः (ऋग्वेद-यजुर्वेदौ सम्बद्धौ)	• अनेन पाठ्यक्रमेण वैदिकदेवतानां विषये ज्ञानं भवति। ऋग्वेदीयेषु सूक्तेषु तत्तद्देवतानां वर्णनावसरे तासामेकैकस्या अपि सर्वोत्कृष्टत्वं सर्वतन्त्रस्वतन्त्रं च ज्ञानं भवति। पर्यावरणसुरक्षादृष्ट्या अस्य महत्त्वं वर्तते। प्रकृतितत्त्वं एव देवतत्त्वम् इत्यस्य सामञ्जस्यविधाने वैज्ञानिकी दृष्टिः छात्रेषु प्रादुर्भवति, तस्मात् प्रकृत्याः सुरक्षा एव अस्माकं सुरक्षा इति ज्ञानम् अनेन पाठ्यक्रमेण भवतीति फलम्।

Paper-2, 3, 4 & 5 Falit Jyotish			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.1.1	बृहत्संहिता (उपनयनाध्यायतः आषाढीयोगाध्यायं यावत्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः दैवज्ञलक्षणं, सूर्यादिग्रहाणां बिम्बलक्षणवशात् शुभाशुभज्ञानं वराहमिहिरमतेन संवत्सराणां फलज्ञानं च करिष्यते। • अनेन सूर्यादिग्रहाणां वर्षफलज्ञानं, वर्षागर्भसम्बन्धिलक्षणज्ञानं नक्षत्रगतपदार्थज्ञानञ्च कर्तुं शक्यते।
2.	CC- 4.1.2	रमलनवरत्नम्, नाह्निदत्तपञ्चविंशतिका	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः सङ्क्षेपेण रमलशास्त्रस्य परिचयः पाशकानां च निर्माणविधिः ज्ञास्यते। शकलानां निर्माणं पाशकवशेन कर्तुं शक्यते। • एतेन प्रश्नवशात् सर्वेषां विषयाणां रमलशास्त्रेण शुभाशुभस्य फलादेशः कर्तुं शक्यते। • नाह्निदत्तपञ्चविंशतिकाग्रन्थमाध्यमेन सङ्क्षेपेण विवाहादिमुहूर्तज्ञानं करिष्यते।
3.	CC- 4.1.3	जातकपारिजातः (प्रारम्भतः मण्डपादिफलाध्यायं यावत्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः वैद्यनाथमते ग्रहराशीनां विस्तृतरूपेण परिचयः प्राप्स्यते। • एवञ्च अनेन छात्राः विविधानां योगानां ज्ञानेन सह अनफादियोगानां भेदप्रभेदादिज्ञानं करिष्यते।
4.	CE- 4.1.1	भारतीयकुण्डलीविज्ञानम्	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः पञ्चाङ्गपरिचयः, राशिज्ञानं, तिथि-मास-पक्ष-ऋतूनां परिचयः,

			गोलायनसंवत्सराणां ज्ञानं, लग्नसारणीज्ञानं, चरसारणीज्ञानं, मासेश-वर्षेशसाधनम्, अक्षांशादीनां परिचयः तथा च एतैः सह जन्मकुण्डलीनिर्माणविधिः ज्ञास्यते।

Paper-2, 3, 4 & 5 Navya Vyakaran			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.1.1	महाभाष्ये षष्ठ-सप्तमाह्निके	• षष्ठाह्निके आदितः **विभाषा जसि** सूत्रपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • षष्ठाह्निके **पूर्वापरा...**सूत्रतः समाप्तिपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • सप्तमाह्निके आदितः **एच इग्घ्रस्वादेशे** सूत्रपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • सप्तमाह्निके **षष्ठी स्थाने योगा...**सूत्रतः समाप्तिपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्।
2.	CC- 4.1.2	प्रौढमनोरमा (पञ्चसन्ध्यन्ताः)	• प्रौढमनोरमानुसारं संज्ञाप्रकरणस्थानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • प्रौढमनोरमानुसारं परिभाषा-अच्सन्धिप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • प्रौढमनोरमानुसारं हल्सन्धि-प्रकरणे पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • प्रौढमनोरमानुसारं विसर्गसन्धि-स्वादिसन्धिप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्।
3.	CC- 4.1.3	लघुशब्देन्दुशेखरः (पञ्चसन्ध्यन्ताः)	• लघुशब्देन्दुशेखरानुसारं संज्ञाप्रकरणस्थानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्।

			• लघुशब्देन्दुशेखरानुसारं परिभाषा-अच्सन्धिप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • लघुशब्देन्दुशेखरानुसारं हल्सन्धि-प्रकरणे पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • लघुशब्देन्दुशेखरानुसारं विसर्गसन्धि-स्वादिसन्धिप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्।
4.	CE- 4.1.1	लघुसिद्धान्तकौमुदी (संज्ञाप्रकरणात् विसर्गसन्धिप्रकरणं यावत्)	• लघुसिद्धान्तकौमुद्याः संज्ञाप्रकरणस्थानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च ज्ञानम्। • लघुसिद्धान्तकौमुद्याः अच्सन्धिप्रकरणस्थानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां उदाहरणानाञ्च ज्ञानम्। • लघुसिद्धान्तकौमुद्याः हल्सन्धिप्रकरणे पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां उदाहरणानाञ्च ज्ञानम्। • लघुसिद्धान्तकौमुद्याः विसर्गसन्धिप्रकरणे पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां उदाहरणानाञ्च ज्ञानम्।

Paper-2, 3, 4 & 5 Puranetihas			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.1.1	महाभारते शान्तिपर्व राजधर्मानुशासनपर्व १ तः ५० अध्यायाः	• कर्णपरशुरामयोः प्रसङ्गेन गुरुशिष्यपरम्पराम्, धर्मप्रशंसाम्, ममताशक्तीनां त्यागम्, कर्णस्य बलपराक्रमं च छात्राः ज्ञास्यन्ति। • राजदण्डस्य महत्त्वम्, यज्ञमहत्त्वम्, उत्तमधर्मस्योपदेशम्, राजधर्मं च ज्ञास्यन्ति। • नृपोचितकार्याणां बोधम्, त्यागमहत्त्वम्, प्रारब्धस्य प्राबल्यम्, शोकनिवारणोपायान् च ज्ञास्यन्ति। • कर्म, प्रायश्चित्तकर्म, पापकर्म, धर्मस्वरूपम्, भक्ष्याभक्ष्यविचारमित्येतेषां विषये छात्राः ज्ञास्यन्ति। • श्राद्धकर्ममहत्त्वम्, अभ्यागतानां सत्कारम्, दानम्, कृतज्ञतामहत्त्वम्, भीष्मस्य गुणान् च छात्राः ज्ञास्यन्ति।
2.	CC- 4.1.2	श्रीमद्भागवतमहापुराणे पञ्चमस्कन्धः	• पद्यैः सह छात्रेषु गद्यानामपि अभ्यासो भविष्यति। • जडभरतचरित्रेण मृगयोनिं पुनर्जन्मविचारं च ज्ञास्यन्ति।

			• आकाशे नवग्रहादीनां परस्पर-अन्तरकथनेन खगोलविद्याग्रहणं भविष्यति। • नदीनाम्, पर्वतानां द्वीपानाञ्च अध्ययनेन भूगोलविद्याग्रहणं भविष्यति। • विविधनरकाणां वर्णनेन सत्कर्मप्रवृत्तिः पुण्योपार्जनञ्च भविष्यतः।
3.	CC- 4.1.3	श्रीमद्भागवतमहापुराणे दशमस्कन्धः (पूर्वार्द्धः)	• भगवतः श्रीकृष्णस्य बाल्यलीलाधारितविविधकौशल्यग्रहणम्। • भगवतः श्रीकृष्णस्य विविधाः बाल्यक्रीडाः, ताभिश्च सर्वाङ्गीणविकासः भविष्यति। • गोवर्धनलीलया पराक्रमित्वं शूरत्वञ्च। • भगवता श्रीकृष्णेन कृतेन वृक्षनदीनां रक्षणेन पर्यावरणसुरक्षाविचारः। • गोकुलवृन्दावनव्रजमथुरादि-परिभ्रमणेन प्रवासपर्यटनस्य महत्त्वम्।
4.	CE- 4.1.1	पुराणविमर्शः १ तः १२ परिच्छेदाः	• पुराणस्य प्राचीनत्वम्, पुराणस्य परम्पराम्, अष्टादशपुराणानां नामानि, श्लोकसङ्ख्या तात्पर्यं च छात्राः ज्ञास्यन्ति। • पुराणस्य पञ्च एवं दशलक्षणानां ज्ञानम्, अष्टादशपुराणानां परिचयं च छात्राः ज्ञास्यन्ति। • भगवदवताराणां सङ्ख्याम्, प्रयोजनम्, वेदपुराणेषु तत्प्रामाण्यम्, पुराणोक्तविविधोपाख्यानानां च महत्त्वं ज्ञास्यन्ति। • पुराणस्य प्रतिपाद्यविषयान्, प्रलयान्, धर्मशास्त्रीयविषयान्, पुराणेषु विज्ञानम्, खगोल-भूगोलवर्णनम्, प्राकृतिकं ज्ञानं च छात्राः प्राप्स्यन्ति। • पुराणोक्तां वंशावलीम्, कलिधर्मान्, पञ्चायतनदेवान्, पुराणानां कालनिर्धारणम्, पुराणेषु टीकाः तथा च पुराणस्य भाषाशैलीं च छात्राः ज्ञास्यन्ति।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sarv-Darshana			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.1.1	योगसूत्रम् व्यासभाष्यसहितम्	• व्यासभाष्यसहितस्य योगसूत्रस्य समाधिसाधनपादयोः परिचयः भवति।

		(प्रथमद्वितीयपादौ)	• योगदर्शनानुसारं चित्तवृत्तयः, पञ्चक्लेशाः, चित्तवृत्तिनिरुद्धोपायाः, ईश्वरनिरूपणम् इत्यादिविषयाणां ज्ञानं भवति । • योगदर्शनानुसारं प्रमाणानाम्, अष्टाङ्गयोगस्य च भाष्यसहितं ज्ञानं भवति ।
2.	CC- 4.1.2	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (अनुमानप्रकरणात् द्रव्यनिरूपणान्ता)	• अनुमित्युत्पत्तिप्रक्रियायाः अङ्गानां यथा व्याप्तिज्ञानम्, परामर्शज्ञानम्, पक्षधर्मताज्ञानम्, हेत्वाभासाः इत्यादिविषयाणां ज्ञानं भवति । • उपमितिप्रमायाः उत्पत्तिप्रक्रियायाः ज्ञानं सुस्पष्टं भवति । • न्यायदर्शनानुसारं शाब्दबोधोत्पत्तिप्रक्रियायाः तदङ्गानां च ज्ञानं भवति ।
3.	CC- 4.1.3	ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् (प्रथमाध्याये ईक्षत्यधिकरणं यावत्)	• ब्रह्मसूत्राणां भाष्यसहितं परिचयः भवति । • वेदान्तदर्शनानुसारम् अध्यासस्य ज्ञानं भवति । • वेदान्तदर्शनानुसारं ब्रह्मणः लक्षणम्, ब्रह्मणि शास्त्रप्रमाणम्, वेदान्तानाम् अद्वितीये ब्रह्मणि समन्वयः इत्यादिविषयाणां ज्ञानं भवति । • वेदान्तदर्शनानुसारं चेतनकारणवादस्य अवबोधः भवति ।
4.	CE- 4.1.1	पञ्चदशी (४ तः ६ प्रकरणानि)	• वेदान्तदर्शनानुसारं द्वैतज्ञानस्य मिथ्यात्वपूर्वकम् अद्वैतज्ञानं कथं भवति इति अवबोधः भवति । • वेदान्ते निरूपितानां महावाक्यानां सङ्क्षेपेण ज्ञानं भवति । • वेदान्तदर्शनानुसारं चिच्चातुर्विध्यम्, साक्षिनिरूपणम्, कूटस्थनिरूपणम्, जीवस्वरूपम् इत्यादिविषयाणां ज्ञानं भवति ।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sahitya			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.1.1	काव्यप्रकाशः	• साहित्यशास्त्रस्य विचारपरम्पराणां ज्ञानम् ।

		(१ तः ६ उल्लासाः)	• मम्मटस्य काव्यप्रकाशस्य परिचयः। • काव्यस्वरूपज्ञानम्। • शब्दशक्तिज्ञानम्। • काव्यभेद-प्रभेदज्ञानम्।
2.	CC- 4.1.2	ध्वन्यालोकः (प्रथमोद्योतः)	• आनन्दवर्धनस्य तत्कृतीनाञ्च परिचयः। • ध्वनिसिद्धान्ताः। • ध्वनिविरोधिमतानि। • ध्वनिलक्षणम्। • प्रतीयमानार्थः।
3.	CC- 4.1.3 अलङ्कारवर्गः	कुवलयानन्दः (प्रारम्भतः काव्यलिङ्गालङ्कारं यावत्)	• अलङ्कारस्वरूपं प्रकाराश्च। • कुवलयानन्दस्य विषयवस्तुपरिचयः। • तत्रत्यालङ्काराणां ज्ञानम्। • लक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम्। • अलङ्काराणां विविधप्रकाराणां वैशिष्ट्यबोधः।
4.	CC- 4.1.3 ध्वनिवर्गः	ध्वन्यालोकः (द्वितीयोद्योतः)	• ध्वनेः प्रकाराणां ज्ञानं भविष्यति। • ध्वनिसन्दर्भे रसस्य स्थानं ज्ञास्यति। • रसालङ्कारयोः भेदं ज्ञास्यति। • गुणालङ्कारयोः भेदं ज्ञास्यति।
5.	CC- 4.1.3 काव्यवर्गः	वासवदत्ता (पूर्वार्धः)	• गद्यकाव्यस्य परिचयः भविष्यति। • गद्यकाराणां परिचयः भविष्यति। • सुबन्धोः काव्यशैल्याः परिचयः भविष्यति। • वासवदत्ताकाव्यस्य मङ्गलाचरणस्य श्लोकानां रसदर्शनं भविष्यति।

			• वासवदत्तागद्यकाव्यस्य पूर्वार्धस्य ज्ञानं भविष्यति।
6.	CC- 4.1.3 नाट्यवर्गः	नाट्यशास्त्रम् (प्रथमद्वितीयाध्यायौ)	• भरतमुनेः नाट्यशास्त्रस्य च परिचयः। • नाट्योत्पत्तिः। • प्रेक्षागृहनिर्माणज्ञानम्, तद्भेदज्ञानं च। • नाट्यप्रयोजनानि। • नाट्यनिर्माणस्य कौशलं प्रारम्भिकं ज्ञानं च।
7.	CE- 4.1.1	उत्तररामचरितम् (१ तः ३ अङ्काः)	• भवभूतेः तत्कृतीनां च ज्ञानम्। • नाटकलक्षणानां लक्ष्यप्रयोगज्ञानम्। • भवभूतेः नाट्यकलाज्ञानम्। • नाटकस्य रसानुभूतिः। • रामचरित्रावबोधः।

Paper-2, 3, 4 & 5 Vastu-Shastra			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.1.1	मयमतम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः नगरादिविन्यासस्य ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। • भूमेः शुभाशुभलक्षणानि ज्ञातुं शक्ष्यति। • स्थपतिनिवासज्ञानं प्राप्स्यति।

2.	CC-4.1.2	समराङ्गणसूत्रधारः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः चतुःशालादीनां गृहाणां लक्षणं ज्ञास्यति। • भूमिपरीक्षां ज्ञास्यति। • गृहद्रव्यादिप्रमाणज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CC-4.1.3	बृहद्वास्तुमाला	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः गृहनिर्माणार्थं दिक्साधनं ज्ञास्यति • गृहे द्वारादिनिर्माणज्ञानं प्राप्स्यति। • अस्वशालादिनिर्माणज्ञानं प्राप्स्यति।

Paper-2, 3 & 4Paurohitya			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.1.1	कात्यायनश्रौतसूत्रम्(सकर्कभाष्यम्)	• परिभाषापूर्वकं फलयुक्तकर्मसहितं यज्ञविषये द्रव्य-देवता-त्यागतत्त्वानि जानीयु: । • दर्शपूर्णमासेष्टिसहितम् अग्न्यन्वाधानाध्वर्युयजमान-कृत्यानां बोधं प्राप्नुयात् । • गार्हपत्यादीनां विषये भाष्यकारमतसन्दर्भं प्राप्नुयात् ।
2.	CC-4.1.2	अनुष्ठानप्रकाश: आदित: गणपतिमन्त्रपुरश्चरणं यावत्	• पुरश्चरणकर्तु:नियमा: गणेशमन्त्रपुरश्चरणविधि: । • प्रतिदिनजपसंख्या-जपनियमा: पुरश्चरणपूर्तयेहोमतर्पणमार्जनादिविधिं जानीयु: ।
3.	CC-4.1.3	प्रायश्चित्तमयूख-आदित: परिवेदनं यावत्	• प्रायश्चित्तस्वरूपपूर्वकं चान्द्रायण-सोमानायन-सुरालक्षणसहितं पानशब्दार्थयुक्तं सुवर्णस्तेयाद्यकृत्यकरणे प्रायश्चित्तानि जानीयु: ।

Paper-2, 3, 4 & 5Dharma-Shastra			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.1.1	निर्णयसिन्धु:परिच्छेद-1	• वर्षवैविध्यपूर्वकं मलमास-भद्रातिथ्यादिनिर्णयसहितं रात्रिभोजननिषेधैकादशीव्रतनिर्णयबोध:। • ग्रहणे दानादिकृत्यनिर्णयबोध:।
2.	CC-4.1.2	धर्मसिन्धु: परिच्छेद-2	• संक्रान्ति-पुण्यकाल-सर्वव्रत-दशावतारजयन्तीषु कृत्यनिर्णयबोध:। • वसन्त-अश्वत्थगङ्गा-पूजाविधानसंपादनम्।
3.	CC-4.1.3	धर्मसिन्धु: परिच्छेद-2	• सोम-भौम-नागपञ्चमी-शाकदान-यजु:सामाथर्वोपाकर्म- विधिसंपादनम्। • रक्षाबन्धन-जन्माष्टमी-कुलधर्म-संकटचतुर्थीव्रतनियम-पूर्वकं सर्वमासकृत्यादिबोधप्रापणम्।
4.	CE- 4.1.1	मनुस्मृति: 1-6	• सृष्टि-कालयुगपरिमाण-विषयकबोध:। • धर्मसंस्कारगृहस्थकर्तव्यपूर्वकं विवाहलक्षणसहितं पञ्चयज्ञसमन्वित-भक्ष्याभक्ष्यसर्वाश्रमनियमबोध:।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta (S)			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**

1.	CC-4.1.1	भद्रेशदासस्वामिविरचित - ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् प्रथमोऽध्यायः	• श्रुतिस्मृतिप्रदर्शितसिद्धान्ताः सोहापोहं स्पष्टीभवन्ति दृढीभवन्ति च। • नूतनदर्शनदृष्ट्या तर्कप्रस्थानस्य अस्य ग्रन्थस्य ज्ञानं प्राप्यते। • अस्याध्ययनेन ब्रह्मणोर्जिज्ञासा भवति। तयोर्लक्षणं ज्ञायते। तत्प्रमाणमवगम्यते।
2.	CC-4.1.2	प्रमाणरत्नाकरः 1- 4 मञ्जूषाः	• स्वामिनारायणदर्शनाभ्यन्तरविषयाणां स्पष्टता भवति। • प्रमाणमीमांसा, तत्त्वपञ्चकमीमांसा, अक्षरब्रह्मगुणातीतगुरुपरम्परा इत्यादिविषयाः सुस्पष्टाः भवन्ति।
3.	CC-4.1.3	भद्रेशदासस्वामिविरचित- छान्दोग्योपनिषद्भाष्यम् 6 – 8 अध्यायाः	• नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते। • अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः। • छान्दोग्योपनिषदि सन्निहितस्याक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य ज्ञानं लभ्यते। • छान्दोग्योपनिषदि प्रदर्शितानाम् उच्चविचाराणाम् अध्ययनेन शास्त्ररहस्यं हृदयस्थं कर्तुं शक्यते। • सर्वं खल्विदं ब्रह्म, तत्त्वमसीत्यादिवाक्यानां मौलिकरीत्या अर्थः प्राप्यते। • दहरादिविद्याभिः अक्षरब्रह्मपरब्रह्मस्वरूपं स्पष्टं भवति।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta (J)			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.1.1	ब्रह्मसूत्रभाष्यरत्नम् (प्रथमोऽध्यायः)	• परमपुरुषस्य परमात्मनः जगज्जन्मादिकारणत्वं स्पष्टतया ज्ञायते । • भगवतः शास्त्रयोनित्वम्, आनन्दमयत्वम्, आकाशप्राणादिशब्दवाच्यत्वं च अवबुध्यते ।

			• परब्रह्मण: सर्वान्तर्यामित्वम्, भूमादिशब्दवाच्यत्वं च सरलतया ज्ञातुं शक्यते ।
2.	CC-4.1.2	ऐतरेयतैत्तिरीयोपनिषदौ (गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्यसहिते)	• ऐतरेयोपनिषद: अध्ययनेन सृष्टिक्रम: सरलतया अवगन्तुं शक्यते । • तैत्तिरीयोपनिषद: शिक्षावल्लीत: शिक्षाया: माहात्म्यं यथार्थतया अवबुध्यते । • आनन्दवल्लीत: भृगुवल्लीतश्च परमपुरुषस्य परमात्मन: असाधारणं माहात्म्यम् अधिगम्यते ।
3.	CC-4.1.3	श्रीमद्भगवद्गीता (गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्योपेता) (१ त: ६ अध्याया:)	• सांख्ययोगस्य यथावत् ज्ञानं भवितुमर्हति । • कर्मयोगस्य माहात्म्यं सरलतया अवगन्तुं शक्यते । • आत्मसंयमयोगस्य यथार्थस्वरूपम् अधिगम्यते ।

Paper-2, 3 & 4Ramanuja Vedanta			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.1.1	श्रीभाष्यम् (प्रथमाध्यायस्य द्वितीयपादतः चतुर्थपादपर्यन्तो भागः)	• सर्वेषु श्रुतिवाक्येषु सर्वकारणकारणत्वेन श्रीमन्नारायणस्यैव उपपादनम्। • वेदान्तवेद्य ब्रह्मैव, तथापि कानिचिद् वेदान्तवाक्यानि प्रधानक्षेत्रज्ञान्तर्भूतवस्तुविशेषस्वरूपप्रतिपादनपराणि एव इति आशङ्क्य तन्निरसनमुखेन तत्तद्वाक्योदितकल्याणखुणाकरत्व ब्रह्मणः प्रतिपाद्यते।
2.	CC-4.1.2	श्रीमद्भगवद्गीता (13-15 अध्यायाः) रामानुजभाष्यसहिता	• देहात्मानोः स्वरूपम्, देहयाथात्म्यशोधनम्, देहवियुक्तात्मप्राप्त्युपायः, विविक्तात्मस्वरूपशोधनम्, तथाविधस्य आत्मनः च अचित्सम्बन्धहेतुः, अतः विवेकानुसन्धानप्रकारः । • गुणानां बन्धनहेतुताप्रकारः, गुणनिवर्तनप्रकारः च निरूपितः। • भजनीयस्य भगवतः क्षराक्षरात्मकबद्धमुक्तविभूतियुक्तस्य विभूतिभूतात् क्षराक्षरपुरुषद्वयात्

			निखिलहेयप्रत्यनीककल्याणैकतानतया अत्यन्तोत्कर्षरूपेण विसजातीयस्य पुरुषोत्तमत्वं प्रतिपादितम्
3.	CC-4.1.3	छान्दोग्योपनिषद् (रङ्गरामानुजभाष्यसिहता)	• ॐकारोपासनस्य रसतमत्वकामाप्तिसमृद्धिगुणकत्वादिप्रकारवैशिष्ट्यम् । • उद्गीथविद्यायाः साङ्गं निरूपणम् । • सामोपासनस्य विस्तरेण स्वरूपोपादानम्। • ॐकारस्य ब्रह्मोपासनविधिः ।

Paper-2, 3 & 4Navya Nyaya			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.1.1	पक्षता (गादाधरीसमन्विता)	• अनुमितिंप्रतिपक्षतायाकारणत्वोपस्थापनम्। • पक्षतालक्षणेदोषमुद्भाव्यसिद्धान्तपक्षतालक्षणस्यसमन्वयप्रदर्शनम्। • प्राचीनप्रतिबध्यप्रतिबन्धकभावपुरस्सरंपक्षतायाःलक्षणविचारःक्रियते।
2.	CC-4.1.2	हेत्वाभाससामान्यनिरूक्तिः समन्विता)	• पञ्चहेत्वाभासानां सामान्यः परिचयः प्राप्यते । • हेत्वाभाससामान्यलक्षणस्य समन्वयादिकं ज्ञायते । • पञ्चहेत्वाभासेषु लक्षणस्य सार्थक्यविचाराः वर्णिताः ।
3.	CC-4.1.3	न्यायभाष्यम्(प्रथमाध्यायाद्द्वितीयाध्यायेप्रमाणनिरूपणान्तम्)	• षोडशपदार्थानां तत्वज्ञानात् अपवर्गप्राप्तिः भवति । • द्वादशप्रमेयनिरूपणम्, हेत्वाभासानां ज्ञानम् , छलजात्यादिनां परिचयं प्राप्यते । • प्रत्यक्षस्य स्वरूपविचारः , अनुमितिक्रमविचारः ।

Paper-1 Compulsory Sanskrit			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CF-4.2.2	संस्कृतसाहित्येतिहासः	• रूपकाणां परिचयः। • प्रमुखनाट्यकाराणां परिचयः। • गद्यकाव्यानां तत्कर्तॄणां च परिचयः। • चम्पूकाव्यानां तत्कर्तॄणां च परिचयः। • महाकाव्यानां तत्कर्तॄणां च परिचयः। • साहित्यशास्त्रीयसिद्धान्तज्ञानम्।

Paper-2, 3, 4 & 5Veda			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 4.2.4	शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिन-संहिता (चयनयागस्यावशिष्टांशः)	• वेदविज्ञानमस्ति संसारस्याद्यं विज्ञानम्। वेदे च सर्वं विज्ञानं निहितमस्तीति क्रमेण शोधकार्यैः इदानीं सिद्धमपि भवति। तदुद्दिश्यैवैतत् प्रकरणं सभाष्यं वेदस्य पाठ्यक्रमे निर्धारितमस्ति। चिति-निर्माणम् अस्ति इष्टका-निर्माणतकनीकी (Bricks Manufacturing Technology) वैदिककालीना। अतः एवास्य निर्धारणमस्ति पाठ्यक्रमे।
2.	CC- 4.2.5	निरुक्तम् (अष्टमोऽध्ययः परिशिष्टभागश्च)	• अनेन पाठ्यांशेन आप्री-देवताविषये ज्ञानं भवति। अनेन निर्वचनशास्त्रेण निरुक्तेन मन्त्राणाम् आध्यात्मिकार्थज्ञानं भवति। पृथक् पृथक् देवतानां विषये विशेषं ज्ञानं भवति,येन ज्ञानेन वैदिकसमाजस्य आध्यात्मिकस्वरूपाध्ययनेन छात्रैः ज्ञातुं शक्यते। अर्थस्य प्रतीतिः शब्देन सह केन प्रकारेण जायते तस्य ज्ञानमपि निर्वचनपद्धत्याऽनेन ग्रन्थांशेन विधीयत इति फलम्।
3.	CC- 4.2.6	कात्यायनश्रौतसूत्रम् (द्वितीयोऽध्यायः), वैदिकप्रक्रिया	• **'दर्शपूर्णमासाभ्यां स्वर्गकामो यजेत'** इति श्रुतिवाक्यस्याधारेण श्रौतयागसम्पादनाय शास्त्रीयप्रक्रियायाः ज्ञानम् अनेन ग्रन्थेन भवतीति अस्य पाठ्यग्रन्थेषु निर्धारणम्। तथैव पाणिनीयलौकिकसंस्कृतव्याकरणाद् भिद्यते वैदिकं व्याकरणम्, तद् बोधाय छात्रेभ्यः सिद्धान्तकौमुद्याः वैदिकप्रक्रिया निर्धारिता अस्तीति लक्ष्यम्।

4.	CE- 4.2.2	वैदिकसूक्तसङ्ग्रहः	● अनेन पाठ्यांशेन वैदिकदेवतानां विषये विशेषं ज्ञानं भवति। ऋग्वेदीय-सूक्तेषु अस्मिन् अंशे निर्धारितसूक्तानाम् अध्ययनेन देवतावादस्य वैज्ञानिकः पक्षः सूक्तानां च भौतिकविज्ञानदृष्ट्या अध्ययनं छात्रैः क्रियेत तदस्ति लक्ष्यम्।

Paper-2, 3, 4 & 5 Falit Jyotish			**Semester-2**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.2.4	बृहत्संहिता (वातचक्राध्यायतः पिटकलक्षणाध्यायं यावत्)	● अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः प्राकृतिकापदानां परिचयः तेषाम् उपशमनस्य च ज्ञानं करिष्यते। ● पाठ्यक्रमेऽस्मिन् वातलक्षणं, वर्षाज्ञानं, भूकम्पलक्षणज्ञानं, धान्यादीनां वृद्धिह्रासज्ञानं, द्रव्यधात्वादीनां मूल्यस्य ह्रासवृद्धिज्ञानम् अङ्गविद्याज्ञानञ्च सङ्क्षेपेण करिष्यते।
2.	CC- 4.2.5	पञ्चस्वराः, नरपतिजयचर्यास्वरोदयः (गृहकूर्मचक्रप्रकरणं यावत्)	● 'पञ्चस्वराः'इत्यनेन ग्रन्थेन छात्राः स्वरशास्त्रे पञ्चस्वराणां परिचयं, वर्षफलज्ञानम्, एकस्मिन् वर्षे सूर्यादिग्रहाणां दशाफलज्ञानं स्वरशास्त्रेण आयुर्निर्धारणञ्च कर्तुं शक्नुवन्ति। ● अनेन छात्राः अरिष्टज्ञानमपि करिष्यन्ति तथा च 'नरपतिजयचर्यास्वरोदयः'इति ग्रन्थेन स्वरशास्त्रस्य सिद्धान्तानां ज्ञानं सम्यक्तया करिष्यन्ति।
3.	CC- 4.2.6	जातकपारिजातः (अष्टकवर्गाध्यायतः आन्तम्)	● अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः आचार्यवैद्यनाथमते अष्टकवर्गसाधनं ज्ञास्यते। एवञ्च कन्यायाः शुभाशुभयोगस्य ज्ञानेन सह कालदशादिसाधनं तेषां फलज्ञानञ्च सम्यक्तया करिष्यते।
4.	CE- 4.2.2	मानसागरी (प्रारम्भतः पञ्चमहापुरुषभङ्गयोगं यावत्)	● अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः जन्मपत्रलेखनविधिः, युगसाधनं, संवत्सरसाधनं, जन्मकालिकतिथि-पक्ष-मास-वर्ष-नक्षत्रादीनां फलादेशः, लग्नादिद्वादशभावेशफलविचारः पञ्चमहापुरुषादियोगानां ज्ञानञ्च करिष्यते।

Paper-2, 3, 4 & 5 Navya Vyakaran			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.2.4	परमलघुमञ्जूषा	• शक्तिनिरूपणे शक्तिविषयकनैयायिकमतखण्डनपुरःसरस्य मञ्जूषाकारमतस्य तथा च शक्तिविषयकाणाम् अन्योपयोगिनां विषयाणां ज्ञानम्। • लक्षणानिरूपणे लक्षणाविषयकयोः नैयायिकमीमांसकमतयोः समुपस्थापनं तथा च लक्षणायाः खण्डनपुरःसरं शक्त्यैव निर्वाहज्ञानम्। • व्यञ्जनास्फोटनिरूपणयोः तार्किकमतयोः खण्डनपुरःसरं मञ्जूषाकारमतयोः तथा चव्यञ्जनास्फोटविषयकाणाम् अन्योपयोगिनां विषयाणां ज्ञानम्। • शाब्दबोधसहकारिकारणनिरूपणे शाब्दबोधे आवश्यकानाम् आकाङ्क्षा-योग्यता-आसत्ति-तात्पर्याणां सहकारिकारणानां ज्ञानम्।
2.	CC- 4.2.5	प्रौढमनोरमा (षड्लिङ्गप्रकरणानि)	• प्रौढमनोरमानुसारम् अजन्तपुंल्लिङ्गप्रकरणस्थानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • प्रौढमनोरमानुसारम् अजन्तस्त्रीलिङ्ग-अजन्तनपुंसकलिङ्ग- प्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • प्रौढमनोरमानुसारं हलन्तपुंल्लिङ्ग-प्रकरणे पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • प्रौढमनोरमानुसारं हलन्तस्त्रीलिङ्ग-हलन्तनपुंसकप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्।
3.	CC- 4.2.6	लघुशब्देन्दुशेखरः (षड्लिङ्गप्रकरणानि)	• लघुशब्देन्दुशेखरानुसारम् अजन्तपुंल्लिङ्गप्रकरणस्थानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्।

			• लघुशब्देन्दुशेखरानुसारम् अजन्तस्त्रीलिङ्ग-अजन्तनपुंसकलिङ्ग-प्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • लघुशब्देन्दुशेखरानुसारं हलन्तपुंल्लिङ्ग-प्रकरणे पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्। • लघुशब्देन्दुशेखरानुसारं हलन्तस्त्रीलिङ्ग-हलन्तनपुंसकप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां, पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) उदाहरणानाञ्च व्याख्या-ज्ञानम्।
4.	CE- 4.2.2	लघुसिद्धान्तकौमुदी ((षड्लिङ्गप्रकरणानि))	• लघुसिद्धान्तकौमुद्याः अजन्तपुंल्लिङ्गप्रकरणस्य निर्धारितशब्दानां रूपसिद्धिज्ञानम्। • लघुसिद्धान्तकौमुद्याः अजन्तस्त्रीलिङ्ग-अजन्तनपुंसकलिङ्ग-प्रकरणयोः निर्धारितशब्दानां रूपसिद्धिज्ञानम्। • लघुसिद्धान्तकौमुद्याः हलन्तपुंल्लिङ्गप्रकरणस्य निर्धारितशब्दानां रूपसिद्धिज्ञानम्। • लघुसिद्धान्तकौमुद्याः हलन्तस्त्रीलिङ्ग-हलन्तनपुंसकलिङ्ग-प्रकरणयोः निर्धारितशब्दानां रूपसिद्धिज्ञानम्।

Paper-2, 3, 4 & 5 Puranetihas			**Semester-2**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.2.4	महाभारते शान्तिपर्व राजधर्मानुशासनपर्व ५१ तः १०० अध्यायाः	• भीष्मस्य धर्मोपदेशम्, भगवतः प्रातश्चर्याम्, परस्परवार्तालापकौशल्यम्, सत्यस्यावश्यकताम्, नीतिपूर्णं व्यवहारं च छात्राः ज्ञास्यन्ति। • नीतिशास्त्रेण चरित्रनिर्माणम्, वर्णाश्रमधर्मान्, राजधर्मान्, राष्ट्ररक्षाम्, नृपस्य प्रधानकार्याणि च सदण्डनीतिं ज्ञास्यन्ति। • इहामुष्मिकषट्त्रिंशद्गुणान्, सदाचारमहत्त्वम्, वैराग्यमहिमानम्, उत्तममध्यमाधममानवलक्षणानि, सभासदः लक्षणानि च छात्राः ज्ञास्यन्ति। • सान्त्वना वचांसि, व्यावहारिकां नीतिम्, मन्त्रिदूतद्वारपालसेनापतीनां गुणान्, राष्ट्रवृद्ध्युपायान् च ज्ञास्यन्ति। • धर्माचरणस्य महत्त्वम्, धर्मानुकूलं व्यवहारम्, युद्धनीतिम्, सैन्यसञ्चालनस्य रीतिं नीतिं च ज्ञास्यन्ति।

2.	CC- 4.2.5	श्रीमद्भागवतमहापुराणे एकादशस्कन्धः	• दत्तात्रेयस्य चतुर्विंशतिगुरूणां वर्णनेन गुणग्रहणात्मिका दृष्टिः । • विभूतियोगेन भगवतः सृष्टौ व्यापकत्वम् । • अष्टविधमूर्तीनां वर्णनेन भगवत्पूजायाः धार्मिकत्वम् । • कर्म-ज्ञान-भक्ति-साङ्ख्ययोगादीनाञ्च भिक्षुगीतया तितिक्षागुणविकासः । • भगवतः श्रीकृष्णस्य प्रभासतीर्थे आगमनेन तीर्थयात्रादीनां महत्त्वम् ।
3.	CC- 4.2.6	श्रीमद्भागवतमहापुराणे दशमस्कन्धः (उत्तरार्द्धः)	• भगवतः श्रीकृष्णस्य विविधाः लीलाः, दम्पत्योः संवादकौशल्यम्, भगवतः पराक्रमं च ज्ञास्यन्ति । • भगवतः गृहचर्याम्, पौण्ड्रकादीनां वधे साहसं पराक्रमम्, यज्ञस्यावश्यकतां च ज्ञास्यन्ति । • तीर्थयात्रामहत्त्वम्, कृष्णसुदाम्नोः प्रसङ्गेन मैत्रीमाहात्म्यं च ज्ञास्यन्ति । • ब्रह्मज्ञानस्य महत्त्वम्, संवादनैपुण्यम्, तितिक्षाविषये च छात्राः ज्ञास्यन्ति । • सांसारिकमुत्तरदायित्वम्, उत्साहपूर्णं जीवनम्, सर्वासु अवस्थासु स्थैर्यं धैर्यं च छात्राः अवधारयिष्यन्ति ।
4.	CE- 4.2.2	विष्णुपुराणे १ तः ३ अंशाः	• चतुर्विंशतितत्त्वानां बोधम्, ब्रह्मादिदेवानां कालनिर्धारणम्, भगवतः विभूतीनां वर्णनं च छात्राः ज्ञास्यन्ति । • भारतस्य नवखण्डानां ज्ञानम्, पातालादिलोकानां ज्ञानम्, सप्तोर्ध्वलोकानां ज्ञानम्, ग्रहगतीनां वर्णनमित्येतेषां विषये छात्राः ज्ञास्यन्ति । • अद्वैतवादम्, मन्वन्तराणां भेदम्, अष्टाविंशतिव्यासानां नामानि, ऋग्वेदादिवेदानां शाखाः च ज्ञास्यन्ति । • ब्रह्मचर्याश्रमस्य नियमान्, धर्मान्, जातकर्मनामकरणविवाहादिसंस्कारान्, गृहस्थाश्रमस्य च सदाचारान् छात्राः ज्ञास्यन्ति । • श्राद्धप्रकारान्, प्रशंसाम्, विधिम्, भगवच्छरणागतिं च छात्राः अवगमिष्यन्ति ।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sarv-Darshana			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.2.4	योगसूत्रं व्यासभाष्यसहितम् (तृतीय-चतुर्थपादौ)	• धारणा-ध्यान-समाधयः इति अष्टाङ्गयोगस्य अन्तरङ्गानां ज्ञानं भवति। • योगस्य अनुष्ठानेन प्राप्तानां विभूतीनां ज्ञानं भवति। • योगदर्शनानुसारं कैवल्यस्य स्वरूपम् किम् अस्ति, तस्य प्राप्तिश्च कथं भवतीति ज्ञानं जायते।
2.	CC- 4.2.5	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (शक्तिनिरूपणानन्तरं ग्रन्थसमाप्तिं यावत्)	• शक्तिपदार्थस्य अतिरिक्तपदार्थत्वखण्डनस्य, गुणानां साधर्म्यवैधर्म्यज्ञानस्य, कर्मणां स्वरूपम् इत्यादिविषयाणां न्यायदर्शनानुसारं ज्ञानं भवति। • नव्यन्याय-प्राचीनन्यायदर्शनयोः पदार्थविश्लेषणज्ञानं भवति।
3.	CC- 4.2.6	ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् (प्रथमाध्याये आनन्दमयाधिकरणात् प्रथमपादसमाप्तिं यावत्)	• आनन्दमयस्य ब्रह्मणः स्वरूपं ज्ञायते अनेन पत्रेण। • वेदान्तवाक्यानां कथम् अद्वितीये ब्रह्मणि तात्पर्यं निरूप्यते इति ज्ञानं भवति। • आकाशम्, ज्योतिः इत्यादिपदानां वेदान्तदर्शनानुसारम् अर्थज्ञानं जायते।
4.	CE- 4.2.2	सर्वदर्शनसङ्ग्रहः (नकुलीश-शैव-प्रत्यभिज्ञादर्शनानि)	• नकुलीशदर्शनस्य सिद्धान्तानां ज्ञानं भवति। • शैवदर्शनस्य तत्त्वमीमांसायाः परिज्ञानं भवति। • प्रत्यभिज्ञादर्शनस्य प्रमुखसिद्धान्तानाम् अवबोधो जायते।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sahitya			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.2.4	काव्यप्रकाशः (७ तः १० उल्लासाः)	• दोषस्वरूपं दोषप्रकाराश्च। • गुणस्वरूपं तत्प्रकाराश्च। • गुणालङ्कारयोः भेदज्ञानम्। • शब्दालङ्कारज्ञानम् उपमाद्यर्थालङ्कारज्ञानम्। • काव्योत्कर्ष-अपकर्षकारकधर्माणां ज्ञानम्।
2.	CC- 4.2.5	ध्वन्यालोकः सलोचनः (चतुर्थोद्योतः)	• काव्यार्थानाम् आनन्त्यबोधः। • संवादज्ञानम् (सादृश्यज्ञानम्)। • महाभारतस्य मुख्यरसनिर्णयज्ञानम्। • रामायणस्य मुख्यरसनिर्णयज्ञानम्। • टीकया मूलग्रन्थस्य विशेषज्ञानम्।
3.	CC- 4.2.6 अलङ्कारवर्गः	कुवलयानन्दः	• अलङ्कारस्वरूपं प्रकाराश्च। • कुवलयानन्दस्य विषयवस्तुपरिचयः। • तत्रत्यालङ्काराणां ज्ञानम्। • लक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम्। • अलङ्काराणां विविधप्रकाराणां वैशिष्ट्यबोधः।
4.	CC- 4.2.6 ध्वनिवर्गः	ध्वन्यालोकः (तृतीयोद्योतः)	• असंलक्ष्यक्रमव्यङ्ग्यध्वनेः परिचयं प्राप्स्यति। • सङ्घटनायाः परिचयं प्राप्स्यति। • गुणसङ्घटनयोः सम्बन्धं ज्ञास्यति। • प्रबन्धव्यञ्जकतायाः ज्ञानं भविष्यति। • रसाणां विरोधाविरोधाणाम् एवं तेषां परिहारस्य ज्ञानं भविष्यति।

5.	CC- 4.2.6 काव्यवर्गः	वासवदत्ता (उत्तरार्धः)	• वासवदत्तायाः उत्तरार्धस्य परिचयं प्राप्स्यति । • सुबन्धुकालीनसामाजिकस्थितिं ज्ञास्यति । • वासवदत्ताकथायां निरूपितपात्राणां परिचयं प्राप्स्यति । • गद्यकाव्यस्य कथाशैल्याः परिचयं प्राप्स्यति । • वासवदत्ताकथायाः रसास्वादः भविष्यति ।
6.	CC- 4.2.6 नाट्यवर्गः	नाट्यशास्त्रम् अभिनवभारती (षष्ठोऽध्यायः)	• रससूत्रज्ञानं सटीकम् । • रससूत्रस्य व्याख्यातारः तद्व्याख्याज्ञानम् । • विभावादिभेदज्ञानम् । • स्थायिभावाः तत्प्रकाराश्च । • रसभेदाः तत्प्रकाराश्च । • अभिनवगुप्तदिशा शान्तस्य रसत्वज्ञानम् ।
7.	CE- 4.2.2	उत्तररामचरितम् (४ तः ७ अङ्काः)	• भवभूतेः तत्कृतीनां च ज्ञानम् । • नाटकलक्षणानां लक्ष्यप्रयोगज्ञानम् । • भवभूतेः नाट्यकलाज्ञानम् । • नाटकस्य नाट्यकलाज्ञानम् । • रामचरित्रावबोधः ।

Paper-2, 3, 4 Vastu-Shastra			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.2.4	मयमतम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः मयमतानुसारेण देवालयवास्तुनिर्माणं ज्ञास्यति। • गृहसमीपे शुभाशुभवृक्षाणां ज्ञानं प्राप्स्यति। • शल्योद्धारप्रक्रियां ज्ञास्यति
2.	CC-4.2.5	समराङ्गणसूत्रधारः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः भोजदेवानुसारेण सूक्ष्मतया गृहप्रकाराणां विषये ज्ञास्यति। • भूमिशोधनं सम्यक्तया ज्ञास्यति • देवालयवास्तुज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CC-4.2.6	बृहद्वास्तुमाला, मुहूर्तचिन्तामणिः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः गृहाणाम् आयुष्यविचारं कर्तुं शक्ष्यन्ति। • भूमिवशात् जलज्ञानं सम्यक्तया कर्तुं शक्नोति। • गृहे प्रकोष्ठादीनां स्थापनस्य ज्ञानं प्राप्स्यति। • गृहारम्भ-गृहप्रवेशादि-मुहूर्तज्ञानं प्राप्स्यति।

Paper-2, 3 & 4 Paurohitya			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.2.4	आह्निकसूत्रावली-ब्रह्मकर्मण:चतुर्थभागकृत्यं यावत्	• ब्रह्मकर्मसु आशौचनिर्णयपूर्वकं संध्यादिनित्यकर्म आरभ्य षोडशसंस्कारनामानि संकल्पावश्यकताबोधः । • अग्निप्रज्वलनपूर्वकम् अग्निहोत्रफलं गायत्रीमहत्त्व-पूर्वकं होमप्रकारादिविषये जानीयुः। • अध्ययनविधिपूर्वकं पूजनप्रकारोपचारसहितं स्नानादिपात्रेषु पदार्थनिक्षेपविषये विधिसंपादनम् । • आश्रमधर्मेषु गृहस्थानां ब्रह्मयज्ञतर्पणादिविधिबोधः।
2.	CC-4.2.5	अनुष्ठानप्रकाश: 5-8 प्रकरणानि	• सूर्यमन्त्रानुष्ठानविधिबोधपूर्वकं ज्वर-शूल-प्लीहरोगशमनपूर्वकंबालरक्षा-शीघ्रप्रसव-गर्भरक्षोपायविषये शास्त्रोक्तविज्ञानं जानीयुः।
3.	CC-4.2.6	प्रायश्चित्तमयूख-देशान्तगते विशेषत: समाप्तिं यावत्	• देशान्तरगते विशेषः क इति चेतनव्यवधानादिपूर्वकं मलिनीकरण-जतिभ्रंशकरणदोशोद्बोधः। • वर्णानुसारंवृत्तिनियमनपूर्वकं धनार्जनोपायान् जानीयुः।

Paper-2, 3, 4 & 5 Dharma-Shastra			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.2.4	निर्णयसिन्धु:परिच्छेद-1	• अब्दनिर्णयपूर्वकं मलमास-भद्रातिथ्यादिनिर्णयसहितं रात्रिभोजननिषेधैकादशीव्रतनिर्णयबोधः। • ग्रहणे दानादिकृत्यनिर्णयबोधः।
2.	CC-4.2.5	धर्मसिन्धु: परिच्छेद-2	• सर्वमासव्रतनिर्णयपूर्वकं गोवर्धन-यमद्वितीया-तुलसीविवाहकृत्यं जानीयुः। • चातुर्मासव्रतोद्यापनसहितं ग्रहप्रीत्यर्थदानविषयाणां बोधसंपादनम् ।
3.	CC-4.2.6	पारस्करगृह्यसूत्रम्-काण्ड-3 गादाधरी	• नवान्नपायसप्राशनपूर्वकं रथगजाश्व-खरोष्ट्र-नौका-मार्गारोहणविधिबोधः। • वनपर्वतश्मशानगोष्ठमेघाभिमन्त्रणविषये टीकाकारमतसहितं ज्ञानसंपादनम् ।

4.	CE- 4.2.2	याज्ञवल्क्यस्मृतिः- व्यवहाराध्याय	• साधारणव्यवहाराचरणप्रेरणा । • ऋणादानोपायसंपादनपूर्विका जिज्ञासा । • साक्षिलेख्यदिव्य-दायविभागादि-व्यवहारोपायसार्थकीकरणम् ।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta (S)			**Semester-2**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 4.2.4	भद्रेशदासस्वामिविरचित – ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् द्वितीयोऽध्यायः	• श्रुतिस्मृतिप्रदर्शितसिद्धान्ताः सोहापोहं स्पष्टीभवन्ति दृढीभवन्ति च। • नूतनदर्शनदृष्ट्या तर्कप्रस्थानस्य अस्यग्रन्थस्य ज्ञानं प्राप्यते। • वेदादिसच्छास्त्रनास्तिकमतानां खण्डनपुरस्सरं वैदिकमतस्थापनेन सत्यसिद्धान्तस्य स्पष्टता भवति।
2.	CC- 4.2.5	प्रमाणरत्नाकरः 5 – 7 मञ्जूषाः	• स्वामिनारायणदर्शनाभ्यन्तरविषयाणां स्पष्टता भवति। • प्रमाणमीमांसा, तत्त्वपञ्चकमीमांसा, अक्षरब्रह्मगुणातीतगुरुपरम्परा इति विषयाः सुस्पष्टाः भविष्यन्ति।
3.	CC- 4.2.6	भद्रेशदासस्वामिविरचित- तैत्तिरीयोपनिषद्भाष्यम्	• ब्रह्मरूपेणाऽऽत्मनोपास्यमानं परब्रह्म कीदृशमित्युपदेशोऽत्र वर्तते। • ब्रह्मपरब्रह्मणोः सर्वप्रशासकता, परमानन्दमयता तथा च तयोः सर्वप्रपञ्चोत्पत्तिस्थितिप्रलयादिकर्तृत्वमित्यादि अत्र निरूपिता वर्तते। • अक्षरब्रह्मविज्ञानेनैव परमात्मप्राप्तिर्भवतीति सिद्धान्तो लभ्यते। • शिक्षावल्ली, आनन्दवल्ली, भृगुवल्लीतिवल्लीत्रये परमात्मस्वरूपं तदानन्दप्रदत्वम् इत्यादिविषयाणां ज्ञानं संपद्यते।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta (J)			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.2.4	ब्रह्मसूत्रभाष्यरत्नम् (द्वितीयोऽध्यायः)	• परब्रह्मणः परमात्मनः जगत्कारणत्वं स्पष्टतया ज्ञातुं शक्यते । • उपनिषत्सु आभासमानस्य सृष्टिक्रमविरोधस्य यथार्थस्वरूपम् अवगम्यते । • भूतेन्द्रियादीनां समष्टिव्यष्टिक्षेत्रज्ञशरीराणां च कर्तृत्वं परमपुरुषादेव सम्भवति इति स्पष्टतया अवगन्तुं शक्यते ।
2.	CC-4.2.5	ईशकेनप्रश्नोपनिषदः (प्रश्नोपनिषदि १,५ प्रश्नद्वयम्) (गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्यसहिता)	• परमपुरुषस्य परमात्मनः सर्वात्मत्वम्, सर्वव्याप्तत्वम्, सर्वाधारत्वं च अधिगन्तुं शक्यते । • परमात्मनः सर्वेन्द्रियशक्तिप्रदातृत्वम्, सर्वनियामकत्वं स्पष्टतया अवगम्यते । • परब्रह्मणः सकलजगत्स्रष्टुत्वम्, सर्वाधारत्वं च सरलतया अवगन्तुं शक्यते ।
3.	CC-4.2.6	श्रीमद्भगवद्गीता (गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्योपेता) ७ तः १२ अध्यायाः	• परमपुरुषस्य स्वरूपम्, तदुपासनम्, तदैश्वर्यं च स्पष्टतया अवगम्यते । • परब्रह्मणः विश्वरूपशरीरत्वस्य अवबोधः भवति । • भगवतः नारायणस्य भक्तेः स्वरूपं याथातथ्येन अवबुध्यते ।

Paper-2, 3 & 4Ramanuja Vedanta			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.2.4	श्रीभाष्यम् (द्वितीयोऽध्यायः सम्पूर्णः)	• समस्तकल्याणगुणाकरं निखिलजगदेककारणं सर्वान्तर्भूतं परंब्रह्म वेदान्तवेद्यं विद्यते, • अस्यैवार्थस्य सम्भावनीयसमस्तप्रकारदुर्धर्षणत्व-प्रतिपादनाय कापिलादि समस्तपूर्वपक्षिणां मतं सन्निरस्य वेदान्तमत-स्थिरिकरणम्।
2.	CC-4.2.5	श्रीमद्भगवद्गीता (16-18 अध्यायाः) रामानुजभाष्यसहिता	• पुरुषोत्तमस्य याथात्शाम्यस्य शास्त्रवश्यतां वक्तुं शास्त्रवश्यतद्विपरीतयोः देवासुरसर्गयोः विभागः प्रोक्तः। • अशास्त्रविहितस्य आसुरत्वेन अफलत्वं , शास्त्रविहितस्य च गुणतः त्रैविध्यं शास्त्रसिद्धस्य लक्षणं च प्रोक्तम्। • मोक्षसाधनतया निर्दिष्टयोः त्यागसन्यासयोः ऐक्यम्, त्यागस्य सन्यासस्य च स्वरूपम्, भगवति सर्वेश्वरे च कर्मणां कर्तृत्वानुसन्धानम्, सत्त्वरजस्तमसां कार्यवर्णनेन सत्त्वगुणस्य अवश्योपादेयत्वम्, स्ववर्णोचितानां कर्मणां पयमपुरुषाराधनभूतानां परमपुरुषप्राप्तिनिर्वर्तनप्रकारः , कृत्सनस्य गीताशास्त्रस्य सारार्थो भक्तियोग इति एते प्रतिपाद्यन्ते।
3.	CC-4.2.6	छान्दोग्योपनिषद् (रङ्गरामानुजभाष्यसिहता)	• मधुविद्यायाः साङ्गं प्रतिपादनम्। • ब्रह्मणि गायत्रीसादृश्यानुसन्धानम्। • शाण्डिल्यविद्यायाः स्वरूपोपादानम्। • पुरुषविद्यायाः निरूपणम्। • संवर्गविद्यान्तर्गत-रैक्वाख्यानम्। • षोडशकलब्रह्मविद्यायाः स्वरूपम्। • सत्यकामोपाख्यानम्। • उपकोसलविद्या, गार्हपत्यविद्या,अन्वाहार्यपचनाग्निविद्या, आहवनीयाग्निविद्या, अक्षिपुरुषोपासनम्।

Paper-2, 3 & 4Navya Nyaya			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-4.2.4	पक्षता (गादाधरीसमन्विता)	• उपाध्यायमतानुगुणं पक्षतालक्षणविचारः। • सार्वभौममतानुगुणं पक्षतालक्षणविचारः। • सिद्धान्तपक्षतालक्षणं परिष्कारश्च।
2.	CC-4.2.5	हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तिः (गादाधरीसमन्विता)	• प्रत्येकं हेत्वाभासस्य सामान्यलक्षणं परिष्कारश्च। • सदलकृत्यं द्वितीयहेत्वाभाससामान्यलक्षणविचाराः। • तृतीयहेत्वाभाससामान्यलक्षणविचाराः।
3.	CC-4.2.6	न्यायभाष्यम् (द्वितीयाध्याये अवयवनिरसनादारभ्य द्वितीयाह्निकपर्यन्तम्)	• अवयवनिरसनविचारः, उपमितिश्च। • शाब्दबोधक्रमः, आकाङ्क्षादीनां शाब्दबोधं प्रति कारणत्वोपस्थापनम्। • सानुमानं शब्दस्य आनुमानिकत्वविचाराः।

Paper-1 Compulsory Sanskrit			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF- 5.3.3	पुराणादीनां परिचयः	• पुराणानां पञ्चलक्षणानि दशलक्षणानि परिचयो महत्त्वं च । • भारतीयदर्शनानां परिचयः । • अर्थशास्त्रस्य परिचयः । • ज्योतिषशास्त्रस्य परिचयः । • पञ्चाङ्गस्य सामान्यज्ञानम् ।

Paper-2, 3, 4 & 5Veda			Semester-3
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 5.3.7	शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिन-संहिता (सौत्रामणी यागः)	• अनेन निर्धारितपाठ्यांशेन वैदिकयज्ञेषु सौत्रामणी-यागस्य मन्त्रेषु कृषिविज्ञानस्य प्रकाशनम्, विविधानां वैदिक-कालीनानामन्नानां परिज्ञानम्, वैदिक-रसायनशास्त्रीयाध्ययनम् तत्र शोधेन च सह प्राचीनवैदिकयज्ञपरम्परारक्षणमिति प्रत्याशा।
2.	CC- 5.3.8	ऋग्वेदभाष्यभूमिका	• भारतीयसंस्कृतिगतकर्ममीमांसादर्शनस्य रक्षणमस्योद्देश्यम्। फलञ्च पुनः छात्राणां तार्किकदृष्ट्या स्वशास्त्रीयविषयाणां समाजे उपस्थापनाय, प्रतियोगितापरीक्षादृष्ट्या च योग्यतावर्धनायैतत् "ऋग्वेद-भाष्यभूमिका" इति ग्रन्थस्य पाठ्यक्रमे निर्धारणमस्ति।
3.	CC- 5.3.9	कात्यायनश्रौतसूत्रम् (सोमयागप्रकरणम्)	• संस्कृतसाहित्ये सूत्रसाहित्यरचना-सन्दर्भे वैदिकयज्ञसिद्धान्तानामाधारेण सूत्रसाहित्यविधाया स्वरूपोपस्थापनम्, सोमलतायाः वैदिक-रासायणशास्त्राध्ययनं चास्य पाठ्यांशस्य फलम्।
4.	CE- 5.3.3	ऋग्वेदभाष्यभूमिका	• अन्यविषयकछात्रेष्वपि वैदिककर्मसंस्कृतेः ज्ञानस्य संस्कारस्य चोद्भावनेन सह छात्रेषु तर्कशक्तिसमुत्पादनम्। येन काव्यशास्त्राणां रसादिसिद्धान्तावगमे सौविध्यं भवेदिति हेतोः अत्रापि ऋग्वेद-भाष्यभूमिकायाः पाठ्यक्रमे निर्धारणमस्ति।

Paper-2, 3, 4 & 5 Falit Jyotish			Semester-3
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 5.3.7	बृहत्संहिता (वास्तुविद्याध्यायतः पुंस्त्रीसमायोगाध्यायं यावत्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः वास्तुशास्त्रे गृहप्रमाणज्ञानं, षोडशगृहलक्षणज्ञानं, भूमिशोधनं, शल्योद्धारज्ञानं, वृक्षायुर्वेदस्य सङ्क्षिप्तज्ञानं, वृक्षवशात् भूमौ जलज्ञानं, देवालयनिर्माणविधिः, मूर्तिनिर्माणस्य नियमानां ज्ञानं तथा च वराहमिहिरमतेन पुंस्त्रीणां शरीरस्य शुभाशुभस्य लक्षणज्ञानं, शय्यानिर्माणे प्रमुखतथ्यानां ज्ञानं करिष्यते।
2.	CC- 5.3.8	बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः पाराशरमते सृष्टिवर्णनस्य ज्ञानम्, अरिष्टयोगानां ज्ञानं, ग्रहाणां भावविवेचनं

		(प्रारम्भतः मारकभेदाध्यायं यावत्)	दृष्टिविवेचनञ्च करिष्यते। • अनेन छात्रैः स्पष्टबलनिर्णयपूर्वकं मारकज्ञानं विस्तृतरूपेण कर्तुं शक्यते।
3.	CC- 5.3.9	बहत्पाराशरहोराशास्त्रम् (ग्रहावस्थाफलाध्यायतः कालचक्र-दशान्तर्दशाध्यायं यावत्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्राः महर्षिपराशरमतेन सूर्यादिग्रहाणां दीप्ताद्यवस्थाज्ञानम्, अवस्थानुसारेण फलज्ञानं, विंशोत्तरी-अष्टोत्तरी-षोडशोत्तर्यादि-दशासाधनं, कालदशासाधनं चरदशा-त्रिकोणदशादिज्ञानं च करिष्यन्ति। • अनेन छात्राः महादशा-अन्तर्दशासु सूर्यादिग्रहाः शुभाशुभावस्थायां कथं फलं ददति इत्यस्य ज्ञानमपि सम्यक्तया करिष्यन्ति।
4.	CE- 5.3.3	मानसागरी (चन्द्रयोगाध्याये अनफादियोगतः आन्तम्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः अनफादिमहत्त्वपूर्णयोगानां ज्ञानं, नाभसयोगानां ज्ञानं लग्नादिद्वादशभावविचारः शतपदादिचक्रज्ञानञ्च करिष्यते। • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् आयुविचारः, सूर्यादिग्रहाणां महादशान्तर्दशाफलज्ञानं, उपदशाफलज्ञानं, योगिनीदशासाधनस्य ज्ञानं सरलतया कर्तुं शक्यते।

Paper-2, 3, 4 & 5 Navya Vyakaran			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.3.7	महाभाष्यं वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी च	• अष्टमाह्निके आदितः **अचः परस्मिन्...**सूत्रपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • अष्टमाह्निके **न पदान्त...**सूत्रतः समाप्तिपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • नवमाह्निकस्थानां महाभाष्यस्थितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां पङ्क्तीनाञ्च सोदाहरणं विवरणात्मकं ज्ञानम्। • सिद्धान्तकौमुद्याः साधारणस्वराः प्रकरणस्य 3650 तः 3669 सूत्रपर्यन्तं पठितसूत्रैः विहितानां स्वराणां ज्ञानम्।
2.	CC- 5.3.8	परमलघुमञ्जूषा	• धात्वर्थनिरूपणे धात्वर्थविषयकमीमांसकनैयायिकमतखण्डनपुरःसरस्य मञ्जूषाकारमतस्य तथा च धात्वर्थविषयकाणाम् अन्योपयोगिनां विषयाणां ज्ञानम्।

			• निपातार्थनिरूपणे निपातार्थविषयकनैयायिकभूषणकारमतखण्डनपुरःसरस्य मञ्जूषाकारमतस्य ज्ञानं निपातानां द्योकत्वसम्पादनञ्च। • लकारार्थनिरूपणे मीमांसकनैयायिकमतप्रस्तुतिपुरःसरं मञ्जूषाकारमतानुरोधेन लकारार्थज्ञानम्। • कारकार्थनिरूपणे कारकार्थ-विषयकमीमांसकनैयायिकभूषणकारमतखण्डनपुरःसरं मञ्जूषाकारमतानुरोधेन षण्णां कारकाणाम् अर्थज्ञानम्।
3.	CC- 5.3.9	वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्-1 तः 75 कारिकापर्यन्तम्)	• शब्दब्रह्मणः स्वरूपस्य, वेदब्रह्मणः प्राप्तेः उपायस्य, वेदब्रह्मणः स्वरूपस्य तथा वेदस्य प्रधानभूताङ्ग-व्याकरणस्य अध्ययनप्रयोजनानां ज्ञानम्। • व्याकरणस्य निर्माणे हेतुभूतस्य शब्दस्य नित्यतायाः, अनुमानातिरिक्तस्य आगमप्रमाणस्य, अभ्यासस्य अदृष्टप्रमाणस्य च सिद्धेः ज्ञानम्। • वेदमूलक-आर्ष-आगमस्य श्रेष्ठतायाः, शब्दस्य भेदद्वयस्य तथा शब्दे अनेकधर्माणां समावेशस्य ज्ञानम्। • बोधकत्वनिर्णयस्य, जाति-व्यक्तिभेदयोः कल्पनायाः, मीमांसकमतानुसारं शब्दैकत्वस्य तथा च वैयाकरणमतानुसारं वाक्यैकत्वस्य ज्ञानम्।
4.	CE- 5.3.3	लघुसिद्धान्तकौमुदी (कृदन्ते कृत्यप्रक्रियाप्रकरणम्, पूर्वकृदन्तप्रकरणम् उत्तरकृन्तप्रकरणञ्च)	• कृदन्ते कृत्यप्रक्रियाप्रकरणस्य सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य आरम्भतः **उपसर्गे च संज्ञायाम्** सूत्रं यावत् सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य **निष्ठा** सूत्रादारभ्य समाप्तिं यावत् सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • उत्तरकृन्तप्रकरणस्य सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्।

Paper-2, 3, 4 & 5 Puranetihas			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.3.7	महाभारते वनपर्वणि रामोपाख्यानपर्व	• रावणकुम्भकर्णशूर्पणखादीनामुत्पत्तिम्, तपश्चर्याम्, वरप्राप्तिं च छात्राः ज्ञास्यन्ति । • वनवासे रामस्य विशिष्टगुणान्, पराक्रमम्, सारल्यम्, मर्यादाम्, प्रकृतिप्रणयं च ज्ञास्यन्ति । • लङ्कायात्रायां हनुमतः धैर्यपराक्रमादीनां गुणानां छात्रेषु बोधः भविष्यति । • श्रीरामरावणयोः अपूर्वम्, अनन्वयं युद्धम्, तद्विषयकं शत्रुणा सह व्यवहारविषयकं ज्ञानं छात्राः प्राप्स्यन्ति । • रामभरतयोर्मेलनेन भ्रातृभावः, आदर्शरामराज्यस्य चित्रम् तथा च तत्कालीनाम् अयोध्यायाः सामाजिकीं स्थितिं च ज्ञास्यन्ति ।
2.	CC- 5.3.8	ब्रह्मवैवर्तपुराणे ब्रह्मखण्डः १ तः ३० अध्यायाः	• पुराणस्य महत्त्वम्, देवतानामुत्पत्तिम्, सृष्टिक्रमं च छात्राः ज्ञास्यन्ति । • भगवत्शरणागतिम्, तपश्चर्यामहत्त्वम्, कर्मफलविवेचनम्, आराधनायाः फलं च छात्राः अवगमिष्यन्ति । • चतुःषष्ठिरोगाणां नामानि, तन्निवारणोपायान् च छात्राः ज्ञास्यन्ति । • पुराणोक्तस्तोत्राणां कवचानां च महत्त्वम्, सेवायाः महत्त्वं च ज्ञास्यन्ति । • परब्रह्मपरमात्मनः स्वरूपम्, आश्रमसंस्कृतिम्, प्रकृत्याः महिमानम्, आह्निकाचाराणां विधीनां च महत्त्वं ज्ञास्यन्ति।
3.	CC- 5.3.9	श्रीमद्भागवतमहापुराणे द्वादशस्कन्धः, स्कन्दपुराणे सत्यनारायणव्रतकथा, नारदभक्तिसूत्रम्	• कलियुगीयनृपाणां, धर्माणां, दोषाणां, तन्निवारणोपायानां, नामसङ्कीर्तनस्य महत्त्वम्,भगवतः प्रलयकार्यं च ज्ञास्यन्ति । • पुराणलक्षणानाम्, सम्पूर्णस्य श्रीमद्भागवतपुराणस्य सारम्, श्रीमद्भागवतस्य महिमानञ्च ज्ञास्यन्ति । • सत्यस्य महिमानम्, वचनपालनकौशल्यम् च ज्ञास्यन्ति । • साधारणोऽपि मनुष्यः व्रतपालने समर्थः तथा च भगवत्प्रसादमहत्त्वं च छात्राः अवगमिष्यन्ति । • सूत्रपरम्पराम्, भक्तिसूत्राणां महत्त्वम्, जीवनसार्थकाय भक्तेः महत्त्वं छात्राः अवगमिष्यन्ति ।
4.	CE- 5.3.3	देवीभागवते प्रथमः/द्वितीयः स्कन्धः, स्कन्दपुराणोक्त-भागवतमाहात्म्यम्	• पुराणानां नामानि, श्लोकसङ्ख्या, उपपुराणानि, व्यासाः, पुराणानां श्रेष्ठत्वं च छात्राः ज्ञास्यन्ति । • शक्तेः माहात्म्यं पराक्रमम्, श्रीशुकदेवस्य जन्मकथाम्, द्वारपालस्य कार्याणि कर्तव्यानि च छात्राः ज्ञास्यन्ति । • आश्रमसंस्कृतिम्, नदीतटे निवासफलं च ज्ञास्यन्ति ।

			• भीष्मप्रतिज्ञायाः इतिहासम्, जीवस्य अनित्यत्वम्, कौरव-पाण्डवानां च जन्मकथां ज्ञास्यन्ति। • वक्तृ-श्रोतॄणां लक्षणानि, सच्छास्त्रश्रवणमाहात्म्यम्, भागवतस्य स्वरूपं प्रमाणं पाठस्य विविधप्रयोगान् च ज्ञास्यन्ति।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sarv-Darshana			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.3.7	श्रीमद्भगवद्गीता शाङ्करभाष्यसहिता (१८ अध्यायः)	• भगवद्गीतायां निरूपितस्य सन्न्यासस्य स्वरूपज्ञानं भवति। • भगवद्गीतायां निरूपितस्य कर्मणः, कर्तुः, बुद्धेः इत्यादिविषयाणां सात्त्विकादिभेदेन ज्ञानं भवति। • भगवद्गीतायां निरूपितस्य वर्णचतुष्टयस्य कर्मणः, कर्मयोगस्य इत्यादिविषयाणां भाष्यालोके ज्ञानं भवति।
2.	CC- 5.3.8	न्यायसूत्रम् वात्स्यायनभाष्यम् (प्रथमाध्यायस्य प्रथमाह्निकं यावत्)	• न्यायसूत्राणां भाष्यसहितं परिचयात्मकं ज्ञानं भवति। • न्यायदर्शनरीत्या षोडशपदार्थानां तत्त्वज्ञानेन कथं मोक्षप्राप्तिर्भवतीति ज्ञायते। • प्रमाणैः कथं विषयस्य प्रतिपादनं करणीयम् इति ज्ञायते।
3.	CC- 5.3.9	सर्वदर्शनसङ्ग्रहः (चार्वाक-बौद्ध-आर्हतदर्शनानि)	• नास्तिकदर्शनेषु शिरोमणिभूतस्य चार्वाकदर्शनस्य तत्त्वमीमांसायाः ज्ञानं भवति। • बौद्धदर्शनस्य स्याद्वादादीनां प्रमुखसिद्धान्तानां ज्ञानं भवति, अथ च तस्य भेदानामपि परिज्ञानं जायते। • जैनदर्शनस्य पदार्थमीमांसायाः, आचार्याणां च ज्ञानं भवति।
4.	CE- 5.3.3	वेदान्तसङ्ग्रहः, शुद्धाद्वैतमार्तण्डश्च	• अद्वैतवेदान्तस्य प्रायः सर्वेषां प्रमुखसिद्धान्तानां सरलतया सङ्क्षेपेण ज्ञानं भवति। • शुद्धाद्वैतवेदान्तस्य आचार्याणां तत्सिद्धान्तानां च अवबोधः भवति। • वेदान्तदर्शने विषयप्रतिपादनशैल्याः अपि ज्ञानं भवति।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sahitya — **Semester-3**

Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 5.3.7	काव्यालङ्कारसूत्रवृत्तिः	• वामनस्य तत्कृतेः च परिचयः। • रीतिस्वरूपं रीतिभेदाश्च। • शब्दगुणानाम् अर्थगुणानां च ज्ञानम्। • रीतिगुणयोः सम्बन्धः। • रीतिसिद्धान्तज्ञानम्।
2.	CC- 5.3.8	रसगङ्गाधरः प्रथमाननम् (प्रारम्भतः रसस्वरूपपर्यन्तम्)	• जगन्नाथस्य तत्कृतीनां च परिचयः। • काव्यप्रयोजनं काव्यलक्षणं च। • काव्यभेदानां ज्ञानम्। • पूर्वाचार्याणां मतखण्डनम्। • रसादिज्ञानम्।
3.	CC- 5.3.9 अलङ्कारवर्गः	चित्रमीमांसा	• अप्पयदीक्षितस्य चित्रमीमांसायाश्च परिचयः। • उपमायाः खण्डनमण्डनात्मकं ज्ञानम्। • उपमेयोपमानन्वयानां ज्ञानम्। • स्मरणरूपकयोः ज्ञानम्। • लक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम्।
4.	CC- 5.3.9 ध्वनिवर्गः	व्यक्तिविवेकः (प्रथमविमर्शः-पूर्वार्धः)	• ध्वनिसम्प्रदायस्य उद्भवस्य विकासस्य च ज्ञानं प्राप्स्यति। • व्यक्तिविवेककारस्य महीमभट्टस्य परिचयं प्राप्स्यति। • अलङ्कारशास्त्रस्य खण्डनमण्डनपद्धतेः ज्ञानं प्राप्स्यति। • आनन्दवर्धनस्य ध्वनिलक्षणस्य खण्डनम् एवं महीमभट्टस्य तदर्थं प्रदत्ततर्काणां ज्ञानं प्राप्स्यति।

5.	CC- 5.3.9 काव्यवर्गः	नैषधीयचरितम् (१ तः ३ सर्गं यावत्)	• महाकाव्यस्य स्वरूपं ज्ञास्यति । • महाकविहर्षस्य परिचयं प्राप्स्यति । • नैषधीयचरितस्य विषयवस्तु ज्ञास्यति । • नैषधीयचरितस्य काव्यशैल्याः ज्ञानं भविष्यति । • नैषधीयचरितस्य (सर्गाः-१-३) रसास्वादं करिष्यति । • नैषधीयचरितस्य पात्राणां परिचयं प्राप्स्यति ।
6.	CC- 5.3.9 नाट्यवर्गः	नाट्यदर्पणः (प्रथमद्वितीयविवेकौ)	• रामचन्द्र-गुणचन्द्रयोः तत्कृतीनां च परिचयः । • रूपकाणां परिचयः । • नाट्यवृत्तिपरिचयः । • सन्धीनां परिचयः । • नाटकादिज्ञानम् ।
7.	CE- 5.3.3	हर्षचरितम् (प्रथमोच्छ्वासः)	• बाणभट्टस्य तत्कृतीनां च परिचयः । • सुकविप्रशंसा-कुकविनिन्दाज्ञानम् । • गद्यकाव्यस्य वैशिष्ट्यज्ञानम् । • बाणभट्टस्य वंशवर्णनज्ञानम् । • गद्यकाव्यस्य रसास्वादः ।

Paper-2, 3, 4 & 5 Vastu-Shastra			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.3.7	प्रासादमण्डनम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य पठनेन छात्रः देवालयनिर्माणार्थं दिक्साधनं ज्ञास्यति। • देवालयनिर्माणे तोरणादिज्ञानं प्राप्स्यति।

			• सूक्ष्मतया निर्माणसम्बद्धान् सर्वान् पक्षान् ज्ञास्यति।
2.	CC-5.3.8	मयमतम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य पठनेन छात्रः मयमतानुसारेण चतुश्शालादीनां लक्षणं ज्ञास्यति। • कुण्डवधानज्ञानं प्राप्स्यति। • तोरणादिस्थापनज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CC-5.3.9	समराङ्गणसूत्रधारः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः देवालयस्य पीठलक्षणज्ञानं प्राप्स्यति। • सर्वतोभद्रादिगृहाणां लक्षणं ज्ञास्यति। • रुचकादिगृहाणां ज्ञानं प्राप्स्यति।

Paper-2, 3 & 4Paurohitya			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.3.7	कर्मकाण्डप्रदीपः (दशकर्मपद्धतिः)	• दशकर्मपद्धतौ परिभाषापूर्वकं विविधसंकारेषु कर्मकाण्डीयनिर्णयान् जानीयुः। • मण्डपमातृकागौर्यादिमातृपूजनपूर्वकम् अर्कविवाहपर्यन्तान् संकारान् संपादयेयुः।
2.	CC-5.3.8	संस्कारदीपकः- संकारोपोद्घातात् चतुर्थीकर्म यावत्	• संस्कारपरिभाषापूर्वकं क्रमशः गर्भादानादिविवाहान्तषोडशसंस्काराणां विधिबोधः।
3.	CC-5.3.9	पूर्तकमलाकरः (अवशिष्टांशः) तत्पुरुषकालातः राज्याभिषेकप्रयोगंयावत्	• तत्पुरुषकला-ध्वजारोपण-लिङ्गार्चा-राज्याभिषेक-विधिपूर्वकम्; विनायकशान्ति-ईशानयागादिविषये ज्ञानं संपादयेयुः।

Paper-2, 3, 4 & 5Dharma-Shastra			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.3.7	निर्णयसिन्धुःपरिच्छेद-3	• गर्भाधानादिषोडशसंस्कारपूर्वकं विवाहप्रकारसंदर्भ-कन्याचयन-विषयाणां बोधसंपादनम्। • गृहप्रवेशपूर्वकं श्राद्धशौचाचारसहितं देशान्तरगमननिर्णयबोधः।
2.	CC-5.3.8	धर्मसिन्धुः परिच्छेद-2	• संक्रान्ति-नवरात्र-पुण्यकाल-सर्वव्रत-दशावतारजयन्तीषु कृत्यनिर्णयबोधः। • रक्षाबन्धन-जन्माष्टमी-कुलधर्म-संकटचतुर्थीव्रतनियम-पूर्वकंसर्वमासकृत्यादिबोधः।
3.	CC-5.3.9	गौतमधर्मसूत्रम्	• प्रश्नत्रयनिबद्धाष्टाविंशत्यध्यायेषुगुरुवन्दन-ब्रह्मचारिनियम-विवाहविधि-गर्भाधानादिविषयाणांजीवनसंबद्धसंस्कारादिविषयाणां बोधाचरणम्।
4.	CE- 5.3.3	पराशरस्मृतिः 1-12 (संपूर्ण)	• धर्मोपदेशः गृहस्थधर्माचारः आशौचनिर्णयः अनेकविधप्रायश्चित्तम् द्रव्यशुद्धिःगोसेवोपदेशः भक्ष्याभक्ष्यविचारः धर्माधर्मनिर्णयः इत्यादिविषयाणां बोधाचरणम्।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta (S)			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.3.7	भद्रेशदासस्वामिविरचित – ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् तृतीयोऽध्यायः	• श्रुतिस्मृतिप्रदर्शितसिद्धान्ताः सोहापोहं स्पष्टीभवन्ति दृढीभवन्ति च। • नूतनदर्शनदृष्ट्या तर्कप्रस्थानस्य अस्यग्रन्थस्य ज्ञानं प्राप्यते। • अस्मिन् साधनाध्याये अक्षरब्रह्मसत्पुरुषे आत्मबुद्धिः, दृढा प्रीतिः, धर्मज्ञानादिसद्गुणप्राप्तिः इत्यादिवैदिक-साधनानाम् अध्ययनं भवति। • ब्रह्मरूपो भूत्वा परब्रह्मभक्तिः कर्तव्या इति साधनराजः इति सिद्धान्तः स्पष्टीभवति।
2.	CC-	स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा	• अक्षरपुरुषोत्तमदर्शननिरूपकवादग्रन्थस्य अध्ययनं भवति।

	5.3.8	1 – 4 धाराः	● परब्रह्मस्वामिनारायणप्रबोधितः अक्षरपुरुषोत्तमसिद्धान्तः प्रस्थानचतुष्टयशास्त्रसन्दर्भानुसारं स्फुटं प्राप्यते। ● प्रस्थानचतुष्टयशास्त्रेषु उल्लिखितम् अक्षरब्रह्मनिरूपणं समासेन लभ्यते। ● अक्षरब्रह्मधारा, परब्रह्मधारा, प्रमाणधारा इत्यादिप्रकरणेषु अक्षरपुरुषोत्तममहिमा सप्रपञ्चम् अवगन्तुं शक्यते।
3.	CC-5.3.9	भद्रेशदासस्वामिविरचित-प्रश्नोपनिषदैतरैयोपनिषद्भाष्यम्	● नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते। ● अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः। ● प्रश्नैतरेयोपनिषदि सन्निहितस्याक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य ज्ञानं लभ्यते। ● प्रश्नैतरेयोपनिषदि प्रदर्शितानाम् उच्चविचाराणाम् अध्ययनेन शास्त्ररहस्यं हृदयस्थं कर्तुं शक्यते। ● ॐकारमहिमा, ब्रह्मपरब्रह्मणोः तात्त्विको भेदः, ब्रह्मचर्यशब्दार्थः इत्यादिकं सम्यक्तया अवगन्तुं शक्यते।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta (J)			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.3.7	ब्रह्मसूत्रभाष्यरत्नम् (तृतीयोऽध्यायः)	● नित्यत्वादिधर्मयुक्तस्य जीवस्य गत्यागतेः ज्ञानं भवति । ● भगवतः नारायणस्य स्वरूपलक्षणानि अवबुध्यन्ते । ● सर्वाश्रमिणां कृते ब्रह्मविद्याधिकारस्य अवबोधः भवति ।
2.	CC-5.3.8	कठोपनिषत् (गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्य सहिता)	● मुमुक्षोः नचिकेतसः आख्यानं याथातथ्येन अवगन्तुं शक्यते । ● श्रेयःप्रेयोमार्गयोः मोक्षबन्धकारणत्वं सरलतया अधिगम्यते । ● परमपुरुषस्य परमात्मनः स्वरूपमाहात्म्यं यथावत् अधिगन्तुं शक्यते ।
3.	CC-5.3.9	श्रीमद्भगवद्गीता	● अस्य ग्रन्थस्याध्ययनेन क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोः यथार्थस्वरूपं स्पष्टतया ज्ञातुं शक्यते ।

		(गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्योपेता) १३ तः १८ अध्यायाः	• सत्त्वरजस्तमसां त्रिगुणानां स्वरूपम्, पुरुषोत्तमस्य परमात्मनः स्वरूपं च अधिगम्यते । • आसुरीसम्पद्युक्तानां जनानां लक्षणानि, मोक्षसंन्यासयोगश्च सरलतया अवगन्तुं शक्यते ।

Paper-2, 3 & 4Ramanuja Vedanta			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.3.7	**श्रीभाष्यम् (तृतीयोऽध्यायः सम्पूर्णः)**	• उपायभूतोपासनविषया चिन्ता । • उपासनारम्भाभ्यर्हितोपायः , प्राप्यवस्तुव्यतिरिक्तवैतृष्ण्यम् , प्राप्यतृष्णा च । • जीवस्य लोकान्तरेषु संचरन्तः, जाग्रतः, स्वपतः, सुषुप्तस्य मूर्च्छतश्च दोषाः। • परस्य ब्रह्मणः दोषरहितातायाः, कल्याणगुणाकरत्वस्य प्रतिपादनम् ।
2.	CC-5.3.8	**वेदार्थसङ्ग्रहः**	• पूर्वपक्षिणां साररूपेण पक्षनिरूपणम् । • शरीरशरीरिभावेन जगतः ब्रह्मात्मत्वव्यवस्थापनम् । • वेदान्तवाक्यानाम् इतरविशेषव्यावृतिपरत्वानुपपत्तिव्यवस्थापनम्। • अद्वैतमतस्य सप्तविध-अनुपपत्या निवर्तनम्।
3.	CC-5.3.9	**बृहदारण्यकोपनिषद् (रङ्गरामानुजभाष्यसहिता)**	• याज्ञवल्क्यजनकयोः संवादमाध्यमेन आत्मस्वरूपविज्ञानम् । • आत्मकामस्यैव ब्रह्मविदः मोक्षः नान्यस्य इति विस्तरेण व्याख्यानम्। • याज्ञवल्कीयकाण्डस्य वंशनिरूपणम्। • मन-उपाधिविशिष्टस्य ब्रह्मणः उपासनम् । • विद्युद्ब्रह्मोपासनम्, वाग्धेनुब्रह्मोपासनम् ।

Paper-2, 3 & 4Navya Nyaya			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.3.7	व्युत्पत्तिवादः (प्रथमकारकम्)	• स्वसमानविभक्तिकत्वविचाराः, जात्याकृतिविशिष्टः पदार्थः इत्यत्र पदार्थशब्दस्य एकवचनान्तत्वोपपादनम्। • अभेदपदार्थविचारः। अभेदस्य तादात्म्योपस्थापनम्। • राजपुरुष इत्यादिसमासस्थले न अभेदान्वयः।
2.	CC-5.3.8	प्रशस्तपादभाष्यम् (न्यायकन्दलीसहितम्)	• मङ्गलाचरणम्, उदेशलक्षणपरीक्षाविचाराः। • पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम्। • सभेदं पृथिवीजलवायूनां लक्षणानां स्वरूपविचाराः। • सृष्टेः उत्पत्तिसंहारनिरूपणम् ।
3.	CC-5.3.9	शक्तिवादः (सामान्यकाण्डम्, विशेषकाण्डे सङ्गद्रव्यानुपपत्तिश्चिन्त्या इत्येतावत्पर्यन्तो भागः)	• शक्तिस्वरूपनिरूपणम्, ज्ञानशक्तिवादः। • अन्विताभिधानवादनिरूपणम्। • सामान्यवाचकपदानां विशेषधर्मावच्छिन्ने लक्षणा। • धेनुपदविचाराः।

Paper-1 Compulsory Sanskrit			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF- 5.4.4	संस्कृतविज्ञानम्	• गणित-खगोल-कृषि-पर्यावरणादिविज्ञानज्ञानम्। • पतञ्जलि-भास्कराचार्यादिवैज्ञानिकानां परिचयः। • आयुर्वेदस्य परिचयः तदाचार्याणां च परिचयः। • लिपिविज्ञानं शिलालेखज्ञानं च। • भाषाविज्ञानज्ञानम्।

Paper-2, 3, 4 & 5Veda			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिनसंहिता (अश्वमेधयागः, महीधरभाष्यम्)	• पत्रमिदं वैदिक-यज्ञवैविध्येन सहाश्वस्य गतिशीलपशूनां प्रातिनिध्यवैशिष्ट्यं प्रकटयितुं, विश्वसृष्टौ अस्य पशोः भूमिकां पर्यावरणदृष्ट्याचास्य महत्त्वं, तन्माध्यमेन पशूनां मानवजीवनमूल्यावबोधनं छात्रेषु भवेदिति लक्ष्यम्।
2.	CC- 5.4.11	यज्ञतत्त्वप्रकाशः	• अनेन पाठ्यक्रमनिर्धारितग्रन्थेनात्यन्तमेव बृहदाकारयज्ञप्रकाराणां स्वरूपं, तन्माध्यमेन च भारतीयजीवनपद्धतौ कर्मणां भूमिका, आचारमीमांसायाः अधिगमो भवति।
3.	CC- 5.4.12	जैमिनीयन्यायमाला	• अनेन ग्रन्थाध्ययनेन भारतीय-धर्मस्य मनोवैज्ञानिकं महत्त्वं तु जायत एव, तेन सह धर्मज्ञानाय तस्य प्रयोगाय च शिक्षायाः महती आवश्यकता भवतीति युवानः जानन्तः धर्ममूलं वैदिकाध्ययनम् इति जानन्ति। अतः भारतीयधर्मःसुशिक्षितबुद्धेः आचारशीलस्य जनस्य कृते ग्राह्योऽस्ति, न तु आचारहीनस्य कृते इति ज्ञायते अस्मात् जनान् आचारशीलान् निर्मातुम् एषः पाठ्यक्रमः निर्धारितः।
4.	CE- 5.4.4	निरुक्तम् (प्रथद्वितीयाध्यायौ)	• निरुक्तं भारतीयभाषाविज्ञानस्य प्रमुखग्रन्थेष्वन्यतमःग्रन्थः। संस्कृत-व्याकरणपथे प्रचलदपि निर्वचन(Etymology)शास्त्रमेतद् वैदिकशब्दानां भारतीयसंस्कृतेः आलोके वैज्ञानिकमर्थं विधत्ते। अतः भारतीय-भाषाविज्ञानप्रक्रियाऽधिगमनं छात्रैः क्रियते अनेन ग्रन्थेन इति विशेषं फलम्।

Paper-2, 3, 4 & 5 Falit Jyotish			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	हस्तसञ्जीवनम्, ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः मनुष्याणां हस्तरेखावशात् सर्वेषां व्यवहारिकविषयाणां शुभाशुभस्य फलादेशः करिष्यते। तथा च ज्योतिषशास्त्रस्य ग्रन्थानां, तेषां रचनाकाराणां च परिचयः, एतैः सह शास्त्रस्य मुख्यतथ्यानां परिचयः सङ्क्षेपेण करिष्यते।
2.	CC- 5.4.11	बृहद्वास्तुमाला, वास्तुतत्त्वविवेकः	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः गृहारम्भे ग्रहवशाद् भूलक्षणादिज्ञानं करिष्यते। एवञ्च अनेन छात्रैः औद्योगिकक्षेत्रे वास्तुविचारः, गृहप्रवेशविधिः, वास्तुशान्तिविधिः गण्डान्तदोषविचारश्च कर्तुं शक्यते।
3.	CC- 5.4.12	बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् (उत्तरार्द्धम्) (अष्टकवर्गाध्यायतः आन्तम्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्राः पराशरमतेन ग्रहस्य बिन्दुसङ्ख्याद्वारा अष्टकवर्गज्ञानं करिष्यन्ति, एवञ्च सुदर्शनचक्रफलज्ञानं, पञ्चमहापुरुषलक्षणज्ञानं, वैधव्यादियोगानां ज्ञानम् अङ्गलक्षणवशात् शुभाशुभज्ञानं च करिष्यन्ति। अनेन सर्पादीनां शापवशात् पुत्रक्षययोगस्य ज्ञानं, तदुपशमनस्य ज्ञानमपि करिष्यन्ति। एतैः सह गण्डान्तज्ञानं, ग्रहशान्तिज्ञानञ्च पराशरमतेन कर्तुं शक्नुवन्ति।
4.	CE- 5.4.4	वास्तुरत्नावली, सचित्रसामुद्रिक-रहस्यम्	• अनेन छात्रैः वास्तुशास्त्रमुख्यतथ्यानां ज्ञानं करिष्यते तथा च पुंस्त्रीणां शरीरस्य लक्षणवशात् शुभाशुभफलादेशः करिष्यते, एतैः सह सङ्क्षेपेण हस्तरेखायाः ज्ञानं शरीरे चिह्नानां फलज्ञानमपि कर्तुं शक्यते।

Paper-2, 3, 4 & 5 Navya Vyakaran			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	परमलघुमञ्जूषा व्युत्पत्तिवादश्च	• नामार्थविषयकं मीमांसकमतखण्डनपुरःसरं तद्विषयकवैयाकरणमतस्य ज्ञानम्। • समासादिवृत्तिविषयकं नैयायिकमीमांसकमतखण्डनपुरःसरं तद्विषयकवैयाकरणमतस्य सोदाहरणं प्रामाणिकञ्च ज्ञानम्।

			• एकपदार्थेऽपरपदार्थस्य सम्बन्धविचारस्य, अभेदस्य, समानविभक्तिवचनकत्वस्य, अभेदान्वयाकाँक्षाविचारस्य, विशेषणविभक्त्यर्थनिर्णयस्य तथा च अभेदस्वरूपस्य ज्ञानम्। • क्रियाविशेषणानामभेदान्वयाकाँक्षास्वरूपस्य, अभेदान्वयनियामकविचारस्य, घटो घटः इत्यत्र शाब्दबोधापत्तिनिराकरणस्य, अभेदान्वयविचारस्य तथा च अभेदान्वयानुगमस्य ज्ञानम्।
2.	CC-5.4.11	वैयाकरणभूषणसारः	• धात्वर्थनिर्णये प्रथमकारिकातः आरभ्य **दशम**कारिकां यावत् मीमांसकमतखण्डनपूर्वकस्य धात्वर्थविषयकस्य वैयाकरणमतस्य ज्ञानम्। • धात्वर्थनिर्णये **एकादश**कारिकातः आरभ्य समाप्तिं यावत् धात्वर्थविषयकस्य वैयाकरणमतस्य ज्ञानम्। • लकारार्थनिर्णये लकारार्थानां ज्ञानम्। • समासार्थनिर्णये मीमांसकनैयायिकमतखण्डनपुरःसरं भूषणकारमतानुरोधेन समासार्थज्ञानम्।
3.	CC-5.4.12	वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्-76 तः 155 कारिकापर्यन्तम्)	• स्फोटे प्राकृतध्वनिभेदस्य प्रतीतेः, ध्वनेः स्फोटप्रतीतेः, ध्वनेः अभिव्यक्तिसम्बन्धिमतत्रयादिविषयाणां ज्ञानम्। • स्फोटस्य ध्वनेश्च स्वरूपपरिचयस्य, शब्दविषयकमतभेदादिविषयाणां ज्ञानम्। • सर्वत्र वाग्रूपतायाः, शब्दः सर्वव्यापकः परमात्मा इत्यस्य, ब्रह्मप्राप्तेः उपायादिविषयाणां ज्ञानम्। • साधुशब्दे पुण्यजनकत्वादिविषयाणां ज्ञानम्।
4.	CE- 5.4.4	लघुसिद्धान्तकौमुदी (समासप्रकरणानि)	• केवलसमासस्य अव्ययीभावसमासस्य च सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • तत्पुरुषसमासस्य सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • बहुव्रीहिसमासस्य सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • द्वन्द्वसमासस्य सूत्राणाम्, वार्त्तिकानां तथा च उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्।

Paper-2, 3, 4 & 5 Puranetihas			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.4.10	महाभारते कर्णपर्व ४३ अध्यायाः	• कर्णस्य वधवृत्तान्तम्, शोकाकुलतायाः स्थितेः मुक्तिम्, वीरपुरुषलक्षणानि, पाण्डवानां पराक्रमं च ज्ञास्यन्ति। • कर्णस्य प्रारब्धात् पुरुषार्थे विश्वासम्, युद्धनीत्यां परस्परं शत्रुत्वे जाते सति रात्रौ सेनयोर्मुक्तचर्चाम्, कर्णदुर्योधनयोर्मैत्रीं च ज्ञास्यन्ति। • दिव्यास्त्रप्राप्तिकथाम्, आक्षेपपूर्णवचनेषु स्थैर्यम्, श्रीकृष्णकर्णयोः संवादमहत्त्वं छात्राः ज्ञास्यन्ति। • कर्णस्य करुणताम्, कर्णस्य शूरवीरत्वम्, कर्णस्य पराक्रमम्, कर्णस्य साहसं च कर्णपर्वणा छात्राः अवगमिष्यन्ति। • एकस्य कर्णस्य कौरवपाण्डवयोः सेनायां वार्तालापकौशल्यम्, सूर्यपुत्रत्वेन च ख्यातिम्, कर्णस्य दानवीरत्वं च छात्राः अवगमिष्यन्ति।
2.	CC-5.4.11	ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डः १ तः ६० अध्यायाः	• छात्रावस्थायां सरस्वत्युपासनायाः महत्त्वम्, पृथिव्याः उत्पत्तिप्रसङ्गम्, गङ्गोत्पत्तिं च छात्राः ज्ञास्यन्ति। • तुलस्याः महत्त्वम्, कथाम्, प्रादुर्भावम्, दिव्यास्त्रकथाम्, तुलस्याः पूजनं ध्यानं अष्टकं स्तवनं च ज्ञास्यन्ति। • समुद्रमन्थनकथाम्, पुरुषार्थेन अमृतप्राप्तिम्, राधाचरित्रम्, कर्मकाण्डे षोडशोपचारान्, शङ्खे तीर्थानाम् आवाहनं पूजनस्य महत्त्वं च ज्ञास्यन्ति। • प्रकृत्याः समाराधनाम्, प्रकृतिपूजनेन भगवत्प्राप्तिम्, प्रकृतिं प्रति सहृदयतापूर्णं व्यवहारं च करिष्यन्ति। • विविधलोकानाम्, भारतवर्षस्य, शस्त्रशास्त्रयोर्महत्त्वं च छात्राः अवगमिष्यन्ति।
3.	CC-5.4.12	अग्निपुराणे १६८ तः २०० अध्यायाः, गरुडपुराणे प्रेतकल्पः २०५ तः २२१ अध्यायाः	• पातकानां प्रायश्चित्तानां व्रतानां विषये छात्राः अवगमिष्यन्ति। • विविधतिथिव्रतानाम्, दीपदानस्य, व्रतोपवासानाम्, दानानां महत्त्वं च छात्राः अवगमिष्यन्ति। • मरणोत्तरक्रियाविषये छात्राः अवगमिष्यन्ति। • मरणोत्तरक्रियायां विविधदानानां महत्त्वं च छात्राः अवगमिष्यन्ति। • मरणान्ते जीवस्य गतिविषये छात्राः अवगमिष्यन्ति।
4.	CE- 5.4.4	विष्णुपुराणे ४ तः ६ अंशाः	• मन्वन्तराणां कालनिर्धारणविषये, कामदोषनिवारणाय ययातिचरित्रम्, भगवति अपि स्यमन्तकमणिचौर्याक्षेपनिर्मूलनविषये छात्राः अवगमिष्यन्ति। • भगवतः श्रीकृष्णस्य बाल्यलीलाम्, बाल्यपराक्रमम्, सानन्देन गोपबालकैः क्रीडोत्सववर्णनं छात्राः

			अवगमिष्यन्ति। • भगवतः कृपामहत्त्वम्, असुराणां संहारे दुर्वृत्तिनाशम्, यात्रादिवर्णनं च छात्राः ज्ञास्यन्ति। • कलिधर्माणाम्, प्रलयानाम्, त्रिविधतापनिवारणानाम्, ब्रह्मयोगस्य च गुरुशिष्यपरम्परया सह महत्त्वं ज्ञास्यन्ति। • कलियुगं विहाय अन्यकालीनयुगानां सामाजिकीं भौगोलिकीं व्यावहारिकीं मानवीयवृत्तीनां विषये च छात्राः ज्ञास्यन्ति।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sarv-Darshana			**Semester-4**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.4.10	अद्वैतसिद्धिः (पञ्चमिथ्यात्व-लक्षणपर्यन्ता)	• शास्त्रचर्चायां परपक्षनिराकरणपूर्वकं स्वपक्षसिद्धान्तस्य स्थापनं वादानुसारेण कथं करणीयम् इति अवबोधः जायते। • वेदान्तदर्शनानुसारं मिथ्यात्वलक्षणानां ज्ञानं भवति। • अद्वैतवेदान्ते कथं श्रुत्याधारेण युक्त्याधारेण च जगतः मिथ्यात्वं प्रतिपाद्यते इति ज्ञानं भवति।
2.	CC-5.4.11	न्यायसूत्रम् (प्रथमाध्यायस्य द्वितीयमाह्निकम्), प्रशस्तपादभाष्यम् (प्रत्यक्षपरिच्छेदः)	• प्राचीनन्यायशैल्यनुसारं दृष्टान्तसिद्धान्तादिपदार्थानां सभाष्यं सङ्क्षेपेण ज्ञानं भवति। • प्रशस्तपादभाष्यानुसारं षट्पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्यज्ञानं भवति। • द्रव्येषु नित्यानित्यद्रव्याणाम्, सृष्टेः उत्पत्तिप्रक्रियायाः ज्ञानं भवति।
3.	CC-5.4.12	सर्वदर्शनसङ्ग्रहः (रामानुज-पूर्णप्रज्ञदर्शने)	• रामानुजाचार्यप्रवर्तित-विशिष्टाद्वैतवेदान्तस्य परिचयः भवति। • रामानुजदर्शने निरूपितस्य पदार्थस्य, प्रमाणस्य, तत्त्वत्रयस्य च विशिष्टं ज्ञानं भवति। • पूर्णप्रज्ञदर्शनस्य प्रमुखानां सिद्धान्तानां परिज्ञानं भवति।
4.	CE- 5.4.4	तर्कभाषा (शब्दखण्डान्ता)	• प्राचीनन्यायमतानुसारं प्रमाणलक्षणम्, कारणलक्षणम्, षड्विधसन्निकर्षः इत्यादिविषयाणां सप्रमाणं ज्ञानं भवति।

			• अनुमानप्रमाणस्य भेदद्वयपूर्वकं ज्ञानं भवति। • उपमानप्रमाणस्य शब्दप्रमाणस्य च सलक्षणं ज्ञानं भवति।

Paper-2, 3, 4 & 5 Sahitya			**Semester-4**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	काव्यालङ्कारसूत्रवृत्तिः (३ तः ५ अधिकरणानि)	• अलङ्काराणां ज्ञानम्। • उपमादोषाणां ज्ञानम्। • शब्दशुद्धिज्ञानम्। • कविसमयज्ञानम्। • काव्यकर्मणि अवधातव्यांशानां ज्ञानम्।
2.	CC- 5.4.11	रसगङ्गाधरः (रसभेदतः आन्तम्)	• रसाणां भेदज्ञानम्। • व्यभिचारिभावानां विशेषज्ञानम्। • रसादि-विशेषज्ञानम्। • रसविरोधाविरोधज्ञानम्। • रसदोषज्ञानम्। • काव्यगुणानां ज्ञानम्।
3.	CC- 5.4.12 अलङ्कारवर्गः	चित्रमीमांसा	• परिणामसन्देहालङ्कारयोः ज्ञानम्। • भ्रान्तिमदुल्लेखालङ्कारयोः ज्ञानम्। • उत्प्रेक्षाज्ञानम्। • अतिशयोक्ति-अपह्नुतिज्ञानम्।

			• लक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम्।
4.	CC- 5.4.12 ध्वनिवर्गः	व्यक्तिविवेकः (प्रथमविमर्शः उत्तरार्धः)	• साहित्यकाराणां खण्डनमण्डनपद्धतीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • ध्वनिलक्षणे अभिनवगुप्तमतस्य खण्डनं ज्ञास्यति। • लक्षणायाः शब्दशक्तित्वखण्डनं ज्ञास्यति। • लक्ष्यार्थस्य अनुमेयतासन्दर्भे महीमभट्टस्य मतं ज्ञास्यति। • ध्वनिगुणीभूतव्यङ्ग्ययोः भेदाभावं ज्ञास्यति।
5.	CC- 5.4.12 काव्यवर्गः	नैषधीयचरितम् (चतुर्थपञ्चमसर्गौ)	• नैषधीयचरितस्य रसास्वादं करिष्यति। • नैषधकालीनसमाजस्य परिचयं प्राप्स्यति। • अलङ्कृतमहाकाव्यस्य परिचयं प्राप्स्यति। • वृत्तालङ्कारादां ज्ञानं प्राप्स्यति एवं श्लोकगानस्य अभ्यासः भविष्यति। • पात्रपरिचयं करिष्यति।
6.	CC- 5.4.12 नाट्यवर्गः	नाट्यदर्पणः (तृतीयचतुर्थविवेकौ)	• रसस्वरूपज्ञानम्। • विभावादिज्ञानम्। • रसाणां सुखात्मकदुःखात्मकतनिर्णयज्ञानम्। • पात्राणां भाषाविवेकज्ञानम्। • नाट्यतत्त्वानां ज्ञानम्।
7.	CE- 5.4.4	चम्पूरामायणम् (बालकाण्डः)	• भोजराजस्य तत्कृतीनां च परिचयः। • लक्ष्यलक्षणसङ्गतिज्ञानम्। • चम्पूकाव्यस्य शैलीज्ञानम्। • श्रीरामस्य बालकाण्डदिशा चरितज्ञानम्। • चम्पूकाव्यस्य रसास्वादः।

Paper-2, 3, 4 & 5 Vastu-Shastra			Semester-4
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC-5.4.10	प्रासादमण्डनं, बृहत्संहिता (वास्तुविद्याध्यायः)	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः नृपसचिवादीनां गृहप्रमाणज्ञानं प्राप्स्यति। • देवालये प्रतिमालक्षणज्ञानं प्राप्स्यति। • गृहेषु प्रयुक्तानां विविधानां काष्ठानां, ज्ञानं प्राप्स्यति। • गृहसमीपे शुभाशुभवृक्षाणां ज्ञानं प्राप्स्यति।
2.	CC-5.4.11	मयमतम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः देवालये विविधानां देवानां प्रतिमालक्षणानि ज्ञास्यति। • देवालये द्वारपालादीनां प्रतिमालक्षणानि ज्ञास्यति। • भूमिदेव्याः स्वरूपज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CC-5.4.12	समराङ्गणसूत्रधारः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः सर्वाङ्गसुन्दरादीनां गृहाणां लक्षणानि ज्ञास्यन्ति। • पञ्चमहापुरुषाणां लक्षणज्ञानं करिष्यन्ति। • दोषयुक्तप्रतिमालक्षणं ज्ञास्यति।

Paper-2, 3 & 4Paurohitya			Semester-4
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC-5.4.10	कर्मकाण्डप्रदीपः(आह्निकाचारात् समाप्तिं यावत्)	• आह्निकाचारे संध्या-सूर्योपस्थान-हिमाद्रिविधीन् जानीयुः। • श्राद्धमहत्त्वपूर्वकं पार्वणश्राद्धादिक्रियकलापं संपादयेयुः।

2.	CC-5.4.11	संस्कारदीपकः-द्विरागमनात् केशान्तं यावत्	• विवाहाङ्गीभूतं चतुर्थीकर्मानान्तरं गर्भाधान-जातकर्म-भूम्युपवेशन-नामकरण-जीवमातृकापूजनं चौलोपनयनादिकेशान्तसंस्काराणां विधिज्ञानसंपादनम्।
3.	CC-5.4.12	पूर्तकमलाकर: (अवशिष्टांश:) तत्पुरुषकालात: राज्याभिषेकप्रयोगंयावत्	• तत्पुरुषकला-ध्वजारोपण-लिङ्गार्चा-राज्याभिषेक-विधिपूर्वकम्; विनायकशान्ति-ईशानयागादिविषये ज्ञानं संपादयेयुः।

Paper-2, 3, 4 & 5Dharma-Shastra			**Semester-4**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-5.4.10	निर्णयसिन्धु:परिच्छेद-3 उत्तरार्ध	• आश्रमानुसारं श्राद्धनिर्णयपूर्वकं देवार्चनविधिसहितं शवसंस्कारविधिपर्यन्तानां विषयाणां बोधानुष्ठानम्।
2.	CC-5.4.11	निर्णयसिन्धु: परिच्छेद-3 उत्तरार्ध	• आश्रमानुसारं संन्यास्यादिश्राद्धनिर्णयपूर्वकं देवार्चनविधिसहितं वृषोत्सर्ग-सपिण्डीकरणविधि-पर्यन्तानां विषयाणां बोधाचरणम्।
3.	CC-5.4.12	कृत्यसारसमुच्चयः-(अमृतनाथ झा)	• ग्रहणादिविचारः भोजनव्यवस्था अतिथिसत्कारः श्राद्धम् जन्ममरणाशौच-(सूतक-)विचारबोधः। • गवादिमूल्य-संस्कारादिनिर्णयपूर्वकं विशिष्टबोधाचरणम्।
4.	CE- 5.4.4	विदुरनीति - 1-8	• विदुरधृतराष्ट्रमाध्यमेन सज्जनदुर्जन-पण्डितमूर्खलक्षणपूर्वकंराजधर्मविचारबोधाचरणम्। • मानवजीवने कृत्याकृत्यविवेकद्वारा मानवमूल्यसंपादनम् आचरणाभिगमश्च।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	भद्रेशदासस्वामिविरचित – ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् चतुर्थोऽध्यायः	• श्रुतिस्मृतिप्रदर्शितसिद्धान्ताः सोहापोहं स्पष्टीभवन्ति दृढीभवन्ति च। • नूतनदर्शनदृष्ट्या तर्कप्रस्थानस्य अस्यग्रन्थस्य ज्ञानं प्राप्यते। • मुक्तिमीमांसा, मुक्तिप्रकाराः, मुक्तिस्वरूपम् इत्यादीनाम् अध्ययनं भवति। • ब्रह्मरूपो भूत्वा परब्रह्मणः पराभक्तिः कर्तव्या इति स्वामिनारायणप्रबोधितमुक्तिसिद्धान्तः स्पष्टीभवति। • मुक्तैश्वर्यं, परमात्मसुखप्राप्तिः इत्यादिना मुक्तिफलनिरूपणं प्राप्यते।
2.	CC- 5.4.11	स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा 5 - 8 धाराः	• अक्षरपुरुषोत्तमदर्शननिरूपकवादग्रन्थस्य अध्ययनं भवति। • परब्रह्मस्वामिनारायणप्रबोधितः अक्षरपुरुषोत्तमसिद्धान्तः प्रस्थानचतुष्टयशास्त्रसन्दर्भानुसारं स्फुटं प्राप्यते। • जगत्कारणवादे अक्षरपुरुषोत्तमकारणसिद्धान्तस्य अध्ययनं भवति। • जीवधारा,ईश्वरधारा,मायाधारा, साधनधारा, फलधारा चेत्यादिप्रकरणेषु अक्षरपुरुषोत्तममहिमा सप्रपञ्चम् अवगन्तुं शक्यते। • ब्रह्मरूपो भूत्वा परब्रह्मणः पराभक्तिः कर्तव्या इति स्वामिनारायणप्रबोधितमुक्तिसिद्धान्तः स्पष्टीभवति।
3.	CC- 5.4.12	भद्रेशदासस्वामिविरचित- बृहदारण्यकोपनिषद्भाष्यम् 2 – 4 अध्यायाः	• नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते। • अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः। • बृहदारण्यकोपनिषदि सन्निहितस्याक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य ज्ञानं लभ्यते। • बृहदाण्यकोपनिषदि प्रदर्शितानाम् उच्चविचाराणाम् अध्ययनेन शास्त्ररहस्यं हृदयस्थं कर्तुं शक्यते। • अहं ब्रह्मास्मीत्यादिवाक्यानां मौलिकरीत्या अर्थः प्राप्यते। • अक्षरब्रह्मविज्ञानस्य आवश्यकता, तन्माहात्म्यं, परमात्ममहिमा इत्यादिविषयाणां अध्ययनं भवति।

Paper-2, 3 & 4Swaminarayan Vedanta (J)			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	ब्रह्मसूत्रभाष्यरत्नम् (चतुर्थोऽध्याय:)	• ग्रन्थस्यास्य अध्ययनेन भगवदुपासनाया: प्रकारम् अवगन्तुं शक्यते । • उपासकस्य जीवस्य उत्क्रान्तिदशाम्, अर्चिरादिगतिं च स्पष्टतया ज्ञातुं शक्यते । • प्राप्तपरब्रह्मण: भक्तस्य अवस्थाया: ज्ञानं भवति ।
2.	CC- 5.4.11	मुण्डमाण्डूक्योपनिषदौ (गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्य सहिते)	• ग्रन्थस्यास्य अध्ययनेन पराऽपराविद्याया: स्वरूपं यथार्थतया अधिगम्यते । • अक्षरशब्दवाच्यस्य परमात्मन: ऐश्वर्यं यथावत् अवगन्तुं शक्यते । • प्रणवस्वरूपिण: परमपुरुषस्य उपासनं याथातथ्येन अवगम्यते ।
3.	CC- 5.4.12	छान्दोग्यबृहदारण्यकोपनिषदौ (गोपालानन्दस्वामिविरचितभाष्य सहिते) (छान्दोग्ये प्रपाठक:-६,खण्डा:-१,२,३ तथा च प्रपाठक:-८, खण्डा:-१,३,४) (बृहदारण्यके अध्याय:-२, ब्राह्मणानि-३,४,५ तथा च अध्याय:-४, ब्राह्मणानि-३,४,५)	• श्वेतकेतूद्दालकयो: आख्यायिकामाध्यमेन सद्विद्याया: स्वरूपमाहात्म्यम् अवगम्यते । • ग्रन्थस्यास्य अध्ययनेन तेजोऽबन्नानां त्रिवृत्करणप्रक्रियाया: ज्ञानं भवति । • मैत्रेयीयाज्ञवल्क्यसंवादमाध्यमेन ब्रह्मविद्याया: स्वरूपम् अधिगन्तुं शक्यते ।

Paper-2, 3 & 4Ramanuja Vedanta			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	श्रीभाष्यम् (चतुर्थोध्यायः सम्पूर्णः)	• विद्यास्वरूपविशोधनपूर्वकम् विद्याफलचिन्तनम् । • विद्याविषये पूर्वम् अनिरूपितांशानां निरूपणम्। • अस्य साध्यस्य इदं साधनमिति साध्यसाधनभावसम्बन्धज्ञापनम् । • भक्तिरूपापन्नज्ञानस्य प्रीतिरूपतया फलकोटिनिवेशज्ञापनम् ।
2.	CC- 5.4.11	वेदार्थसङ्ग्रहः	• शेषशेषिभावस्वरूपनिर्णयः , परमात्मनः भोग्यभोगोपकरणभोगस्थानात्मकनित्यविभूतिमत्वनिरूपणम् । • नित्यविभूतिदिव्यविग्रहादिविषयिण्यः श्रुतयः, वेदप्रमाण्यं, कर्मकाण्डसम्मतप्रतिपादनम् । • बोधकत्वशक्तेः शब्दस्वाभाव्यायत्तत्त्वम्, ज्ञानिभक्तानां भगवत्प्रियतमत्वविशदीकरणोपपादनम् ।
3.	CC- 5.4.12	तत्त्वमुक्ताकलापः	• विशिष्टाद्वैतमतानुसारं तत्त्वान् विभज्य जडतत्वनिरूपणम् । • कार्यकारणवादनिरूपणम् । • पञ्चीकरणप्रक्रियया परमात्माकारणवादः । • इन्द्रियाणां सूक्ष्मत्वनिरूपणम् । • कालस्यस्वरूपप्रतिपादनम्

Paper-2, 3 & 4Navya Nyaya			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 5.4.10	न्यायकुसुमाञ्जलिः (प्रथमस्तबकं यावत्)	• मङ्गलाचरणम्, ईश्वरसिद्धिविचारः, कार्यकारणभावव्यवस्थानम्। • शक्तिपदार्थखण्डनविचारः, परमाणूनां पाकजविशेषेण कार्यविशेषजनकत्वम्। • सांख्यमतप्रक्रिया, सांख्यमतखण्डनम्। • क्षणभङ्गवादः, तत्खण्डनविचारः, जातिसंकार्यविचारः।
2.	CC- 5.4.11	प्रशस्तपादभाष्यं (न्यायकन्दलीसहितम्)	• आकाशलक्षणम्, काललक्षणम्, दिग्लक्षणम्। • कन्दलीदिशा आत्मनिरूपणम्। • सदलकृत्यं मनोलक्षणविचारः, मनसः परमाणुव्यवस्थापनम्। • गुणानां साधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम्।
3.	CC- 5.4.12	शक्तिवादः (अवशिष्टः विशेषकाण्डः)	• पुष्पदन्तपदविचारः, युष्मदस्मच्छब्दविचारः। • सर्वनामपदविचारः, अदःपदविचारः, स्वपदविचारः। • विभिन्नमीमांसकमतानि परिष्काराश्च।

M.A. (Yoga)

Paper-1			First Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 1	Yogic Science	Through the study of this course a student will - • get complete introduction to Yoga • get an introduction to Ashtanga Yoga and will be able to get physical benefits by practicing it • be able to perform Soorya Namaskaara and Naadi Shuddhi and get health benefits from the same

Paper-2			First Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 2	Human Physiology and Anatomy	Through the study of this course a student will - • get an introduction to Human Physiology and Anatomy • learn about various systems and glands in the body • learn about diet and nutrition and will obtain health benefits by applying the principles of the same in their daily life

Paper-3			First Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 3	**Gheranda Samhita**	Through the study of this course a student will - • learn about Shat karma, practice them and get numerous health benefits • learn about Praanaayaama, Bandha and Mudra, practice them and improve their mental health

Paper-4			First Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 4	**Patanjala Yoga Darshana Chapters 1 and 2**	Through the study of this course a student will - • learn the Yoga Sutras of Patanjali • understand the theoretical aspect of Yoga

Paper-5			First Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 5	**Practical**	Through the study of this course a student will - • get practical knowledge about Yoga Aasanas and Pranayamas • get practical knowledge about Soorya Namaskara and Shat Karma • get practical knowledge about Dhyana

Paper-6			Second Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 6	**Yoga Therapy**	Through the study of this course a student will - • learn about the curative aspect of Yoga • learn about Ayurveda and Ayurvedic Therapy • learn about Naturopathy

Paper-7			Second Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 7	**Diet and Mental Health**	Through the study of this course a student will - • learn about balanced diet • learn about Buddhi, Smriti, Nidra and how these help in improving mental health

Paper-8			Second Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 8	**Patanjala Yoga Darshana Chapters 3 and 4**	Through the study of this course a student will - • learn about various Siddhis that a Yogi achieves through the practice of Yoga • learn about the nature, definition and means to achieve Kaivalya (Ultimate liberation)

Paper-9			Second Year
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 8	**Research Method**	Through the study of this course a student will - • learn methods of researching and presenting their knowledge in form of a project • learn basics of Sanskrit Language

Paper-10			**Second Year**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	P – 9	**Practical**	Through the study of this course a student will - • be able to improve their breathing pattern • be able to keep their own body healthy by accurately learning the technique of performing Asanas, Pranayamas and Kriyas.

॥शिक्षाशास्त्रि-कार्यक्रमः॥

(B.Ed Program)

प्रोग्राम कोड	प्रोग्राम	अपेक्षिताः परिणामाः (Outcomes)
08	शिक्षा शास्त्री	• शिक्षाशास्त्रि-पाठ्यक्रमे अधीत्य छात्रः मूल्यनिष्ठः, प्रामाणिकः, संवेदनशीलः, चारित्र्यवान्, शिक्षकाणाम् आदर्शः भविष्यति • छात्रः सामाजिक-सांस्कृतिक-आध्यात्मिक-वैज्ञानिक-मूल्यानां प्रसारे सक्षमः शिक्षकः भविष्यति • छात्रः भाविनि अन्वये भारतीयमूल्यानां, परम्पराणां च संरक्षणं, संवर्धनं, संस्थापनं च कर्तुं समर्थः शिक्षकः भविष्यति • छात्रः सामाजिकसमरसतायाः राष्ट्रियैक्यस्य च कृते प्रयासरताः शिक्षकाः भविष्यति • छात्रः बालकानां जीवने संस्काराधानद्वारा उत्कृष्टसमाजरचनायाः निर्माणे स्वीयं प्रदानं कर्तुं क्षमः संस्कृतशिक्षकः भविष्यति • छात्रः समाजे स्थितानि दूषणानि, अन्धश्रद्धां, अराजकतां च दूरीकर्तुं प्रयत्नरतः शिक्षकः भविष्यति • छात्रः अस्माकं सांस्कृतिकः दायः, संस्कृते उपलब्धं साहित्यं, कला, ज्ञानस्य च संरक्षण-प्रसार-प्रयोग-विषये समाजं जागरूकं करिष्यति • छात्रः खगोल-गणित-आयुर्वेद-योग-धातु-भूगोल-कृषि-इत्यादीनाम् अस्माकं प्राचीनविद्यानाम् अस्माकं भाविनि अन्वये संक्रमणाय प्रयत्नरतः भविष्यति।

॥शिक्षाशास्त्रि-पाठ्यक्रमाः॥

(B.Ed Courses)

Shiksha-Shastri first year			**Semester-1**
Sr. No	**Paper/Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	Paper-1	Education in Emerging Indian Society	• To know the relation between education and philosophy. • To be familiar with the philosophical ideologies and the ideas on education by the educationists. • To be familiar with the current traditions of education and the promoting and obstructing factors • To understand the mutual influence of education, society and culture on each other.
2.	Paper-2	Educational Psychology and Statistics	• To know the objectives of the study of psychology. • To know and understand the methods of psychology. • To know and understand a personality. • To know the theories of learning and its rules. • To study about Intelligence. • To get knowledge of measure of central tendency and measure of dispersion.
3.	Paper-3	संस्कृतपद्धतिः Sanskrit Method	• To know about the use of audio-video tools and their types. • To learn about the ways of lesson planning and evaluation method in teaching of Sanskrit.
4.	Paper-4	Gujarati Method	• To know about the Micro Teaching Skills and its use in the classroom. • To know the concepts of the study of Gujarati language and its aims. • To be familiar with the constituent skills and tools of mother tongue teaching/learning. • To learn to use the methods of mother tongue teaching/learning.
5.	Paper-4	English Method	• Know planning and procedure for teaching English in formal classroom. • Understand the characteristics of English as a second language. • Understand methods and approaches for effective teaching of English. • Develop insight about language acquisition and language learning.

			• Make use of audio visual aids in the class room effectively.
6.	Paper-4	Hindi Method	• To know the distinct characteristics of Hindi language and its importance. • To learn the lesson planning and its use in teaching. • To grasp the language skills and writing skills, their merits and demerits in order to contribute in the development of the language. • To perceive the importance of textbooks and grammar learning.
7.	Paper-5	संस्कृतविषयवस्तु Sanskrit Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-book of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the units of poetry and prose comprised in the text-book of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Sanskrit literature. • To know the components of Sanskrit grammar
8.	Paper-6	Gujarati Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-book of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the units of poetry and prose comprised in the text-book of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the great Gujarati poets and writers, forms of literature and the creative expressions. • To know the components of Gujarati grammar
9.	Paper-6	English Content	• Learning and understanding the poems and prose lessons included in the syllabus of the first and second semester std :- 8th. • Learning and understanding the poems and prose lessons included in the syllabus of the first semester std IX. • Develop insight about language acquisition and language learning. • Understand and use grammar in day to day life.
10.	Paper-6	Hindi Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-book of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the great Hindi poets and writers, forms of literature and the

			creative expressions. • To know the components of Hindi grammar
11.	प्रायोगिकम् Practical	संस्कृतसम्भाषणम् Sanskrit Speaking	• To get knowledge of pronoun, forms of verbs, numbers and self-introduction. • To know about the Cases and its uses in daily life and teaching.
12.	प्रायोगिकम् Practical	योगशिक्षणम् Yoga	• To know the meaning and importance of form, nature and types of Yoga and Pranayam. • To understand the Ashtang Yoga and its application in education. • Practical knowledge of Surya-Namaskar and other Aasans.

Shiksha-Shastri first year			**Semester-2**
Sr. No	**Paper/Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	Paper-1	Sociological Foundation of Education	• To be familiar with the ancient education systems and traditions in India. • To be familiar with the ideologies in education and the ideas of the educationists. • To know the nature of democracy and secularism and their impacts on education. • To be familiar with the need of globalization and education of human resources and its effects.
2.	Paper-2	Educational Management and Administration	• To understand the importance of educational management and its scope. • To understand the meanings and the difference between Observation and Supervision. • To get knowledge of the High school education, rules of admission and other rules.
3.	Paper-3	Sanskrit Method	• To learn the lesson planning and the modern ways to teach Sanskrit. • To get language skills in order to teach Sanskrit. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-book of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the units of poetry and prose comprised in the text-book of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Sanskrit literature.

			• To know the components of Sanskrit grammar
4.	Paper-4	Gujarati Method	• To know about the lesson planning in Gujarati and its aspects. • The tools of Gujarati teaching • To understand the observation and evaluation in teaching of Gujarati
5.	Paper-4	English Method	• Know planning and methods of teaching English in formal classroom. • Know and Cultivate skill and competencies of good English teacher. • Understand Action research and evaluation. • Understand co-curricular activity for developing language skill. • Know evaluation for effective teaching of English.
6.	Paper-4	Hindi Method	• To know the methods of teaching grammar and other skills of language teaching, and their uses. • To get familiar with the language skills and creative learning. • To get knowledge regarding the present day status of Hindi language and to find out the way out for its elevation.
7.	Paper-5	संस्कृतविषयवस्तु Sanskrit Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Sanskrit literature. • To know the components of Sanskrit grammar •
8.	Paper-6	Gujarati Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-book of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Gujarati literature. • To know the components of Gujarati grammar •

9.	Paper-6	English Content	• Learning and understanding the poems and prose lessons included in the syllabi of the first and second semester std :- 8th. • Learning and understanding the poems and prose lessons included in the syllabus of the first semester std :- 9th. • Develop insight about language acquisition and language learning. • Understand and use grammar in day to day life.
10.	Paper-6	Hindi Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Hindi literature. • To know the components of Hindi grammar

Shiksha-Shastri second year			**Semester-3**
Sr. No	**Paper/Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	Paper-1	संस्कृतविषयवस्तु Sanskrit Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Sanskrit literature. • To know the components of Sanskrit grammar
2.	Paper-2	Gujarati Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-book of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Gujarati literature. • To know the components of Gujarati grammar •

3.	Paper-2	English Content	• Learning and understanding the poems and prose lessons included in the syllabus of the first and second semester std :- 8th. • Learning and understanding the poems and prose lessons included in the syllabus of the first semester std :- 9th. • Develop insight about language acquisition and language learning. • Understand and use grammar in day to day life.
4.	Paper-2	Hindi Content	• To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. VIII of the first and second semester. • To be familiar with the articles of poetry and prose comprised in the text-books of std. IX of the first and second semester. • To get knowledge about the classic Hindi literature. • To know the components of Hindi grammar •
5.	Paper-3	Computer Education	• To be familiar with the parts and types of computer. • To learn Networking and Internet and its use in teaching-learning. • To learn about the function of a web-page and Virus. • To learn Microsoft Office and its practical use.

Shiksha-Shastri second year			**Semester-4**
Sr. No	**Paper/Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	Paper-1	Knowledge Curriculum	• To know the concept, process and means of Philosophical thinking. • To be familiar with the modern ways of teaching-learning and its use. • To learn the concept and classification of co-curricular activities their use in classroom.
2.	Paper-2	Teaching and Learning	• To be familiar with the need and the types of motivation. • To know the characteristics of a person with good mental health. • To learn the principles of learning and their use in teaching.

3.	Paper-3	Educational Communication	• To know the communication process, its dimensions and barriers of communication. • To be familiar with the modern ways of teaching-learning. • To get knowledge of rotational model of teaching, its theory and types, and its use in teaching-learning.
4.	Paper-4	Environmental Study	• To learn the meaning of Environment, and the inter-relationship of the Environment and Society. • To be familiar with the environmental study and its scope. • To know about the Environment awareness campaigns. • To create awareness of the global environmental problems. • To get familiar with the laws regarding the preservation of environment and the organizations working for the preservation of environment.
5.	Paper-4	General English	• Know and Cultivate skills and competence of good English teachers. • Understand co-curricular activity for developing language skill. • Understand and use grammar in day to day life.
6.	Paper-4	Assessment and Evaluation	• To know about the assessment and evaluation process. • To get understanding of the various types of questions and tests. • To know about the tools of assessment and modern examination methods. • To get knowledge regarding the characteristics of the academic research and its types.

P.G.D.C.A. Program

प्रोग्राम कोड	प्रोग्राम	अपेक्षिताः परिणामाः (Outcomes)
04	PGDCA	✓ The PGDCA course aims to graduates from any stream to have knowledge of basic computer science, learn packages like MS tools, web technology and tolls, language tools like NLP and building applications. ✓ To equip students with skills required for designing, developing software. ✓ It will increase the ability to think logically , analyse a problem and find the solution in a technical way. ✓ Student will learn the latest technologies used to develop web applications. ✓ It also provides the knowledge of Sanskrit so that they can get more in touch of our culture and Vedas. ✓ Student can become a developer by studying this course and start his career as a independent professional, a step towards Aatma Nirbhar Bharat.

P.G.D.C.A Courses

PGDCA Paper -1			Semester - 1
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
1	101	COMPUTER FUNDAMENTAL, NETWORKING, HTML 5 AND CSS.	• This course is designed to introduce basics of computer system, its software and hardware. • It also provides knowledge of networking , which is very important in today's world. • Course also includes basics of HTML 5 and CSS using through which student will be able to learn the new concepts of HTML 5 and CSS using which he/she can build responsive web pages.

PGDCA Paper – 2			Semester - 1
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
2	102	LOGIC DEVELOPMENT USING PROGRAMMING LANGYAGE C.	• This subject is aimed to make student think logically by learning various algorithms. • Also students will learn how to implement different logics in computer program and how to build a program using algorithm. • Programming language C is used as it is the best for learning different logics since. • Also C language is the base for learning any programming languages. • Most of the modern days programming languages can be easily learned if C language is known.

PGDCA Paper - 3			Semester - 1
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME

3	103	SYSTEM ANALYSIS AND DESIGN	• The purpose of putting this subject is to provide knowledge of software development. • There is a vast difference in just learning programming and implementing it in real. • Through this subject student will learn how a software can be build or what are the steps involved in building a software at professional level. • Students will also learn modelling so that they learn how to design a solution for a given problem

PGDCA Paper - 4			Semester - 1
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
4	104	COMPULSORY SANSKRIT	• This course aims at learning how to implement and work with Sanskrit in computer system. • Make them aware what are the different tools available for using Sanskrit in a computer. • At the same time, basic knowledge of Sanskrit language is also included, through which they student can revise the language learnt during schooling.

PGDCA Paper - 5			Semester - 1
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
5	105	PRACTICAL BASED ON PC PACKAGES	• This practical subject is included to make student learn the basic MS packages. • Student will be able to create a document using tools available in MS WORD. • Students will be able to create a spreadsheet using tools and functions available in MS EXCEL.

			• Students will be able to create a presentation using power point where he\she can present his\her ideas to others. • Students will learn to use database. They will learn what back-end is, what is table, relationship between tables and how table can be created.

PGDCA Paper - 6			Semester - 1
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
6	106	PRACTICAL BASED ON 101 AND 102	• In this subject, student will develop web pages using HTML 5 and CSS. • Student will also learn how to design a template and responsive web pages. • Student will implement algorithms using C language. • Also they will learn and implement different mechanisms of C language.

PGDCA Paper - 1			Semester - 2
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
1	201	RDBMS USING ORACLE	• This subject aims to make student learn the back-end technology. • Student will learn basics of database along with creating Relational databases. • Student will learn how to create tables, relate them and how to perform different operations\transactions on table. • Learning this subject, they will be able to design database (back end) while developing a real world software. • This subject will also help a student to start his career as a Database Administrator.

PGDCA Paper - 2			Semester – 2
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
2	202	WEB APPLICATIONS USING PHP	• The purpose of this subject is to learn web technology. • It includes using front end tools like designing web pages and also how to control them using a language like PHP. • After learning this subject, student will be able to develop a dynamic website. • Learning this subject, student will be able to build his career as a web developer.

PGDCA Paper - 3			Semester – 2
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
3	203	APPLICATION DEVELOPMENT USING MS .NET FRAMEWORK	• This course aims on MS .NET technology. • Student will learn how to build robust web applications using the .net framework. • Student will learn, how to design front-end of a web application and also define a back end for the application.

PGDCA Paper - 4			Semester – 2
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
4	204	LANGUAGE TOOLS AND RESOURCES, NLP AND MULTIMEDIA	• This subject is aimed on learning different language tools available. • Students will learn what the different language tools available are and how to implement them. • Students will also learn how to effectively make use of web resources.

			• Photoshop and PageMaker is also included so that student will also learn making posters and text materials.

PGDCA Paper - 5			Semester – 2
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
5	205	PRACTICAL BASED ON 201,202,203 AND 204	• Students will learn the technologies and implement them practically.

PGDCA Paper - 6			Semester – 2
SR NO	CODE	NAME OF SUBJECT	OUTCOME
6	206	PROJECT	• The purpose of this practical subject is to move students a step forward in becoming a developer. • In this subject, student will develop a in-house project using any of the technologies learnt during semester. • During the process of developing project, student will learn designing a system, implementing the process of system-development in real, effectively use front-end and back-end technologies. • Developing project, student will learn how to implement the different technologies, mechanisms, tools , etc. they learn during entire course. • The main goal of this subject is make them industry-ready.

॥शास्त्रि-कार्यक्रमः॥

(B.A. Program)

प्रोग्राम कोड	प्रोग्राम	अपेक्षिताः परिणामाः (Outcomes)
05	शास्त्री	● शास्त्रि-कार्यक्रमे अधीत्य छात्रः भारतीयजीवन शैल्याः परिचयं प्राप्स्यति ● संस्कृतेन लिखितानां शास्त्राणां समुचितम् अर्थघटनं कर्तुं क्षमो भविष्यति ● संस्कृतेन मौखिकीं लिखितां च अभिव्यक्तिं सहजतया कर्तुं समर्थो भविष्यति ● भारतीयसंस्कृतेः मूलभूतानां शास्त्राणाम् अवगमने, संरक्षणे, अग्रिमान्वये सम्प्रेषणे, शास्त्रपरम्परायाः कालोचितसंवर्धने च समर्थो भविष्यति ● भारतीयचिन्तनपरम्परायाः स्वरूपं, परिपाटीं च ज्ञास्यति ● शास्त्राणां जीवने उपादेयताम् अवगमिष्यति ● अनिवार्यसंस्कृत-प्रश्नपत्रस्य पठनेन छात्रः व्यापकस्य संस्कृतसाहित्यस्य शास्त्राणां च सामान्यं ज्ञानं प्राप्स्यति ● आङ्ग्ल-संगणकयोः अध्ययनेन छात्राणां विविधभाषाभिः सम्प्रेषणकौशलस्य विकासेन समं संगणकादि-आधुनिकयन्त्राणां प्रयोगक्षमता, नियुक्त्यर्हता च वर्धिष्यते ● हिन्दी-गुजराती-भाषयोः अध्ययनेन छात्रस्य प्रादेशिकैः जनैः सह संवादक्षमतायाः विकासो भविष्यति ● शास्त्रेषु कस्मिंश्चित् एकस्मिन् शास्त्रे पारङ्गतो भविष्यति ● शास्त्राध्ययनेन तर्कबुद्धेः, विश्लेषणात्मकचिन्तनस्य, संवादकौशलस्य च विकासो भविष्यति ● स्वेन अध्ययनाय स्वीकृतात् शास्त्रात् भिन्नस्य कस्यचित् एकस्य शास्त्रस्य परिचयात्मकं ज्ञानं प्राप्स्यति|

॥शास्त्रि-विशिष्टकार्यक्रमाः॥

(B.A. Specific Programs)

विषयः – वेदः (शुक्लयजुर्वेदः)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
1.	Shastri	• भारतीयशिक्षणपद्धतौ सांस्कृतिमहत्त्वप्रदर्शनाय छात्राणाम् आधुनिकवृत्ति-अधिगमनाय प्रतियोगितापरिक्षासु लाभाय एषः पाठ्यक्रमः निर्धारितो वर्तते। • सर्वेषां चतुर्णां वेदानाम् अध्ययनेन प्रत्येकं वेदस्य सामान्यपरिचयज्ञानं भवति। • वैदिकयोगानामुपादेयता एवञ्च तत्र निहितां वैज्ञानिकसिद्धान्तानां ज्ञानं भवति। • मन्त्रोच्चारणप्रक्रियायाः वैज्ञानिकं स्वरूपं ज्ञायते। • वैदिकज्ञानेन छात्रेषु नैतिकमूल्यबोधस्योद्रेको भवति। • वैदिकभाषाविषयकज्ञानं छात्राः लभन्ते।

विषयः - ज्योतिषशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
2.	Shastri	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः ज्योतिषशास्त्रस्य होरास्कन्धस्य सामान्यतथ्यानां ज्ञानं करिष्यते। • एतेन सह मुहूर्तादीनां ज्ञानं केरलप्रश्नज्ञानञ्च करिष्यते। • छात्राः लोकोपकारार्थं ज्योतिषशास्त्रस्य उपयोगं करिष्यन्ति।

विषयः - नव्यव्याकरणम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
3.	Shastri	शास्त्रिकक्षायां मुख्यरूपेण पञ्च पुस्तकानि निर्धारितानि सन्ति- • मध्यसिद्धान्तकौमुदी (निर्धारितः अंशः) 2. अष्टाध्यायीभाष्यप्रथमावृत्तिः (निर्धारितः अंशः) 3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (उत्तरार्धः) 4. परिभाषेन्दुशेखरः 5. महाभाष्यम् (प्रथमतः पञ्चमम् आह्निकं यावत्)। • शास्त्रिकक्षायाः प्रथमवर्षे प्रथमे द्वितीये च सत्रे व्याकरणविषयस्य प्रथमम् अनिवार्यं प्रश्नपत्रं सर्वेभ्यः छात्रेभ्यः अनिवार्यरूपेण पाठ्यते। अतः तत्र **मध्यसिद्धान्तकौमुद्याः** संज्ञाप्रकरणस्य संज्ञानाम्, सन्धीनां तथा **अष्टाध्यायीभाष्यप्रथमावृत्तेः** कारकाणां कारकविभक्तीनाञ्च ज्ञानं कार्यते, यत् समेषां कृते उपयोगि विद्यते। • त्रिवर्षीयायां शास्त्रिकक्षायां **वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (उत्तरार्धः)**पाठ्यते, कारणं पूर्वार्धस्य अध्ययनं मध्यमाकक्षायां भवति। एवम्प्रकारेण सम्पूर्णायाः सिद्धान्तकौमुद्याः ज्ञानं व्याकरणच्छात्राणां कृते भवति। • त्रिवर्षीयायां शास्त्रिकक्षायां सम्पूर्णः **परिभाषेन्दुशेखरः** पाठ्यते। • त्रिवर्षीयायां शास्त्रिकक्षायां महाभाष्यम् (प्रथमतः पञ्चमम् आह्निकं यावत्) पाठ्यते। • व्याकरणस्य अध्ययनेन छात्राः शुद्धेन संस्कृतेन वक्तुं लेखितुं च शक्नुवन्ति। • महाकाव्येषु, नाटकेषु च प्रयुक्तान् शब्दान् यथावत् ज्ञातुं व्याख्यातुं च शक्नुवन्ति। • ये छात्राः अग्रे संस्कृतशिक्षकाः भवन्ति,ते व्याकरणद्वारा भाषां सम्यक् ज्ञात्वा उत्कृष्टाः शिक्षकाः भवितुम् अर्हन्ति।

विषयः - पुराणेतिहासः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
4.	Shastri	• संस्कृतभाषायाः परम्परागतशिक्षणे पुराणस्य श्लोकानां शुद्धोच्चारणपूर्वकं पारायणकौशल्यम् । • उत्तमनागरिकनिर्माणाय विषयोऽयम् उपकारकः । • स्पर्धात्मकपरीक्षायै पुराणेतिहासपाठ्यक्रमस्य अनिवार्यत्वम् । • पुराणेतिहासग्रन्थानाम् अध्ययनेन मानवमूल्यानां विकासः ।

		• अनेन विषयेण व्यक्तित्वविकासः सहजो भवति। • सङ्गीतविद्यायां प्रवेशः एवं कथा-प्रवचनक्षेत्रस्य पूर्वसज्जता भवति।

विषयः - सर्वदर्शनम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
5.	Shastri	• सर्वेषाम् आस्तिकदर्शनानां प्रकरणग्रन्थानाम् अध्ययनेन तत्तद्दर्शनानां परिचयपुरस्सरं तत्तत्सिद्धान्तेषु नैपुण्यं सम्पाद्यते। • सर्वेषाम् आस्तिकदर्शनानां विषयप्रतिपादनशैल्यां योग्यतावतां छात्राणां निर्माणं भवति। • भारतीयदर्शनेषु निरूपितेषु सिद्धान्तेषु व्युत्पत्तिमतां छात्राणां निर्माणं भवति। • संस्कृतभाषायाः श्रवणम्, पठनम्, धारणम्, लेखनंचेति चतुर्विधाधिगमसोपानेषु पारम्परिकरीत्या आधुनिकरीत्या च योग्यानां छात्राणां निर्माणं भवति।

विषयः - साहित्यम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
6.	Shastri	• संस्कृतसाहित्यस्य, काव्यशास्त्रस्य साहित्यशास्त्रेतिहासस्य च परिचयो भविष्यति। • संस्कृतभाषाज्ञानवृद्धिः भविष्यति। • नैतिक-धार्मिक-सांस्कृतिक-यौगिकमूल्यानां बोधः तत्र प्रवृत्तिश्च भविष्यतः। • काव्यजनितरसास्वादः सद्यःपरनिर्वृतिः च सम्पत्स्यते। • चतुर्वर्गफलप्राप्तिबोधो भविष्यति।

विषयः - वास्तुशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
7.	Shastri	शास्त्रिकक्षायां प्रामुख्येन अधो निर्दिष्टाः ग्रन्थाः समाविष्टाः सन्ति – वास्तुमाणिक्यरत्नम् मुहूर्तचिन्तामणिः ,फलितविकासः ,वास्तुमञ्जरी ,वास्तुसौख्यम् ,अहिबलचक्रम् ,शीघ्रबोधः ,वास्तुरत्नावली , मनुष्यालयचन्द्रिका च। • अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनेन छात्रः वास्तुशास्त्रस्य प्रमुखेषु विषयेषु कुशलाः भविष्यन्ति। • भूमिपरीक्षणेन उचितवास्तुभूमेः चयने पारङ्गताः भविष्यन्ति। • गृहारम्भे गृहप्रवेशे च शुभाशुभमास-पक्ष-वार-तिथि-नक्षत्राणां ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। • गृहप्रवेशविधिः, वास्तुशान्तिविधानं, वास्तुपार्श्वगतवातावरणं च छात्राः वर्षत्रयस्याध्ययनेन सम्यक् ज्ञास्यन्ति।

विषयः - पौरोहित्यम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
8.	Shastri	• स्मृत्यादिग्रन्थानुसारेण वर्ण-जाति-दान-राजधर्मादीनां ज्ञानं छात्रा: संपादयेयु: । • स्पष्टोच्चारणपद्धतिसमन्वितार्थबोधपूर्वकं वैदिकमन्त्रोच्चारणपपरम्परानुसारं स्मृतिमतां छात्राणां निर्माणम् । • छात्रेषु वैदिकयज्ञीयकुण्डमण्डपादिनिर्माणविधिबोधपूर्वकम् अर्वाचीनज्यामित्यादिस्थापत्यसमन्वययुक्तज्ञानसंपादनम् । • स्मृत्युक्तवेतनदानादिसाधारणव्यावहारिकविवेकोत्पादनपुरस्सरं मानवीयमूल्योत्पादनम् । • वैदिकविज्ञानानुसारं जनसामान्य-श्रद्धोन्मुखीकरणार्थं प्रासादस्थापत्यप्रतिष्ठाविधिबोधवतां छात्राणां निर्माणम्।

विषयः - धर्मशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
9.	Shastri	• वेदमूलक-धर्मशास्त्रीयग्रन्थानां प्रकरणग्रन्थानाम् अध्ययनेन तत्तद्धर्मतत्त्वानां परिचयपुरस्सरं तत्तत्सिद्धान्तेषु नैपुण्यं संपाद्यते। • सर्वेषां धर्मतत्त्वानां विषयप्रतिपादनशैल्या योग्यतावतां मानवमूल्यवतां च छात्राणां निर्माणम्। • वैदिकसनातनधर्मतत्त्वेषु सिद्धान्तेषु निगूढैः व्यावहारिक-पारमार्थिक-नीतिनैपुण्यैः आदर्शच्छात्रनिर्माणम्। • संस्कृतभाषायाः श्रवणं पठनं धारणं लेखनं चेति चतुर्विधाधिगमसोपानेषु पारम्परिकरीत्या आधुनिकरीत्या च योग्यानां छात्राणां निर्माणं भवति।

विषयः - स्वामिनारायणवेदान्तः (S)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
10.	Shastri	• परब्रह्मस्वामिनारायणप्रबोधिताऽक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य ज्ञानं सुदृढं भवति। • वचनामृतस्वामिवार्तादिस्वामिनारायणीयदार्शनिकग्रन्थानाम् अध्ययनं भवति। • उपनिषदां श्रीमद्भगवद्गीतायाश्च रहस्यं प्राप्यते। • उपनिषदां श्रीमद्भगवद्गीतायाश्च नूतनदृष्ट्या अवगाहनं भवति। • शास्त्राणां मौलिकविशिष्टविचाराः प्रसिद्धिं प्राप्नुवन्ति।

विषयः - स्वामिनारायणवेदान्तः (J)

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
11.	Shastri	• छात्राणां कृते भगवतः श्रीस्वामिनारायणस्य मूलभूतसिद्धान्तानाम् अवबोधः भवेत् । • स्वामिनारायणवेदान्ते प्रतिपादितानां तत्त्वानाम् अवबोधने छात्राणां कृते सौलभ्यं भवेत् । • स्वामिनारायणसम्प्रदायस्य मूलभूतग्रन्थानाम् अध्ययनेन पठनेन च स्वामिनारायणदर्शनावगमः सुकरः स्यात् । • भगवता श्रीस्वामिनारायणेन प्रमाणितग्रन्थानाम् अध्ययनेन छात्राणां कृते धर्मार्थकाममोक्षपुरुषार्थचतुष्टयस्य प्राप्तिः भवेत् ।

विषयः - रामानुजवेदान्तः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
12.	Shastri	• विशिष्टाद्वैतवेदान्तस्य प्रारम्भिकपरिचयः । • प्रस्थानत्रयिषु श्रुतिप्रस्थानस्मृतिप्रस्थानयोः परिचयः । • वेदान्तशास्त्रस्य विषयवस्तुनः स्पष्टिकरणम् । • उपनिषद्विद्यायाः सर्वश्रेष्ठत्वस्य निरूपणम् । • विशिष्टाद्वैतवेदान्तस्य अध्ययनेन छात्रेषु जीवनस्य वास्तविकतायाः ज्ञानं भवति ।

विषयः - नव्यन्यायः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
13.	Shastri	• नव्यन्यायशास्त्रस्य प्रकरणगन्थस्य अध्ययनेन तत्रस्थितसिद्धान्तानां परिचयं प्राप्ते । • ग्रन्थस्यास्य अध्ययनेन इतरदर्शनाध्ययने सौकर्यं भवति । • अवच्छेद्यावच्छेदकशैल्याः परिचयं प्राप्य विशिष्टलक्षणानां ज्ञानं प्राप्यते ।

॥शास्त्रि-पाठ्यक्रमाः॥

(B.A. Courses)

Paper-1 Compulsory Sanskrit			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF - 1.1.1	मध्यसिद्धान्तकौमुदी (संज्ञा-सन्धि-प्रकरणे), अष्टाध्यायीभाष्यप्रथमावृत्तिः (कारकसंज्ञाः)	• मध्यसिद्धान्तकौमुद्याः संज्ञा-अच्सन्धि-प्रकरणयोः निर्धारितसूत्राणाम्, वार्तिकानाम्, उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • मध्यसिद्धान्तकौमुद्याः हल्सन्धि-विसर्गन्धि-स्वादिसन्धि-प्रकरणानां निर्धारितसूत्राणाम्, वार्तिकानाम्, उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • अष्टाध्यायीभाष्यप्रथमावृत्तेः 1.4.23 (कारके) तः आरभ्य 1.4.55 (तत्प्रयोजको हेतुश्च) सूत्रपर्यन्तं संज्ञासूत्राणां ज्ञानम्।

Paper-2 English & Computer			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	EF - 1.1.1	• A Letter to Well Intentioned Parents – Norman V. Peale • Methyl Bromide – Ani Agarwal • Reading Comprehension Grammar – Parts of Speech, Articles Computer	• To equip the students with the basic understanding of the English language. • Students will be able to comprehend a paragraph. • To initiate the students into learning of English grammar in interactive, learner friendly manner. • This paper is designed to introduce the students to get basic knowledge of computer.Use of hardware and software in general

			purpose.

Paper-3 Gujarati			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	GE - 1.1.1	'નરસિંહ મહેતાના પદો' સંપા. અનંત રાવલ	• વિદ્યાર્થીઓને મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્ય અને નરસિંહ મહેતાના પદ-કવિતાથી અભિમુખ કરવામાં આવશે. • વિદ્યાર્થીઓનો ગુજરાતી ભાષા સાથેનો લગાવ વધશે, વિદ્યાર્થીઓ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે સક્ષમ બનશે અને ગુજરાતી ભાષા વ્યાવહારિક લેખન તરફ અભિમુખ બનશે.
Paper-3 Hindi			**Semester-1**
2.	GE - 1.1.1	कहानी नई पुरानी संपा. श्री सोमेश्वर पुरोहित	• हिन्दी कहानी साहित्य से छात्र परिचित होकर कहानी लेखन की सर्जनात्मक प्रतिभा को विकसित करेंगे। • छात्र हिन्दी कहानी के उद्भव एवं विकास के बारे में जानेंगे। • छात्र कहानी के पात्रों के माध्यम से सामाजिक मूल्यों से प्रेरित होंगे।

Paper-4 History			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	OE - 1.1.1	પ્રાચીન ભારતનો ઈતિહાસ (ઈ.સ.પૂર્વે ૫૦૦૦ થી ઈ.સ. ૩૨૦) History of Ancient India (5000 to 320 BC)	• To understand the characteristics of history of ancient India. • To make students known about the Harappa Civilization. • To learn the Vedic societies, Vedic economic system and culture.

Paper-4 Economics			Semester-1
2.	OE - 1.1.1	અર્થશાસ્ત્રના મૂળતત્ત્વો-૧ Fundamentals of Economics-1	• Students become familiar with the economic problems, and become compatible at international level. • It is essential to study the choice in case of the limited resources/means available. • The knowledge regarding the human needs, types and factors is to be conveyed to the society through the students. • The basic concepts like utility, commodities, capital, welfare, price & value, monetary & real income etc. can be explained. • There will be an effort to understand the importance of the means of production, land, capital, labour, planning. • The meaning, characteristics, rules and theory of demand & supply will be explained along with its use in practical life.
Paper-4 Sociology			**Semester-1**
3.	OE - 1.1.1	Introduction to Sociology	• This course will enable students to understand the meaning of Sociology. • It will enable students to understand the relation of Sociology with Economics, History, Psychology, Anthropology and Politics. • It will enable students to understand the concept of Social Action and Social Interaction. • It will enable students to understand the concept and agencies of Socialization and the interrelation between individual and society • It will enable students to understand the concept, definition and importance of Culture.

Paper-4 Ancient Economics & Political Science			Semester-1
4.	OE - 1.1.1	कौटिलीय-अर्थशास्त्रम् प्रथमद्वितीयाधिकरणे	• राज्यव्यवस्थायाः ज्ञानं प्राप्स्यति। • अमात्यमन्त्रिपुरोहितानां नियुक्तेः परिचयः भविष्यति। • गुप्तचरस्य दूतस्य च कार्यविवेचनां ज्ञास्यति। • राज्ये अर्थव्यवस्थायाः विचारं ज्ञास्यति। • राज्ये विविधानाम् अध्यक्षानां कार्यपद्धतेः ज्ञानं प्राप्स्यति।

Paper-5, 6 & 7 Veda			Semester-1
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC - 1.1.1	वैदिकसूक्तसंग्रहः	• वैदिकदेवतानां विषये ज्ञानं भवति। ऋग्वेदीयेषु सूक्तेषु तत्तद्देवतानां वर्णनावसरे तासामेकैकस्या अपि सर्वोत्कृष्टत्वं सर्वतन्त्रस्वतन्त्रं च ज्ञानं भवति। पर्यावरणसुरक्षादृष्ट्या अस्य महत्त्वं वर्तते। प्रकृतितत्त्व देवतत्त्वयोर्मध्ये सामञ्जस्यम्। प्रकृत्याः सुरक्षा एव अस्माकं सुरक्षा इति ज्ञानं मिलति।
2.	CC- 1.1.2	शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिन-संहिता (दर्शपूर्णमासयागः)	• समस्तानां श्रौतहविर्यज्ञानां प्रकृतिः दर्शपूर्णमासौ। अनेन प्रकारेण वैदिकयागानां विषये ज्ञानं भवति। अस्य यागस्य सम्पादनं मासयोः सन्धिकाले भवति। सन्धिकाले रोगाणामुत्पत्तिर्भवति। अतः नरैः रोगमुक्त्यर्थम् अस्य यागस्य सम्पादनं करणीयम् इति ज्ञानं मिलति।
3.	CE - 1.1.1	वैदिकसूक्तसंग्रहः	• वैदिकदेवतानां विषये ज्ञानं भवति। ऋग्वेदीयेषु सूक्तेषु तत्तद्देवतानां वर्णनावसरे तासामेकैकस्या अपि सर्वोत्कृष्टत्वं सर्वतन्त्रस्वतन्त्रं च ज्ञानं भवति। पर्यावरणसुरक्षादृष्ट्या अस्य महत्त्वं वर्तते। प्रकृतितत्त्व देवतत्त्वयोर्मध्ये सामञ्जस्यम्। प्रकृत्याः सुरक्षा एव अस्माकं सुरक्षा इति ज्ञानं मिलति।

Paper-5, 6 & 7 Falit Jyotish			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 1.1.1	मुहूर्तचिन्तामणिः (प्रारम्भतः संस्कारप्रकरणं यावत्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः शुभाशुभतिथीनां ज्ञानम्, भद्राविचारः, अग्निवासादि-ज्ञानं च करिष्यन्ते, तथा च क्रयविक्रयादि-मुहूर्तानां विचारः, वस्त्रधारणविधिरपि ज्ञातुं शक्यते । • छात्रैः गर्भाधानादि-संस्काराणां मुहूर्तज्ञानं करिष्यते ।
2.	CC - 1.1.2	लघुजातकम्, षट्पञ्चाशिका	• 'लघुजातकम्'ग्रन्थेन छात्रैः राशीनाम्, ग्रहाणां च सङ्क्षिप्तपरिचयः ज्ञास्यते । • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् छात्रैः अरिष्टज्ञानम्, नष्टजातकज्ञानमपि करिष्यते । • 'षट्पञ्चाशिका'इत्याख्येन ग्रन्थेन प्रश्नवशात् शुभाशुभस्य फलादेशः करिष्यते।
3.	CE - 1.1.1	मुहूर्तचिन्तामणिः (प्रारम्भतः संस्कारप्रकरणं यावत्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः शुभाशुभतिथीनां ज्ञानम्, भद्राविचारः, अग्निवासादि-ज्ञानं च करिष्यन्ते, तथा च क्रयविक्रयादि-मुहूर्तानां विचारः, वस्त्रधारणविधिरपि ज्ञातुं शक्यते । • छात्रैः गर्भाधानादि-संस्काराणां मुहूर्तज्ञानं करिष्यते ।

Paper-5, 6 & 7 Navya Vyakaran			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 1.1.1	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (भ्वादिप्रकरणम्)	• भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानां सूत्राणाम् अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानां वार्त्तिकानाम् अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानाम् उदाहरणानां सिद्धिप्रक्रियायाः ज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणे पठितस्य **भू** धातोः विस्तृतरूपसिद्धिज्ञानम्।
2.	CC- 1.1.2	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (भ्वादि-अदादिप्रकरणे)	• भ्वादिप्रकरणस्य 2300-2422 (समाप्तिम्) यावत् तथा अदादिप्रकरणे पठितानां सूत्राणाम् अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2300-2422 (समाप्तिम्) यावत् तथा अदादिप्रकरणे पठितानां वार्त्तिकानाम् अर्थज्ञानम्।

			• भ्वादिप्रकरणस्य 2300-2422 (समाप्तिम्) यावत् तथा अदादिप्रकरणे पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2300-2422 (समाप्तिम्) यावत् तथा अदादिप्रकरणे पठितानाम् उदाहरणानां सिद्धिप्रक्रियायाः ज्ञानम्।
3.	CE - 1.1.1	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (भ्वादिप्रकरणम्)	• भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानां सूत्राणाम् अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानां वार्त्तिकानाम् अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणस्य 2151 (आरम्भतः)-2299 सूत्रपर्यन्तं पठितानाम् उदाहरणानां सिद्धिप्रक्रियायाः ज्ञानम्। • भ्वादिप्रकरणे पठितस्य **भू** धातोः विस्तृतरूपसिद्धिज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Puranetihas			**Semester-1**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 1.1.1	श्रीमद्भागवतपुराण-माहात्म्यम्, प्रथमस्कन्धः	• पद्मपुराणोक्तं भागवतपुराणमाहात्म्येन भागवतस्य महिमानं ज्ञास्यन्ति । • कथापरम्परायाः बोधः । • कौरवपाण्डवानां कथया सदसद्विवेकबुद्धिः । • कुन्ति-उत्तरा-भीष्मादि स्तुति-अध्ययनेन भगवन्तं प्रति भावबुद्धिः । • शापाशीर्वादैः तस्मिन् समये 'कीदृशं परिवर्तनम् आगच्छति स्म' तस्य ज्ञानम् ।
2.	CC - 1.1.2	श्रीमद्वाल्मीकीयरामायणे सुन्दरकाण्डम् (सर्गः- १ तः ३४)	• वाल्मीकीयरामायणस्य सुन्दरकाण्डेन जीवनं सुन्दरं भविष्यति । • हनुमतः पराक्रमं पठित्वा छात्रेषु अपि पराक्रमवृत्तिः विकसिता भविष्यति । • शोकावस्थायां सीतया दुःखकालः कथं ह्यापितः तेन सहिष्णुता-बुद्धिः । • समुद्रलङ्घनस्य प्रसङ्गेन वीर्यपराक्रमाणां बोधः ।

			• समुद्रलङ्घनप्रसङ्गे आगतानां विघ्नानां निवारणाय युक्तिज्ञानम्।
3.	CE - 1.1.1	श्रीमद्भागवतपुराण-माहात्म्यम्, प्रथमस्कन्धः	• पद्मपुराणोक्तं भागवतपुराणमाहात्म्येन भागवतस्य महिमानं ज्ञास्यन्ति। • कथापरम्परायाः बोधः। • कौरवपाण्डवानां कथया सदसद्विवेकबुद्धिः। • कुन्ति-उत्तरा-भीष्मादि स्तुति-अध्ययनेन भगवन्तं प्रति भावबुद्धिः। • शापाशीर्वादैः तस्मिन् समये 'कीदृशं परिवर्तनम् आगच्छति स्म' तस्य ज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Sarv-Darshana			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 1.1.1	तर्कसङ्ग्रहः दीपिकासहितः (आदितः प्रत्यक्षनिरूपणं यावत्)	• न्यायवैशेषिकदर्शनयोः प्रारम्भिकः परिचयो भवति। • न्यायवैशेषिकदर्शनयोः सिद्धान्तानाम्, प्रमाणानां च सङ्क्षिप्ततया परिचयः भवति। • न्यायवैशेषिकदर्शनयोः लक्षणप्रतिपादनशैल्याः परिचयो भवति।
2.	CC - 1.1.2	साङ्ख्यकारिका (१ तः ३१ कारिकाः)	• साङ्ख्यदर्शनस्य प्रमुखानां सिद्धान्तानां सङ्क्षेपेण परिचयः भवति। • साङ्ख्यदर्शनस्य प्रमाणानाम्, तत्त्वानाम्, वादानां च परिचयः भवति। • साङ्ख्यदर्शने निरूपितायाः सृष्टिप्रक्रियायाः ज्ञानं भवति।
3.	CE - 1.1.1	तर्कसङ्ग्रहः दीपिकासहितः (आदितः प्रत्यक्षनिरूपणं यावत्)	• न्यायवैशेषिकदर्शनयोः प्रारम्भिकः परिचयो भवति। • न्यायवैशेषिकदर्शनयोः सिद्धान्तानाम्, प्रमाणानां च सङ्क्षिप्ततया परिचयः भवति। • न्यायवैशेषिकदर्शनयोः लक्षणप्रतिपादनशैल्याः परिचयो भवति।

Paper-5, 6 & 7 Sahitya			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.1.1	साहित्यदर्पणः (प्रथमद्वितीयपरिच्छेदौ)	• काव्यलक्षणपरिचयः। • शब्दशक्तिज्ञानं शब्दार्थज्ञानं च। • काव्यप्रयोजनज्ञानम्। • खण्डनमण्डनात्मकतर्कशक्तिविकासः। • काव्यापकर्षोत्कर्षकतत्त्वस्वरूपज्ञानम्।
2.	CC-1.1.2	रघुवंशम् (द्वितीयसर्गः)	• महाकाव्यस्वरूपज्ञानम्। • कालिदासस्य कालिदाससाहित्यस्य च परिचयः। • रघुवंशकथावस्तुज्ञानम्। • श्लोक-तदन्वय-तत्पदार्थ-भावार्थादिज्ञानम्। • दिलीपस्य जीवनप्रसङ्गज्ञानं संवादकला च।
3.	CE-1.1.1	साहित्यदर्पणः (प्रथमद्वितीयपरिच्छेदौ)	• काव्यलक्षणपरिचयः। • शब्दशक्तिज्ञानं शब्दार्थज्ञानं च। • काव्यप्रयोजनज्ञानम्। • खण्डनमण्डनात्मकतर्कशक्तिविकासः। • काव्यापकर्षोत्कर्षकतत्त्वस्वरूपज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Vastu-Shastra			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.1.1	वास्तुमाणिक्यरत्नाकरम् , मुहूर्तचिन्तामणिः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः वास्तुनिर्माणाय उचितग्रमस्य चयने काकिणीविचारः कथं क्रियते इत्यस्य ज्ञानं भविष्यति। • ध्रुवादिषोडश ग्रहाणां ज्ञानं भवति। तेषां शुभाशुभफलानाम अपि ज्ञानं भवति। • गृहारम्भे पञ्चाङ्गशुद्धेः, शुभलग्नादीनां, राहुमुखस्य च ज्ञानं प्राप्यते। • व्गास्तुभूमौ कूपादिनिर्माणे शुभाशुभदिग्ज्ञानम् अपि भवति।
2.	CC-1.1.2	वास्तुरत्नावली	• वास्तुरत्नावलीग्रन्थस्य अध्ययनेन शिवाबलिनिरूपणेन वास्भूमेः शुभाशुभत्वज्ञानं भवति, भूमेः दोषज्ञानमपि भवति। • भूशोधनार्थं शल्योद्धारस्य ज्ञानं भवति। • वास्तुपुरुषस्योत्पत्तिज्ञानं भवति, वास्तुपूजनविधेः तत्फलस्य च ज्ञानं भवति। • नृप-सेनापति-सचिव-युवराज-राजदैवज्ञादीनां गृहपरिमाणाज्ञानमपि अनेन पाठ्यकम्रेण प्राप्यते।
3.	CE-1.1.1	वास्तुमाणिक्यरत्नाकरम् , मुहूर्तचिन्तामणिः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः वास्तुनिर्माणाय उचितग्रमस्य चयने काकिणीविचारः कथं क्रियते इत्यस्य ज्ञानं भविष्यति। • ध्रुवादिषोडश ग्रहाणां ज्ञानं भवति। तेषां शुभाशुभफलानाम अपि ज्ञानं भवति। • गृहारम्भे पञ्चाङ्गशुद्धेः, शुभलग्नादीनां, राहुमुखस्य च ज्ञानं प्राप्यते। • व्गास्तुभूमौ कूपादिनिर्माणे शुभाशुभदिग्ज्ञानम् अपि भवति।

Paper-5, 6 & 7 Paurohitya			Semester-1
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC-1.1.1	याज्ञवल्क्य - आचाराध्याय	• याज्ञवल्क्यस्मृते: आचाराध्यायस्य परिचयो भवति। • वर्ण-जातिविवेकादिप्रकरणानांगृहस्थ-राजधर्म-श्राद्धादिप्रकरणानां पौरोहित्यान्तर्गतसूक्ष्मबोध: भवति।
2.	CC-1.1.2	रुद्राष्टाध्यायी1-5(30 मन्त्रा:)	• वैदिकमन्त्रोच्चारणपद्धतिपूर्वकंशिवसंकल्प-पुरुषसूक्त-अप्रतिरथ-सूर्योपस्थान-रुद्रसूक्त-स्मरणपूर्वकंशिक्षापरम्परा ज्ञायते|
3.	CE-1.1.1	याज्ञवल्क्य - आचाराध्याय	• याज्ञवल्क्यस्मृते: आचाराध्यायस्य परिचयो भवति। • वर्ण-जातिविवेकादिप्रकरणानांगृहस्थ-राजधर्म-श्राद्धादिप्रकरणानां पौरोहित्यान्तर्गतसूक्ष्मबोध: भवति।

Paper-5, 6 & 7 Dharma-Shastra			Semester-1
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC-1.1.1	पराशरस्मृति: 1-6	• साधारणधर्मनिरूपणबोधद्वारा धर्मसंस्कृतिज्ञान-संपादनम्। • सर्ववर्णानाम् आचार-जन्म-मरणशुद्धिबोध:। • विहितपापानांप्रायश्चित्तस्वरूपबोध:|
2.	CC-1.1.2	मनुस्मृति: 1-2 मन्वर्थटीका	• जगदुत्पत्ति-कालयुगप्रमाण-आचार-धर्मस्वरूपादि- विषयाणां बोध:। • सर्ववर्णानाम् आचार-जन्म-मरणशुद्धिबोध:। • विहितपापानांप्रायश्चित्तस्वरूपबोध:।
3.	CE-1.1.1	पराशरस्मृति: 1-6	• साधारणधर्मनिरूपणबोधद्वारा धर्मसंस्कृतिज्ञान-संपादनम्। • सर्ववर्णानाम् आचार-जन्म-मरणशुद्धिबोध:। • विहितपापानां प्रायश्चित्तस्वरूपबोध:|

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (S)			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.1.1	सटीकघनश्यामगीता	● परब्रह्मस्वामिनारायणस्य स्वमातरं कथितस्य दिव्योपदेशस्य अध्ययनं भवति। ● सत्याऽसत्यलक्षणेन साधुपरिचयपरिमूल्याङ्कनधीः लभ्यते। ● धर्मज्ञानवैराग्यभक्तीत्यैकान्तिकधर्मस्य ज्ञानं भवति। ● स्वजीवने तदेकान्तिकप्राप्त्युपायाः ज्ञायन्ते।
2.	CC-1.1.2	सटीकसिद्धान्तचन्द्रिका 1 - 8	● स्वामिनारायणीयतत्त्वज्ञानस्य प्रारम्भिकः परिचयो लभ्यते। ● परब्रह्मस्वामिनारायणप्रबोधितपञ्चतत्त्वज्ञानं भवति। ● स्वामिनारायणीयतत्त्वज्ञानस्य अभ्यासः विविधप्रसङ्गमाध्यमेन भवति। ● साम्प्रदायिकमूलसिद्धान्तपरम्परादि अवगम्यते।
3.	CE-1.1.1	सटीकघनश्यामगीता	● परब्रह्मस्वामिनारायणस्य स्वमातरं कथितस्य दिव्योपदेशस्य अध्ययनं भवति। ● सत्याऽसत्यलक्षणेन साधुपरिचयपरिमूल्याङ्कनधीः लभ्यते। ● धर्मज्ञानवैराग्यभक्तीत्यैकान्तिकधर्मस्य ज्ञानं भवति। ● स्वजीवने तदेकान्तिकप्राप्त्युपायाः ज्ञायन्ते।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (J)			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.1.1	यतीन्द्रमतदीपिका (१ तः ६ अवताराः)	• रामानुजवेदान्तस्य मूलभूतसिद्धान्तानाम् अनेन प्राथमिकपरिचयो भवति । • रामानुजसिद्धान्ते स्वीकृतानां सर्वविधप्रमाणप्रमेयपदार्थानां विशेषतया ज्ञानं भवति । • इन्द्रियाणां पञ्चभूतानां च लक्षणानि ज्ञायन्ते ।
2.	CC-1.1.2	श्रीहरिगीता (हेतुटीकासमेता) (सत्सङ्गिजीवनम् प्रकरणम्-१, अध्यायाः- ३२,३३,३४)	• सत्संगिजीवनग्रन्थान्तर्गतत्वेन स्थितस्य अस्य लघुग्रन्थस्य अध्ययनेन सत्पुरुषाणां लक्षणानि ज्ञायन्ते । • सर्वेषां वर्णानाम् आश्रमाणां च धर्माः यथावत् ज्ञातुं शक्यन्ते । • ज्ञानस्वरूपस्य यथार्थतया अवबोधः जायते ।
3.	CE-1.1.1	यतीन्द्रमतदीपिका (१ तः ६ अवताराः)	• रामानुजवेदान्तस्य मूलभूतसिद्धान्तानाम् अनेन प्राथमिकपरिचयो भवति । • रामानुजसिद्धान्ते स्वीकृतानां सर्वविधप्रमाणप्रमेयपदार्थानां विशेषतया ज्ञानं भवति । • इन्द्रियाणां पञ्चभूतानां च लक्षणानि ज्ञायन्ते ।

Paper-5, 6 & 7 Ramanuja Vedanta			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.1.1	यतीन्द्रमतदीपिका (१-६अवताराः)	• रामानुजवेदान्तस्य प्रारम्भिक परिचयः। • विशिष्टाद्वैतवेदान्तस्य प्रमाणसङ्ख्याविचारः , सलक्षणस्वरूपविचारश्च। • सिद्धान्तानुगुणं प्रकृतिकालज्ञानानां स्वरूपनिरूपणम्।
2.	CC-1.1.2	ईश-केन-मुण्डकोपिनषदः (रङ्गरामानुजभाष्यसिहताः)	• दशोपनिषदां स्थूलपरिचयः। • दशोपनिषदि ब्रह्मतत्त्वनिरूपणप्रकारविमर्शः। • ईशावास्याधारेण ब्रह्मणः सर्वाधारत्वम्। • केनोपनिषदाधारेण ब्रह्मणः सर्वशक्तिमत्त्वम्। • मुण्डकाधारेण ब्रह्मप्राप्तिविचारः।
3.	CE-1.1.1	यतीन्द्रमतदीपिका (१-६अवताराः)	• रामानुजवेदान्तस्य प्रारम्भिक परिचयः। • विशिष्टाद्वैतवेदान्तस्य प्रमाणसङ्ख्याविचारः , सलक्षणस्वरूपविचारश्च। • सिद्धान्तानुगुणं प्रकृतिकालज्ञानानां स्वरूपनिरूपणम्।

Paper-5, 6 & 7 Navya Nyaya			Semester-1
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.1.1	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (मङ्गलश्लोकात् साधर्म्यवैधर्म्यपर्यन्ता)	• मङ्गलस्य ग्रन्थसमाप्तिं प्रति कारणत्वप्रतिपादनम्। • जगतः प्रति ईश्वरस्य निमित्तकारणत्वस्थापनम्। • द्रव्त्वजातिनिरूपणम्, जातिबाधकानां परिचयः प्राप्यते। • नवद्रव्याणां साधर्म्यवैधर्म्यादिनां ज्ञानसम्पादनम्

2.	CC-1.1.2	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (अनुमानखण्डारभ्य शब्दखण्डपर्यन्ता)	• न्यायशास्त्रानुसारेण अनुमितिक्रमः ज्ञायते । • सलक्षणं सोदाहरणं च पञ्चहेत्वाभासानां परिचयः प्राप्यते । • उपमितिक्रमः, शाब्दबोधप्रक्रियायाः ज्ञानं भवति ।
3.	CE-1.1.1	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (मङ्गलश्लोकात् साधर्म्यवैधर्म्यपर्यन्ता)	• मङ्गलस्य ग्रन्थसमाप्तिं प्रति कारणत्वप्रतिपादनम् । • जगतः प्रति ईश्वरस्य निमित्तकारणत्वस्थापनम् । • द्रव्त्वजातिनिरूपणम्, जातिबाधकानां परिचयः प्राप्यते । • नवद्रव्याणां साधर्म्यवैधर्म्यादिनां ज्ञानसम्पादनम्

Paper-1 Compulsory Sanskrit			**Semester-2**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF - 1.2.2	अष्टाध्यायीभाष्यप्रथमावृत्तिः (अनभिहिताधिकारः)	• मध्यसिद्धान्तकौमुद्याः 2.3.1 (अनभिहिते) तः 2.3.22 (संज्ञोऽन्यतरस्यां कर्मणि) सूत्रपर्यन्तं निर्धारितसूत्राणाम्, उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • मध्यसिद्धान्तकौमुद्याः 2.3.23 (हेतौ) तः 2.3.45 (नक्षत्रे च लुपि) सूत्रपर्यन्तं निर्धारितसूत्राणाम्, उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • मध्यसिद्धान्तकौमुद्याः 2.3.46 (प्रातिपदिकार्थ...) तः 2.3.73 (चतुर्थी चाशिष्या...) सूत्रपर्यन्तं निर्धारितसूत्राणाम्, उदाहरणानां रूपसिद्धेः ज्ञानम्।

Paper-2 English & Computer			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	EF - 1.2.2	• Superstitions Must Give a way to Science – Dr. Jayant Narikar • Best Teacher I ever had – David Owen • Paragraph Writing – 1. Visit to a Place, 2. My Favorite Teacher, National Hero, Leader etc., 3. Honesty, Punctuality, Fearlessness etc. • Grammar – Active-Passive Voice, Modal Auxiliaries. Computer	• Ability to organize a paragraph using appropriate linkers, writing simple descriptive and narrative pieces. • To make the students aware about the Indian culture and civilization through prescribed text. • To expose the students to key concepts of different grammatical forms as well as various aspects of language. • This paper aims at making the students acquainted with the Microsoft Office Word and Powerpoint.Typing tutorial and Paint software knowledge.

Paper-3 Gujarati			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	GE - 1.2.2	પ્રેમાનંદકૃત 'સુદામાચરિત્ર'	• વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રાચીન વારસાથી પરિચિત થશે તથા તત્કાલીન સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિસ્થિતિથી વાકેફ થશે, એની તુલનામાં એ વર્તમાન સમય અંગે નવા પરિપ્રેક્ષ્યમાં વિચારતા થશે. • સાહિત્યકૃતિ અને સ્વરૂપની જાણકારી પ્રાપ્ત કરશે અને એક સર્જકની કૃતિનો સઘન અભ્યાસ કરશે. • વિદ્યાર્થીઓનો ગુજરાતી ભાષા સાથેનો લગાવ વધશે, વિદ્યાર્થી સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે સક્ષમ બનશે.

Paper-3 Hindi			Semester-2
2.	GE - 1.2.2	कविता के पड़ाव संपादकमण्डल-हिन्दी विषय की अध्ययन समिति, गुजरात युनि. अहमदाबाद	• छात्र हिन्दी कविता के विकासक्रम को जानकर उनमें समाविष्ट कवियों के व्यक्तित्व एवं कृतित्व को समझने का प्रयास करेंगे। • छात्र काव्य में समाविष्ट भाव एवं शिल्प को समझेंगे।

Paper-4 History			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	EF - 1.2.2	પ્રાચીન ભારતનો ઈતિહાસ (ઈ.સ.૩૨૧થી રાજપૂતયુગ)	• To make studentsfamiliar with the history of ancient India. • To make students known about the social, economic, religious and culture of ancient India. • To understand the social and political formation in Rajput period.
Paper-4 Economics			**Semester-2**
2.	OE - 1.2.2	અર્થશાસ્ત્રના મૂળતત્વો-૨ Fundamentals of Economics-2	• It will be explained to all the farmers, customers and traders how the prices are determined in the market. • The meaning of Market, pure (perfect) competition, monopoly, monopolistic competition are explained through this study. • A person, a family or a society cannot be entirely self-sufficient and self-dependent. They get many things from others. It is called Barter. This idea is elucidated in Economics.

			• The definition of money, its functions, theory, commercial banks and their functions, The Reserve Bank of India and its functions-will be explained. • For the proper planning, it is necessary to study national income & income per capita, factors affecting them, inequality of income.
Paper-4 Sociology			**Semester-2**
3.	OE - 1.2.2	Social Institutions of India	By studying this course students will understand – • the meaning and definition of Social Institution • the meaning of Cast and Castism • various aspects related to Marriage • various aspects related to Family • various aspects related to Religion
Paper-4 Ancient Economics & Political Science			**Semester-2**
4.	OE - 1.2.2	कौटिलीय-अर्थशास्त्रम् तृतीयचतुर्थाधिकरणे	• सम्पत्तिविषयकं व्यवहारं ज्ञास्यति। • सम्पत्तिविषयकं विवादविषयकं ज्ञानं प्राप्स्यति। • वाक्पारुष्यं दण्डपारुष्यम् एवम् अन्यायापराधविषयकं ज्ञानं भविष्यति। • प्रजापीडकेभ्यः रक्षणव्यवस्थां ज्ञास्यति। • दैवीविपत्तिभ्यः रक्षणस्य विचारं ज्ञास्यति।

Paper-5, 6 & 7 Veda			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 1.2.3	वैदिकसाहित्यस्येतिहासः	• वैदिकयुगस्य राज्ञः प्रजानां च कर्माणि, राजतन्त्रस्य विविधं स्वरूपं, प्रजातान्त्रिकव्यवस्थायाश्च सूत्रणि छात्रैः अस्मात् विषयात् अधीयन्ते - तदस्ति प्रयोजनम्। परिवारनियन्त्रणविधेः विषये सृष्ट्युत्पत्तिविषये च वैदिक- इतिहासाध्ययनेन छात्राः ज्ञानं लभन्ते। तथैव वैदिकदिशानिर्देशमाध्यमेन लोकव्यवहारज्ञानायापि पत्रमिदं छात्राणामध्ययनाय निर्धारितमस्ति।
2.	CC- 1.2.4	ऋग्वेदप्रातिशाख्यम्	• विशेषवैदिकपदानां प्रामाणिकार्थज्ञानायप्रातिशाख्यग्रन्थानां योगदानं भवति। प्रातिशाख्यानि छन्दसां वैदिकव्याकरणस्य, वैदिकमन्त्रोच्चारणस्य, वैदिकध्वनिविज्ञानस्य च ग्रन्थाः सन्ति। एतेषां पाट्यक्रमे निर्धारणं छात्रेषु वैदिक-भाषाविषयक-विशेषप्रयोजनार्थं विहितमस्तीति फलम्।
3.	CE- 1.2.2	वैदिकसाहित्यस्येतिहासः	• वैदिकयुगस्य राज्ञः प्रजानां च कर्माणि, राजतन्त्रस्य विविधं स्वरूपं, प्रजातान्त्रिकव्यवस्थायाश्च सूत्रणि छात्रैः अस्मात् विषयात् अधीयन्ते - तदस्ति प्रयोजनम्। परिवारनियन्त्रणविधेः विषये सृष्ट्युत्पत्तिविषये च वैदिक- इतिहासाध्ययनेन छात्राः ज्ञानं लभन्ते। तथैव वैदिकदिशानिर्देशमाध्यमेन लोकव्यवहारज्ञानायापि पत्रमिदं छात्राणामध्ययनाय निर्धारितमस्ति।

Paper-5, 6 & 7 Falit Jyotish			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 1.2.3	मुहूर्तचिन्तामणिः (विवाहप्रकरणतः आन्तम्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः विवाहे विचारणीयमुहूर्तानां वधूप्रवेशादिमुहूर्तानाञ्च ज्ञानं करिष्यते। • अनेन छात्रैः यात्रायां विचारणीयविविधतथ्यानां ज्ञानं सम्यक्तया कर्तुं शक्यते। • अभिषेकादिमुहूर्तानां ज्ञानमपि करिष्यते।
2.	CC - 1.2.4	जातकालङ्कारः	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः लग्नादि-द्वादशभावानां परिचयः भावानां पर्यायनामानि च ज्ञास्यन्ते। • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् विभिन्नानां रोगाणां योगज्ञानं शरीरे विकृतिज्ञानं च करिष्यते। • एतैः सह छात्रैः स्त्रीजातकाध्याये जन्मकुण्डल्याधारेण शुभलक्षणयुक्तानां स्त्रीणां ज्ञानं कर्तुं शक्यते।

3.	CE - 1.2.2	मुहूर्तचिन्तामणिः (विवाहप्रकरणतः आन्तम्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः विवाहे विचारणीयमुहूर्तानां वधूप्रवेशादिमुहूर्तानाञ्च ज्ञानं करिष्यते । • अनेन छात्रैः यात्रायां विचारणीयविविधतथ्यानां ज्ञानं सम्यक्तया कर्तुं शक्यते । • अभिषेकादिमुहूर्तानां ज्ञानमपि करिष्यते ।

Paper-5, 6 & 7 Navya Vyakaran			**Semester-2**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 1.2.3	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (जुहोत्यादितः चुरादिप्रकरणपर्यन्तम्)	• जुहोत्यादि-दिवादिप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • जुहोत्यादि-दिवादिप्रकरणयोः पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • स्वादि-तुदादि-रुधादिप्रकरणेषु पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • स्वादि-तुदादि-रुधादिप्रकरणेषु पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • तनादि-क्र्यादि-चुरादिप्रकरणेषु पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • तनादि-क्र्यादि-चुरादिप्रकरणेषु पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्।
2.	CC- 1.2.4	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (णिजन्ततः प्रत्ययमालाप्रकरणं यावत्)	• णिजन्त-सन्नन्तप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • णिजन्त-सन्नन्तप्रकरणयोः पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • यङन्त-यङ्लुक्प्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • यङन्त-यङ्लुक्प्रकरणयोः पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • नामधातु-कण्ड्वादि-प्रत्ययमालाप्रकरणेषु पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • नामधातु-कण्ड्वादि-प्रत्ययमालाप्रकरणेषु पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च

			रूपसिद्धेः ज्ञानम्।
3.	CE- 1.2.2	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (जुहोत्यादितः चुरादिप्रकरणपर्यन्तम्)	• जुहोत्यादि-दिवादिप्रकरणयोः पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • जुहोत्यादि-दिवादिप्रकरणयोः पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • स्वादि-तुदादि-रुधादिप्रकरणेषु पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • स्वादि-तुदादि-रुधादिप्रकरणेषु पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्। • तनादि-क्र्यादि-चुरादिप्रकरणेषु पठितानां सूत्राणां वार्त्तिकानाञ्च अर्थज्ञानम्। • तनादि-क्र्यादि-चुरादिप्रकरणेषु पठितानां पङ्क्तीनाम् (फक्किकानाम्) अर्थज्ञानम् उदाहरणानाञ्च रूपसिद्धेः ज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Puranetihas			**Semester-2**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 1.2.3	श्रीमद्भागवतमहापुराणे तृतीयस्कन्धः	• भगवतः श्रीकृष्णस्य लीलया भक्तिमार्गे प्रवेशज्ञानम्। • सृष्टेः उत्पत्तिक्रमज्ञानम् । • नवविध-दशविधसृष्ट्योः भेदज्ञानम् । • श्रीकपिलमुखात् साङ्ख्ययोगशास्त्रस्य ज्ञानम् । • गर्भस्थबीजस्य विकासक्रमज्ञानम् ।
2.	CC - 1.2.4	श्रीमद्वाल्मीकीयरामायणे सुन्दरकाण्डम् (सर्गः- ३५ तः ६८)	• हनुमतः लङ्काप्रवेशे बुद्धिचातुर्यस्य ज्ञानम् । • दूतकार्यम्, दूतलक्षणानि दूतगुणाँश्च छात्राः अवगमिष्यन्ति । • असुरैः, दुर्जनैः सह व्यवहारकौशल्यज्ञानम् ।

			• स्वामिसेवकयोः सम्बन्धे सन्देशादानप्रदानकौशल्यज्ञानम्। • हनुमतः सीतान्वेषणे उदासीनतायाम् उत्साहप्राप्त्युपायज्ञानम्।
3.	CE - 1.2.2	श्रीमद्भागवतमहापुराणे तृतीयस्कन्धः	• भगवतः श्रीकृष्णस्य लीलया भक्तिमार्गे प्रवेशज्ञानम्। • सृष्टेः उत्पत्तिक्रमज्ञानम्। • नवविध-दशविधसृष्ट्योः भेदज्ञानम्। • श्रीकपिलमुखात् साङ्ख्ययोगशास्त्रस्य ज्ञानम्। • गर्भस्थबीजस्य विकासक्रमज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Sarv-Darshana			**Semester-2**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 1.2.3	तर्कसङ्ग्रहः दीपिकासहितः (अनुमाननिरूपणात् आन्तम्)	• न्यायदर्शनानुसारम् अनुमानप्रमाणस्य प्रक्रिया ज्ञाता भवति। • न्यायदर्शनानुसारम् उपमानप्रमाणस्य ज्ञानं भवति। • न्यायदर्शनानुसारं शाब्दबोधस्य प्रक्रियायाः ज्ञानं भवति। • न्यायदर्शनानुसारं प्रामाण्यवादस्य, वेदस्य पौरुषेयापौरुषेयत्वस्य,सङ्क्षेपेण सप्तपदार्थानां च ज्ञानं भवति।
2.	CC - 1.2.4	साङ्ख्यकारिका (३२ कारिकातः आन्तम्)	• साङ्ख्यदर्शनानुसारं त्रयोदशविधस्य करणस्य ज्ञानं भवति। • साङ्ख्यदर्शनानुसारं द्विविधस्य सर्गस्य ज्ञानं भवति। • साङ्ख्यदर्शनानुसारं तत्त्वज्ञानस्य प्रक्रियायाः, कैवल्यप्राप्तेश्च निरूपणस्य अवबोधः जायते।
3.	CE - 1.2.2	तर्कसङ्ग्रहः दीपिकासहितः (अनुमाननिरूपणात् आन्तम्)	• न्यायदर्शनानुसारम् अनुमानप्रमाणस्य प्रक्रिया ज्ञाता भवति। • न्यायदर्शनानुसारम् उपमानप्रमाणस्य ज्ञानं भवति। • न्यायदर्शनानुसारं शाब्दबोधस्य प्रक्रियायाः ज्ञानं भवति। • न्यायदर्शनानुसारं प्रामाण्यवादस्य, वेदस्य पौरुषेयापौरुषेयत्वस्य,सङ्क्षेपेण सप्तपदार्थानां च ज्ञानं भवति।

Paper-5, 6 & 7 Sahitya			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.2.3	साहित्यदर्पणः (तृतीयपरिच्छेदः)	• रसभावादि-स्वरूपज्ञानम्। • विभावानुभावसञ्चारिभावज्ञानम्। • नायकनायिकाभेदज्ञानम्। • काव्यतत्त्व-सौन्दर्यविशेषज्ञानम्। • लक्ष्यलक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम्।
2.	CC-1.2.4	शिशुपालवधम् (द्वितीयसर्गः)	• माघकवेः तद्-रचितकाव्यस्य च परिचयः। • राजनीतितत्त्वज्ञानम्। • श्लोक-तदन्वय-तत्पदार्थ-तद्व्याख्या-भावार्थज्ञानम्। • उपमार्थगौरवपदलालित्यादीनां ज्ञानम्। • काव्यरसास्वादः।
3.	CE- 1.2.2	साहित्यदर्पणः (तृतीयपरिच्छेदः)	• रसभावादि-स्वरूपज्ञानम्। • विभावानुभावसञ्चारिभावज्ञानम्। • नायकनायिकाभेदज्ञानम्। • काव्यतत्त्व-सौन्दर्यविशेषज्ञानम्। • लक्ष्यलक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम्।

Paper-5, 6 & 7 Vastu-Shastra			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC-1.2.3	वास्तुतत्त्वविवेकः	• एतस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः वास्तु-कर्मकाण्ड-ज्योतिषशास्त्राणां नित्यसम्बन्धं ज्ञास्यति। • वास्तुशास्त्रानुसारं विवेकबुद्ध्या गृहनिर्माणं कृत्वा सुखं शान्तिं च प्राप्स्यति। • वास्तुशास्त्रस्य मूलभूतं तत्त्वं ज्ञास्यति।
2.	CC-1.2.4	वास्तुरत्नावली , शिल्पशास्त्रम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः गृहपरहस्तगामित्वयोगज्ञानं, योगविशिष्टनिर्मितगृहे जातस्य पुत्रस्य राजयोगज्ञानं च प्राप्स्यति। • अश्वशालानिर्माणप्रकरणस्य, सिंहद्वारनिर्माणप्रकरणस्य, गजशालानिर्माणप्रकरणस्य, पुष्पवाटिकानिर्माणप्रकारस्य, दुर्गनिर्माणप्रकारस्य च ज्ञानं प्राप्स्यति। • वाटिकारोपणमुहूर्तज्ञानं, जलाशयारामसुरप्रतिष्ठाविधेः ज्ञानं प्राप्स्यति। • शिल्पशास्त्रे गन्धानुसारभूमिपरीक्षणस्य, आयवशाद् शुभाशुभफलस्य, वास्तुनागलक्षणस्य, मङ्गलारोपणविधेः, गृहप्रवेशविधेश्च ज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CE- 1.2.2	वास्तुतत्त्वविवेकः	• एतस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः वास्तु-कर्मकाण्ड-ज्योतिषशास्त्राणां नित्यसम्बन्धं ज्ञास्यति। • वास्तुशास्त्रानुसारं विवेकबुद्ध्या गृहनिर्माणं कृत्वा सुखं शान्तिं च प्राप्स्यति। • वास्तुशास्त्रस्य मूलभूतं तत्त्वं ज्ञास्यति।

Paper-5, 6 & 7 Paurohitya			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 1.2.3	रुद्राष्टाध्यायी 5(31)त: समाप्ति	• रुद्रसूक्त-मृत्युञ्जय-देहोत्सर्जनमन्त्र-यज्ञियद्रव्यप्रार्थनादीनां यज्ञेन कल्पनापेक्षा भवति। • विश्वशान्तिप्रार्थना कल्याणकामना च संपाद्यते।
2.	CC- 1.2.4	कुण्डमण्डपसिद्धि:	• रुद्रसूक्त-मृत्युञ्जय-देहोत्सर्जनमन्त्र-यज्ञियद्रव्यप्रार्थनादीनां यज्ञेन कल्पनापेक्षा भवति। • विश्वशान्तिप्रार्थना कल्याणकामना च संपाद्यते ।
3.	CE- 1.2.2	रुद्राष्टाध्यायी 5(31)त: समाप्ति	• रुद्रसूक्त-मृत्युञ्जय-देहोत्सर्जनमन्त्र-यज्ञियद्रव्यप्रार्थनादीनां यज्ञेन कल्पनापेक्षा भवति। • विश्वशान्तिप्रार्थना कल्याणकामना च संपाद्यते।

Paper-5, 6 & 7 Dharma-Shastra			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 1.2.3	पराशरस्मृति: 7-12	• धान्यशुद्धि: अनिच्छया कृतपापप्रायश्चित्तम् गोमरणे निर्णयः। • अपवित्रान्नभोजने दोषनिरसनम् द्रव्यार्जनविधि: इत्येषां बोध:।
2.	CC- 1.2.4	मनुस्मृति: 3-4 मन्वर्थटीका	• ब्राह्मणानाम् आजीविका सदाचार: वृत्त्युपाय: गृहस्थधर्माध्ययनिर्णयानां विषये बोध:।
3.	CE- 1.2.2	पराशरस्मृति: 7-12	• धान्यशुद्धि: अनिच्छया कृतपापप्रायश्चित्तम् गोमरणे निर्णयः। • अपवित्रान्नभोजने दोषनिरसनम् द्रव्यार्जनविधि: इत्येषां बोध:।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta) S)			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.2.3	हरिवाक्यसुधासिन्धुसारः निश्चिततरङ्गाः	● भगवत्स्वामिनारायणप्रदत्तोपदेशस्य अध्ययनं भवति। ● स्वामिनारायणसिद्धान्तसाधनादीनाम् अभ्यासः विषयक्रमानुसारं भवति। ● वचनामृतेतिग्रन्थराजस्य माहात्म्यम् अवगन्तुं शक्यते। ● वचनामृतशास्त्रे परब्रह्मणा प्रदर्शितं स्वामिनारायणदर्शनं ज्ञायते।
2.	CC-1.2.4	सटीकसिद्धान्तचन्द्रिका9 - 16	● स्वामिनारायणीयतत्त्वज्ञानस्य प्रारम्भिकः परिचयो लभ्यते। ● परब्रह्मस्वामिनारायणप्रबोधितपञ्चतत्त्वज्ञानं भवति। ● स्वामिनारायणीयतत्त्वज्ञानस्य अभ्यासः विविधप्रसङ्गमाध्यमेन भवति। ● साम्प्रदायिकमूलसिद्धान्तपरम्परादि अवगम्यते।
3.	CE- 1.2.2	हरिवाक्यसुधासिन्धुसारः निश्चिततरङ्गाः	● भगवत्स्वामिनारायणप्रदत्तोपदेशस्य अध्ययनं भवति। ● स्वामिनारायणसिद्धान्तसाधनादीनाम् अभ्यासः विषयक्रमानुसारं भवति। ● वचनामृतेतिग्रन्थराजस्य माहात्म्यम् अवगन्तुं शक्यते। ● वचनामृतशास्त्रे परब्रह्मणा प्रदर्शितं स्वामिनारायणदर्शनं ज्ञायते।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta) J)			Semester-2
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-1.2.3	यतीन्द्रमतदीपिका (७ तः १० अवताराः, उपसंहारग्रन्थश्च)	• रामानुजसिद्धान्तान्तर्गततत्त्वानां सलक्षणम् अवबोधः जायते। • धर्मभूतज्ञानस्य, जीवानाम्, ईश्वरस्य च लक्षणं यथावत् अवबुध्यते। • दशप्रकारकस्य अद्रव्यस्य लक्षणानि ज्ञायन्ते।
2.	CC-1.2.4	श्रीहरिगीता (हेतुटीकासमेता) (सत्सङ्गिजीवनम् प्रकरणम्-१, अध्यायौ- ३५,३६)	• वैराग्यस्य स्वरूपं याथातथ्येन अवगन्तुं शक्यते। • भक्तेः स्वरूपस्य यथावत् ज्ञानं जायते। • जगति अतिदुर्लभस्य मोक्षस्वरूपस्यापि ज्ञानं भवेत्।
3.	CE- 1.2.2	**यतीन्द्रमतदीपिका (७ तः १० अवताराः, उपसंहारग्रन्थश्च)**	• रामानुजसिद्धान्तान्तर्गततत्त्वानां सलक्षणम् अवबोधः जायते। • धर्मभूतज्ञानस्य, जीवानाम्, ईश्वरस्य च लक्षणं यथावत् अवबुध्यते। • दशप्रकारकस्य अद्रव्यस्य लक्षणानि ज्ञायन्ते।

Paper-5, 6 & 7 Ramanuja Vedanta			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC-1.2.3	**यतीन्द्रमतदीपिका (7-10अवताराः)**	• विशिष्टाद्वैतवेदान्तमतानुगुणं नित्यविभूतेः परिचयः। • बद्धमुक्तनित्यजीवानां सभेदलक्षणस्वरूपविचारश्च। • सिद्धान्तानुगुणं ईश्वरस्य पञ्चविधत्वम् तत्स्वरूपनिरूपणम्।
2.	CC-1.2.4	**कठमाण्डुक्योपिनषदौ (रङ्गरामानुजभाष्यसिहते)**	• कठोपनिषदि नचिकेतसः आख्यानम्। • लौकिकोपभोगापेक्षया ज्ञानस्य महिमादर्शनम्। • माण्डुक्ये स्थूलसूक्ष्मकारणशरीराणाम् निरूपणम्। • अवस्थात्रिकस्य निरूपणम्।
3.	CE-1.2.2	**यतीन्द्रमतदीपिका (7-10अवताराः)**	• विशिष्टाद्वैतवेदान्तमतानुगुणं नित्यविभूतेः परिचयः। • बद्धमुक्तनित्यजीवानां सभेदलक्षणस्वरूपविचारश्च। • सिद्धान्तानुगुणं ईश्वरस्य पञ्चविधत्वम् तत्स्वरूपनिरूपणम्।

Paper-5, 6 & 7 Navya Nyaya			Semester-2
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC-1.2.3	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (पृथिवीनिरूपणादारभ्यप्रत्यक्षखण्डान्तपर्यन्तम्)	• पृथिव्यादिनवद्रव्याणांपरिचयःप्राप्यते। • बहिरिन्द्रियैःजायमानस्यगुणादिनांज्ञानंसम्पाद्यते। • प्रत्यक्षप्रमाणस्यस्वरूपं, षड्सन्निकर्षानांस्वरूपंज्ञायते।
2.	CC-	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली	• गणलक्षणपुरस्सरंरूपरसादिनांस्वरूरकथनम्।

	1.2.4	(स्मृतिनिरूपणादारभ्यअन्तपर्यन्तम्)	क्षणप्रक्रियाविचाराः, संयोगादिनांलक्षणं, प्रामाण्यविचाराः। • अवशिष्टगुणानांस्वरूपकथनम्।
3.	CE-1.2.2	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (पृथिवीनिरूपणादारभ्यप्रत्यक्षखण्डान्तपर्यन्तम्)	• पृथिव्यादिनवद्रव्याणांपरिचयःप्राप्यते। • बहिरिन्द्रियैःजायमानस्यगुणादिनांज्ञानंसम्पाद्यते। • प्रत्यक्षप्रमाणस्यस्वरूपं, षड्सन्निकर्षानांस्वरूपंज्ञायते।

Paper-1 Compulsory Sanskrit			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF - 2.3.3	अभिज्ञानशाकुन्तलम् (१ तः ४ अङ्काः)	• कालिदासस्य तत्कृतीनां च परिचयः । • नाटकस्वरूपज्ञानम् । • अभिज्ञानशाकुन्तलस्य कथावस्तुज्ञानम् । • नाट्यसंवादकलाज्ञानम् । • नाट्यरसानुभूतिः ।

Paper-2 English & Computer			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	EF - 2.3.3	• Ratan Tata • Uncle Ken at the Wicket • Data interpretation through table and chart	• Students will be able to use a dictionary. • To expose the students to key concepts of different grammatical forms as well as various aspects of language. • Students will be able to acquire proficiency in English by

		• Grammar – Idioms, Degree of comparison Computer	developing their writing, reading and rational skills. • This paper is designed to get knowledge of Microsoft Excel, Internet and application related to internet.

Paper-3 Gujarati			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	GE - 2.3.3	'રાઈનો પર્વત' લે. રમણભાઈ નીલકંઠ	• વિદ્યાર્થી અર્વાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ નાટકથી પરિચિત થશે. • વિદ્યાર્થી કોઈ એક સર્જકના સમગ્ર સાહિત્યનો પરિચય મેળવશે. • ગુજરાતી ભાષાના વ્યાવહારિક લેખન તરફ અભિમુખ બનશે.
Paper-3 Hindi			**Semester-3**
2.	GE - 2.3.3	'गबन' ले. प्रेमचन्द	• छात्र हिन्दी के उपन्यास सम्राट प्रेमचन्द के व्यक्तित्व एवं कृतित्व को जानेंगे। • छात्र 'गबन'उपन्यास के चरित्रों के माध्यम से जीवनमूल्यों को सार्थक करेंगे। • प्रेमचन्द की कलासृजन प्रतिभा के बारे में ज्ञान प्राप्त करेंगे।

Paper-4 History			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	OE - 2.3.3	ગુજરાતનો રાજકીય ઈતિહાસ (મૌર્યયુગથી આધુનિકયુગ સુધી)	• To know the history of Gujarat. • To familiarize the students with the rule of the Maurya, Gupta, Solanki, Vaghela and Mughal in Gujarat. • To prepare the students to perform well in competitive exams.

<table>
<tr><td colspan="4">Paper-4 Economics</td><td>Semester-3</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>OE - 2.3.3</td><td>ભારતીય અર્થતંત્ર-૧
Indian Economy-1</td><td colspan="2">

Understanding of the under-developed economy and its characteristics.
Apprehension of the importance of agriculture and the reasons for low productivity will be useful for the production increase. The students will be explained the new Agriculture Reforms Bill.
A light will be thrown on the need of the development of industries, its classification, small industries, creation of employment through it and on the problems of the small industries.
The study of the public sector enterprises, their efficiency, their development, and infrastructure will be helpful to take significant decisions regarding it.
The analysis of the Economic Reforms after 1991 and by the present government can be made.
</td></tr>
<tr><td colspan="4">Paper-4 Sociology</td><td>Semester-3</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>OE - 2.3.3</td><td>Social Problems</td><td colspan="2">The study of this course will enable the students to understand –

The meaning, definition and causes of Social Problems
various family problems like Daury and Divorce
the meaning and causes of domestic violence and means of eradicating domestic violence
organizational problems like bribery and alcoholism
meaning and causes castism and AIDS
</td></tr>
</table>

Paper-4 Ancient Economics & Political Science			Semester-3
4.	OE - 2.3.3	कौटिलीय-अर्थशास्त्रम् ५ तः ७ अधिकरणानि	• राज्यकोशवृद्धेः उपायान् ज्ञास्यति। • राजसेवकानां भरणपोषणसन्दर्भे ज्ञानं प्राप्स्यति। • नृपं प्रति मन्त्रीणां व्यवहारस्य ज्ञानं भविष्यति। • समयाचारिकं ज्ञास्यति। • नृपमन्त्रीणां गुणानां ज्ञानं प्राप्स्यति। • राज्यव्यवस्थासन्दर्भे षड्गुणानां ज्ञानं भविष्यति।

Paper-5, 6 & 7 Veda			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.3.5	याज्ञवल्क्यशिक्षा	• धर्मरक्षणार्थं साम्प्रतिकसमये वेदाध्ययनस्यावश्यकता वर्तते। परन्तु वेदाध्ययने केचन नियमाः वर्तन्ते, तेषां नियमानां ज्ञानं याज्ञवल्क्यशिक्षामाध्यमेन भवति। वर्णोच्चारण-स्वरसञ्चालनादि-विशेषवैदिकनियमान् छात्रान् प्रति बोधयितुं ग्रन्थ एष छात्राणां कृते उपयोगी विद्यते। तत्प्रयोजनप्रपूर्तयैषा शिक्षा पाठ्यग्रन्थेषु निर्धारिता अस्ति।
2.	CC- 2.3.6	शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिन-संहिता (तृतीयचतुर्थाध्यायौ)	• अस्मिन् पत्रे अग्निहोत्रयागस्य वर्णनं दृश्यते। **'अग्निहोत्रं जुहुयात् स्वर्गकामः'** इति वचनेन ज्ञायते यत् अग्निहोत्रिणां कृतेस्वर्गप्राप्तिर्भवत्येव। अग्निहोत्रेण न केवलं पारलौकिकं कल्याणं भवति अपि च ऐहिकं कल्याणं भवति, यथा- वायुशुद्धिः, वृष्टिप्राप्तिः, आरोग्यादिकं बहुविधं फलम्। **'गौर्वा अग्निहोत्रम्'** इति वचनानुसारं गौरेव अग्निहोत्रपदेन स्तूयते। अस्मिन् यागे दुग्ध-दधि-घृत-गोमूत्र-गोमयानां प्रयोगेण छात्राणां मनसि गाः प्रति आदरभावः आगच्छति। तत्प्रयोजनमभिलक्ष्य सभाष्यं पुस्तकमिदं निर्धारितम्। उपर्युक्ताः भावाः यतो हि मन्त्रभाष्येणैव संभवाः सन्ति, तस्मादस्य भाष्यस्य निर्धारणमस्ति।

3.	CE- 2.3.3	याज्ञवल्क्यशिक्षा	• धर्मरक्षणार्थं साम्प्रतिकसमये वेदाध्ययनस्यावश्यकता वर्तते। परन्तु वेदाध्ययने केचन नियमाः वर्तन्ते, तेषां नियमानां ज्ञानं याज्ञवल्क्यशिक्षामाध्यमेन भवति। वर्णोच्चारण-स्वरसञ्चालनादि-विशेषवैदिकनियमान् छात्रान् प्रति बोधयितुं ग्रन्थ एष छात्राणां कृते उपयोगी विद्यते। तत्प्रयोजनप्रपूर्तयैषा शिक्षा पाठ्यग्रन्थेषु निर्धारिता अस्ति।

Paper-5, 6 & 7 Falit Jyotish			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 2.3.5	भारतीयकुण्डलीविज्ञानम् (सम्पूर्णम्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः पञ्चाङ्गपरिचयः, मास-पक्ष-ऋतूनां परिचयः अयनगोलसंवत्सराणां परिचयश्च ज्ञास्यते। • अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः स्वदेशेन सह विदेशस्यापि जातकस्य कुण्डलीनिर्माणविधिः ज्ञास्यते। • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् मुन्थासाधनं, मासेश-वर्षेशज्ञानं, लग्नसारणीज्ञानम् अक्षांशदेशान्तरादिसाधनज्ञानञ्च करिष्यते।
2.	CC – 2.3.6	बृहज्जातकम् (प्रारम्भतः द्विग्रहयोगाध्यायपर्यन्तम्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः विस्तृतरूपेण वराहमिहिरमतेन राशिपरिचयः ग्रहपरिचयश्च करिष्यते। • अत्र विस्तृतरूपेण आयुर्दायज्ञानं, ग्रहाणां महादशा-अन्तर्दशादीनां ज्ञानं, ग्रहाणां बलसाधनाय अष्टकवर्गज्ञानं आजीविकायाः विचारश्च करिष्यते।
3.	CE - 2.3.3	भारतीयकुण्डलीविज्ञानम् (सम्पूर्णम्)	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः पञ्चाङ्गपरिचयः, मास-पक्ष-ऋतूनां परिचयः अयनगोलसंवत्सराणां परिचयश्च ज्ञास्यते। • अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः स्वदेशेन सह विदेशस्यापि जातकस्य कुण्डलीनिर्माणविधिः ज्ञास्यते। • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् मुन्थासाधनं, मासेश-वर्षेशज्ञानं, लग्नसारणीज्ञानम् अक्षांशदेशान्तरादिसाधनज्ञानञ्च करिष्यते।

Paper-5, 6 & 7 Navya Vyakaran			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.3.5	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (आत्मनेपदतः कृदन्ते कृत्यप्रकरणं यावत्)	• आत्मनेपदपरस्मैपदविधानकर्तॄणां समस्तसूत्रवार्तिकानां सोदाहरणं ज्ञानम्। • भावकर्मणोः अर्थयोः लकारेषु सत्सु तत्सम्बन्धिसम्पूर्णप्रक्रियायाः सोदाहरणं ज्ञानम्। • कर्मकर्तरि सति कीदृशी प्रक्रिया भवति, तस्याः सम्पूर्णं सोदाहरणं ज्ञानम्। • लकाराणाम् सोदाहरणं अर्थविशेषज्ञानम्। • कृत्प्रत्ययेषु कृत्यप्रत्ययानां सार्वभौमिकं सोदाहरणं ज्ञानम्।
2.	CC- 2.3.6	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी महाभाष्यञ्च	• पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च कृत्-प्रत्ययानां कर्तरि कर्तृभिन्ने च कारके विधानज्ञानम्। • पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च सोदाहरणं कृत्प्रत्ययसम्बद्धविविधकार्यविधानज्ञानम्। • वैदिकप्रक्रियायाः प्रथम-द्वितीय-तृतीयाध्यायस्थैः सूत्रादिभिः लौकिकातिरिक्तवैदिकशब्दानां प्रक्रियापूर्वकं ज्ञानम्। • महाभाष्यस्य पस्पशाह्निके वर्णितं व्याकरणाध्ययनस्य मुख्यप्रयोजनज्ञानम्। • महाभाष्यस्य पश्पशाह्निके वर्णितं व्याकरणाध्ययनस्य गौणप्रयोजनज्ञानम्।
3.	CE- 2.3.3	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (आत्मनेपदतः कृदन्ते कृत्यप्रकरणं यावत्)	• आत्मनेपदपरस्मैपदविधानकर्तॄणां समस्तसूत्रवार्तिकानां सोदाहरणं ज्ञानम्। • भावकर्मणोः अर्थयोः लकारेषु सत्सु तत्सम्बन्धिसम्पूर्णप्रक्रियायाः सोदाहरणं ज्ञानम्। • कर्मकर्तरि सति कीदृशी प्रक्रिया भवति, तस्याः सम्पूर्णं सोदाहरणं ज्ञानम्। • लकाराणाम् सोदाहरणं अर्थविशेषज्ञानम्। • कृत्प्रत्ययेषु कृत्यप्रत्ययानां सार्वभौमिकं सोदाहरणं ज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Puranetihas			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 2.3.5	श्रीमद्भागवतमहापुराणे चतुर्थस्कन्धः	• सतीशिवयोः प्रसङ्गेन दम्पत्योः परस्परवार्तालापकौशल्यज्ञानम्। • ध्रुवचरित्रेण बालभक्तिविकासस्य ज्ञानम्। • पृथुचरित्रेण नृपगुणानां ज्ञानम्। • पुरञ्जनोपाख्यानेन प्रहेलिकाबोधः। • नारदोपदेशेन जीवने उपदेशस्य महत्त्वम्।
2.	CC – 2.3.6	महाभारत-वनपर्व नलोपाख्यानपर्व (अध्यायः- ५२ तः ७९)	• वचनपालनप्रतिबद्धता। • नलदमयन्त्योः परस्परानुरागः। • द्यूतक्रीडादोषनिवृत्तिः। • नलदमयन्त्योः वने सहजनिवासः। • नलदमयन्त्योः अन्योऽन्यदुःखनिवारणाय यत्नस्यावबोधः।
3.	CE - 2.3.3	श्रीमद्भागवतमहापुराणे चतुर्थस्कन्धः	• सतीशिवयोः प्रसङ्गेन दम्पत्योः परस्परवार्तालापकौशल्यज्ञानम्। • ध्रुवचरित्रेण बालभक्तिविकासस्य ज्ञानम्। • पृथुचरित्रेण नृपगुणानां ज्ञानम्। • पुरञ्जनोपाख्यानेन प्रहेलिकाबोधः। • नारदोपदेशेन जीवने उपदेशस्य महत्त्वम्।

Paper-5, 6 & 7 Sarv-Darshana			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC - 2.3.5	मीमांसान्यायप्रकाशः (पूर्वार्द्धम्)	• मीमांसादर्शनस्य सङ्क्षेपेण परिचयः भवति। • मीमांसादर्शनस्य प्रमुखानां सिद्धान्तानां यथा विधिवादः, भावना इत्यादिसिद्धान्तानां ज्ञानं भवति। • मीमांसादर्शनानुसारं धर्मलक्षणम्, विधेश्च ज्ञानं जायते।
2.	CC – 2.3.6	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (आदितः पृथिवीनिरूपणान्ता)	• कारिकावलिसहितायाः मुक्तावल्याः अध्ययनम् अस्मिन् पत्रे भवति। • न्यायदर्शनस्य मङ्गलवादः, पदार्थपरिचयः, कारणनिरूपणम्, सङ्क्षेपेण गुणनिरूपणम् इत्यादिविषयाणां परिचयः भवति। • न्यायदर्शनानुसारं पृथिव्याः सम्पूर्णं विवरणं ज्ञातं भवति।
3.	CE - 2.3.3	मीमांसान्यायप्रकाशः (पूर्वार्द्धम्)	• मीमांसादर्शनस्य सङ्क्षेपेण परिचयः भवति। • मीमांसादर्शनस्य प्रमुखानां सिद्धान्तानां यथा विधिवादः, भावना इत्यादिसिद्धान्तानां ज्ञानं भवति। • मीमांसादर्शनानुसारं धर्मलक्षणम्, विधेश्च ज्ञानं जायते।

Paper-5, 6 & 7 Sahitya			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.3.5	दशरूपकम् (प्रथमद्वितीयप्रकाशौ)	• धनञ्जयस्य दशरूपकस्य च परिचयः। • कथावस्तुभेदज्ञानम्। • नेतृज्ञानम्। • सन्धिसन्ध्यङ्गज्ञानम्। • अर्थोपक्षेपकज्ञानम्।

2.	CC-2.3.6	स्वप्नवासवदत्तम् (१ तः ३ अङ्काः)	• महाकविभासस्य तत्कृतीनां च परिचयः। • कथावस्तुपरिचयः। • नायकनायिकादिपात्रपरिचयः। • नाट्यलक्षणानां सङ्गतिः। • नाट्यरसास्वादः।
3.	CE- 2.3.3	दशरूपकम् (प्रथमद्वितीयप्रकाशौ)	• धनञ्जयस्य दशरूपकस्य च परिचयः। • कथावस्तुभेदज्ञानम्। • नेतृज्ञानम्। • सन्धिसन्ध्यङ्गज्ञानम्। • अर्थोपक्षेपकज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Vastu-Shastra			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.3.5	वास्तुराजवल्लभः	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः गृहप्रशंसा, मासशुद्धिः, नक्षत्रवेधवशात् दिक्शोधनं, गृहस्वामिशशिवशाद् द्वारदिग्विभागः, प्लवत्वविचारः, शिलान्यासविधानं, स्तम्भस्थापनं, वास्तुयज्ञः चेति विषयाणां ज्ञानं प्राप्स्यति। • वास्तुपुरुषोद्भवस्य, चतुष्षष्टिपदवास्तुचक्रस्य, एकाशीतिपदवास्तुचक्रस्य, वास्तुपूजाऽकरणे दोषाणां, वास्तुपूजने लाभानां च ज्ञानं प्राप्स्यति। • पुराणामाकृतिः, पुरप्रमाणं, पुराणां गुणाः, दोषाः चेत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • अनेन एकशाल-द्विशाल-त्रिशाल-चतुश्शाल-गृहाणां ज्ञानमपि भविष्यति।

2.	CC-2.3.6	वास्तुशास्त्रविमर्शः , शीघ्रबोधः	● अस्य प्रश्नपत्रस्य पठनेन छात्रः वेदेषु, ब्राह्मणग्रन्थेषु, आरण्यकेषु, उपनिषत्सु, संहितासूत्रग्रन्थेषु, विविधेषु पुराणेषु च वास्तुतत्त्वविमर्शं करिष्यति। ● पुराणेषु वास्तुशास्त्रदृष्ट्या गृहनगरनिर्माणयोजना, गृहनिर्माणे मास-नक्षत्र-काकिणीविचारः, वर्गविचारः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। ● अधोमुख-तिर्यङ्मुख-ऊर्ध्वमुखनक्षत्राणां ज्ञानं प्राप्स्यति। ● वास्तुशास्त्रदृष्ट्या उद्योगभवनं, छात्रालयः, छात्रावासः, मन्त्रालयः, भाण्डारगृहं, कार्यालयः, चित्रगृहं, प्रेक्षागृहं चेत्येतेषां निर्माणविधिं ज्ञास्यन्ति। ● वास्तुकर्ममुहूर्तस्य, देवप्रतिष्ठामुहूर्तस्य, गृहप्रवेशमुहूर्तस्य च ज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CE- 2.3.3	वास्तुराजवल्लभः	● अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः गृहप्रशंसा, मासशुद्धिः, नक्षत्रवेधवशात् दिक्शोधनं, गृहस्वामिशशिवशाद् द्वारदिग्विभागः, प्लवत्वविचारः, शिलान्यासविधानं, स्तम्भस्थापनं, वास्तुयज्ञः चेति विषयाणां ज्ञानं प्राप्स्यति। ● वास्तुपुरुषोद्भवस्य, चतुषष्टिपदवास्तुचक्रस्य, एकाशीतिपदवास्तुचक्रस्य, वास्तुपूजाऽकरणे दोषाणां, वास्तुपूजने लाभानां च ज्ञानं प्राप्स्यति। ● पुराणामाकृतिः, पुरप्रमाणं, पुराणां गुणाः, दोषाः चेत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। ● अनेन एकशाल-द्विशाल-त्रिशाल-चतुश्शाल-गृहाणां ज्ञानमपि भविष्यति।

Paper-5, 6 & 7 Paurohitya			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.3.5	याज्ञवल्क्य - व्यवहाराध्याय	• याज्ञवल्क्य स्मृत्युक्त: व्यवहाराध्याये व्यवहार लक्षणम्| व्यवहार विषया:	व्यवहारस्याष्टादश भेदा:	आदेय-अनादेय व्यवहारा:	व्यवहारस्य चत्वार: पादा:	असाधारण व्यवहाराणां ज्ञानम्	दायविभागादिनां ज्ञानम्	प्रकीर्णप्रकरणादिनां ज्ञानम्	

2.	CC-2.3.6	प्रतिष्ठामौक्तिकम्(शास्त्रार्थ)	• कालमुहूर्तनिर्णयमारभ्य मतान्तरबोधपूर्वकं होम-तत्त्वन्यास-स्नपनविधि-धान्याधिवासादि-विषयकविविधाचार्याभिप्रायबोध: |
3.	CE- 2.3.3	याज्ञवल्क्य-आचाराध्याय(मिताक्षरा)	• याज्ञवल्क्य स्मृत्यनुसारं ब्रह्मचारी प्रकरणम् | विवाहप्रकरणे कन्यालक्षणम्| कन्यादातृक्रम:| स्त्रिधर्मा: | वर्ण-जाति विवेकादि स्नातकधर्मा: | भक्ष्यभक्ष्यादि-दान-श्राद्धप्रकरणम् | राजधर्म प्रकरणम् |

Paper-5, 6 & 7 Dharma-Shastra			**Semester-3**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.3.5	याज्ञवल्क्यस्मृति:आचाराध्याय	• 13 प्रकरणेषु ब्रह्मचारिनियम-विवाह-गृहस्थलक्षण-विषयाणां बोध: । • भक्ष्याभक्ष्यद्रव्य-दान-श्राद्ध-ग्रहशान्तिनियमानां बोध: ।
2.	CC-2.3.6	मनुस्मृति: 5-6 मन्वर्थटीका	• भक्ष्याभक्ष्यपदार्थविवेकबोधः । • सनातनधर्मस्वरूपबोध: । • स्त्रीधर्मपरिचायसंपादनम् ।
3.	CE-2.3.3	याज्ञवल्क्यस्मृति:आचाराध्याय	• 13 प्रकरणेषु ब्रह्मचारिनियम-विवाह-गृहस्थलक्षण-विषयाणां बोध: । • भक्ष्याभक्ष्यद्रव्य-दान-श्राद्ध-ग्रहशान्तिनियमानां बोध: ।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (s)			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.3.5	भद्रेशदासस्वामिविरचित-ईशकेनमाण्डूक्यभाष्यम्	• नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते। • उपनिषत्कथितम् अक्षरपुरुषोत्तमज्ञानं स्पष्टं भवति। • भगवतः सर्वकर्तृत्वम्, तत्सर्वज्ञत्वं, तत्सर्वनियामकत्वमित्यादिज्ञानवैभवेन परमात्ममाहात्म्यं ज्ञायते। • प्रार्थनारीतिः, उपनिषच्छब्दव्याख्या,ॐकारेत्यादिविशिष्टविषयाणां ज्ञानं भवति।
2.	CC-2.3.6	भद्रेशदासस्वामिविरचित-गीताभाष्यम् 1 – 6अध्यायाः	• योगधर्मस्थितप्रज्ञादिशब्दैः गीतारहस्यं सुस्पष्टं भवति। • अक्षरब्रह्मपुरुषोत्तमाऽव्यक्तादिशब्दैः गीता उपनिषदामेव रहस्यमस्ति इति सत्यं ज्ञायते। • अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः। • स्थितप्रज्ञता, कर्मकर्तव्यप्रणालिरादि विषया अवगम्यन्ते। • भारतीयसनातनशास्त्रस्य सिद्धान्तस्य च ज्ञानं स्पष्टं भविष्यति।
3.	CE- 2.3.3	भद्रेशदासस्वामिविरचित-ईशकेनमाण्डूक्यभाष्यम्	• नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते। • उपनिषत्कथितम् अक्षरपुरुषोत्तमज्ञानं स्पष्टं भवति। • भगवतः सर्वकर्तृत्वम्, तत्सर्वज्ञत्वं, तत्सर्वनियामकत्वमित्यादिज्ञानवैभवेन परमात्ममाहात्म्यं ज्ञायते। • प्रार्थनारीतिः, उपनिषच्छब्दव्याख्या,ॐकारेत्यादिविशिष्टविषयाणां ज्ञानं भवति।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (j)			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.3.5	हरिवाक्यसुधासिन्धुः (सेतुमालाटीकासहितः) (निर्धारिताः तरङ्गाः)	• ग्रन्थस्यास्य अध्ययनेन आध्यात्मिकं तत्त्वं सुव्यक्तं भवति । • चतुष्प्रकारवत्याः मुक्तेः स्वरूपम् अवगन्तुं शक्यते । • भगवतः माहात्म्यं यथावत् ज्ञायते ।
2.	CC-2.3.6	शिक्षापत्री (अर्थदीपिकाटीकासहिता) (आदितः ६० श्लोकपर्यन्तम्)	• सर्वविधाचारशास्त्रस्य सारभूतस्यास्य ग्रन्थस्य अध्ययनेन स्वामिनारायणसम्प्रदाये पालनीयानां धर्माणां सरलतया ज्ञानं भवेत् । • सम्प्रदायानुयायिनां सर्वेषां सामान्यधर्माणाम् अवबोधः स्यात् । • विशेषतया आत्मनिवेदिभक्तानां लक्षणम् यथार्थतया अवगन्तुं शक्यते ।
3.	CE-2.3.3	हरिवाक्यसुधासिन्धुः (सेतुमालाटीकासहितः) (निर्धारिताः तरङ्गाः)	• ग्रन्थस्यास्य अध्ययनेन आध्यात्मिकं तत्त्वं सुव्यक्तं भवति । • चतुष्प्रकारवत्याः मुक्तेः स्वरूपम् अवगन्तुं शक्यते । • भगवतः माहात्म्यं यथावत् ज्ञायते ।

Paper-5, 6 & 7 Ramanuja Vedanta			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.3.5	**श्रीमद्भगवद्गीता(1-3 अध्यायाः) रामानुजभाष्यसहिता**	• श्रीमद्भगवद्गीतायाः परिचयः। • अर्जुनस्य विषादः , तन्निवारणाय उपक्रमः। • साङ्ख्ययोगकर्मयोगयोः सविशेषनिरूपणम्।
2.	CC-2.3.6	**तैतरीय-ऐतरेयोपिनषदौ (रङ्गरामानुजभाष्यसिहताः)**	• उपनिषदाधारेण भारतीयानां जीवनशैली। • जगत्सृष्टिविचारः। • ब्रह्मानन्दमीमाँसा। • आत्मषट्कविचारः।
3.	CE-2.3.3	**श्रीमद्भगवद्गीता(1-3 अध्यायाः) रामानुजभाष्यसहिता**	• श्रीमद्भगवद्गीतायाः परिचयः। • अर्जुनस्य विषादः , तन्निवारणाय उपक्रमः। • साङ्ख्ययोगकर्मयोगयोः सविशेषनिरूपणम्।

Paper-5, 6 & 7 Navya Nyaya			Semester-3
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.3.5	पञ्चलक्षणी (प्रथमलक्षणम्, दितीयलक्षणम्,	• व्याप्तिग्रहोपायानां निरूपणम्, सदनुमानस्थले व्याप्तेः प्रथमलक्षणस्य समन्वयः। • द्वितीयव्याप्तिलक्षणे साध्यपदस्य, साध्याभावपदस्य प्रयोजनकथनम् तथा च विविधसम्बन्धान्तरमादाय लक्षणस्य समन्वयः।

		यलक्षणम(	• तृतीयलक्षणसमन्वयः।
2.	CC-2.3.6	पञ्चलक्षणी (चतुर्थलक्षणं, पञ्चमलक्षणं च)	• चतुर्थलक्षणे साकल्यपदप्रयोजनविचारः। • अभावद्वये प्रतियोगिवैय्यधिकरण्यपदस्य निवेशस्य सार्थक्यकथनम्। • चतुर्थलक्षणे दोषविचारः। • सदसदनुमानस्थलादिषु पञ्चमलक्षणसमन्वयविचारः।
3.	CE- 2.3.3	पञ्चलक्षणी (प्रथमलक्षणम्, दितीयलक्षणम्, यलक्षणम(	• व्याप्तिग्रहोपायानां निरूपणम्, सदनुमानस्थले व्याप्तेः प्रथमलक्षणस्य समन्वयः। • द्वितीयव्याप्तिलक्षणे साध्यपदस्य, साध्याभावपदस्य प्रयोजनकथनम् तथा च विविधसम्बन्धान्तरमादाय लक्षणस्य समन्वयः। • तृतीयलक्षणसमन्वयः।

Paper-1 Compulsory Sanskrit			**Semester-4**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF - 2.4.4	अभिज्ञानशाकुन्तलम् (५ तः ७ अङ्काः)	• कालिदासस्य तत्कृतीनां च परिचयः । • नाटकस्वरूपज्ञानम् । • अभिज्ञानशाकुन्तलस्य कथावस्तुज्ञानम् । • नाट्यसंवादकलाज्ञानम् । • नाट्यरसानुभूतिः ।

Paper-2 English & Computer			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	EF - 2.4.4	• 1. Let's go Home • 2. Glory at Twilight • 3. The Meeting Pool • Story-Writing (Guided) • Word building i.e. suffix, prefix etc. • Translation from English to Gujarati or Hindi Computer	• To make the students aware about the Indian culture and civilization through prescribed text. • Students will be able to use a bilingual dictionary. • Students will be able to write story from the given points. • Students will be able to translate short passages. • This paper is designed to get knowledge of browser, url, create Email, use of Email and surfing the governmental and educational websites.

Paper-3 Gujarati			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	GE - 2.4.4	'તણખા મંડળ ભાગ-૧' લે. ધૂમકેતુ	• વિદ્યાર્થી સાહિત્યકૃતિ અને સ્વરૂપની જાણકારી પ્રાપ્ત કરશે અને એક સર્જકની કૃતિનો સઘન અભ્યાસ કરશે તથા અભ્યાસથી ગ્રામ્યજીવનના વિવિધ પાસાઓથી વાકેફ થશે. • વિદ્યાર્થી કોઈ એક સર્જકના સમગ્ર સાહિત્યનો પરિચય મેળવશે. • ગુજરાતી ભાષાના વ્યાવહારિક લેખન તરફ અભિમુખ બનશે.

Paper-3 Hindi			Semester-4
2.	GE - 2.4.4	'संशय की एक रात' ले. नरेश महेता	• प्रबन्ध काव्य के भेद, स्वरूप और लक्षण के बारे में छात्र परिचय प्राप्त करेंगे। • हिन्दी खण्डकाव्य के बारे में छात्र ज्ञान प्राप्त करेंगे। • छात्र 'संशय की एक रात'काव्य के पात्रों के बारे में एवं रामायणकालीन सामाजिक परिस्थितियों का ज्ञान प्राप्त करेंगे।

Paper-4 History			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	OE - 2.4.4	ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઈતિહાસ (મૌર્યયુગથી આધુનિકયુગ સુધી)	• To make students familiar with the cultural History of Gujarat. • To familiarize the students about the Literature, Art and Architectural development of Gujarat. • To prepare the students to perform well in competitive exams.
Paper-4 Economics			**Semester-4**
2.	OE - 2.4.4	ભારતીય અર્થતંત્ર-૨ Indian Economy-2	• It will be helpful to understand the problems of over-population and to make effort to resolve them. The suggestions can be made for the framing of the population policy. • It will be helpful to understand the new definitions of poverty, and the thoughts of Dr. Amartya Sen related to it. • The understanding of unemployment is essential to avail the works to human

			beings for the development. • It will help to understand the problem of black money at national level. • The study of Economics helps to understand the burning problems of inflation, and to find out the remedies to control it.
Paper-4 Sociology			**Semester-4**
3.	OE - 2.4.4	Rural Sociology	Through the study of this course, students will understand – • the definition of a village • meaning, scope and importance of Rural Sociology • condition of families, casts, marriages and women in rural society • meaning, structure and impact of Panchayati Raaj on rural society • concepts of unorganized institutions, rural organizations, formal organizations, cooperative societies, consumer forums, rural education committees and N.G.Os. • a comparison between rural and urban societies.

Paper-4 Ancient Economics & Political Science			**Semester-4**
4.	OE - 2.4.4	कौटिलीय-अर्थशास्त्रम् ८ तः १० अधिकरणानि	• राजविपत्तीनां ज्ञानं भविष्यति । • प्रजाविपत्तेः ज्ञानं प्राप्स्यति । • राष्ट्रसङ्कटं ज्ञास्यति । • शक्तिदेशकालबलाबलज्ञानम् एवं च यात्राकालस्य ज्ञानं भविष्यति । • राज्यसन्दर्भे साङ्ग्रामिकं ज्ञानं प्राप्स्यति ।

Paper-5, 6 & 7 Veda			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.4.7	केचन वेदभाष्यकाराः, अथर्ववेदभाष्यभूमिका	• प्रश्नपत्रेऽस्मिन् पूर्वपाश्चात्य-वेदभाष्यकाराणां परिचयेन वेदार्थप्रवृत्तिनिमितानि आधारतत्त्वानि च पूर्वपाश्चात्यविद्वद्भिः अवलम्ब्य छात्रैरवगम्यन्ते येनात्र तुलनात्मक-शोधप्रवृत्तिरुपजायते छात्रेष्विति प्रयोजनं फलञ्च।
2.	CC- 2.4.8	निरुक्तम्	• शास्त्रिकक्षायामेव भारतीयभाषाविज्ञानेन सह छात्राः परिचिताः भवन्ति, वेदार्थप्रक्रियाः निरुक्तिशैल्या निर्वचनशैल्या च ते परिचिता भवन्ति, विशेषवैदिकपदानामर्थावगमने च छात्राः रुचिशीलाः भवन्तीति फलमस्य ग्रन्थस्यास्मिन् प्रश्नपत्रपाठनेन।
3.	CE- 2.4.4	केचन वेदभाष्यकाराः, अथर्ववेदभाष्यभूमिका	• प्रश्नपत्रेऽस्मिन् पूर्वपाश्चात्य-वेदभाष्यकाराणां परिचयेन वेदार्थप्रवृत्तिनिमितानि आधारतत्त्वानि च पूर्वपाश्चात्यविद्वद्भिः अवलम्ब्य छात्रैरवगम्यन्ते येनात्र तुलनात्मक-शोधप्रवृत्तिरुपजायते छात्रेष्विति प्रयोजनं फलञ्च।

Paper-5, 6 & 7 Falit Jyotish			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.4.7	गोलपरिभाषा, लघुपाराशरी	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः गोलरचनाविधिः ज्ञास्यते। • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् खगोले ग्रहाणां कक्षाज्ञानं, विभिन्नवृत्तानां सूत्राणाञ्च ज्ञानं, वृत्तानां ज्याचापादीनां ज्ञानञ्च करिष्यते। • लघुपाराशरीग्रन्थेन सङ्क्षेपेण पराशरमतेन ग्रहदृष्टिः, मारकविचारः, अरिष्टयोगः, राजयोगादीनां ज्ञानं कर्तुं शक्यते।
2.	CC- 2.4.8	बृहज्जातकम् (प्रवज्यायोगाध्यायतः	• पाठ्यक्रमेऽस्मिन् छात्रैः वराहमिहिरमतेन सूर्यादिग्रहाणां द्वादशभावफलज्ञानम्, अरिष्टयोगानां ज्ञानं शरीरे रोगकारकयोगानां ज्ञानञ्च करिष्यते।

		समाप्तिपर्यन्तम्)	• एतैः सह छात्राः मृत्युकारकयोगाधारेण मृत्युकारणं, मृत्युस्थानं तथा च मृत्युकारकानां ज्ञानं करिष्यन्ति । • वराहमिहिरमतेन मेषादिराशीनां द्रेष्काणस्वरूपस्य ज्ञानमपि करिष्यन्ति ।
3.	CE- 2.4.4	गोलपरिभाषा, लघुपाराशरी	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः गोलरचनाविधिः ज्ञास्यते । • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् खगोले ग्रहाणां कक्षाज्ञानं, विभिन्नवृत्तानां सूत्राणाञ्च ज्ञानं, वृत्तानां ज्याचापादीनां ज्ञानञ्च करिष्यते । • लघुपाराशरीग्रन्थेन सङ्क्षेपेण पराशरमतेन ग्रहदृष्टिः, मारकविचारः, अरिष्टयोगः, राजयोगादीनां ज्ञानं कर्तुं शक्यते ।

Paper-5, 6 & 7 Navya Vyakaran			**Semester-4**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.4.7	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी महाभाष्यञ्च	• पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च कृत्-प्रत्ययानां कर्तरि कर्तृभिन्ने च कारके विधानज्ञानम्। • पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च सोदाहरणं कृत्प्रत्ययसम्बद्धविविधकार्यविधानज्ञानम्। • वैदिकप्रक्रियायाः चतुर्थाध्यायस्थैः सूत्रादिभिः लौकिकातिरिक्तवैदिकशब्दानां प्रक्रियापूर्वकं ज्ञानम्। • महाभाष्ये वर्णितानां व्याकरणशास्त्रस्य उपदेशः कथं कर्त्तव्यः, आकृतिः पदार्थः आहोस्विद् द्रव्यम्, शास्त्रस्य धर्मनियमत्वं चेत्यादीनां विषयाणां ज्ञानम्। • महाभाष्ये वर्णितानां व्याकरणशास्त्रस्य ज्ञाने धर्मः अथवा प्रयोगे, व्याकरण-पदार्थः, वृत्तिसमवायार्थः वर्णानाम् उपदेशः, अनुबन्धकरणार्थः वर्णानाम् उपदेशः, इष्टबुद्ध्यर्थश्चेत्यादीनां विषयाणां ज्ञानम्।
2.	CC- 2.4.8	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	• उत्तरकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च कृत्-प्रत्ययानां कर्तरि कर्तृभिन्ने च कारके विधानज्ञानम्। • उत्तरकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च सोदाहरणं कृत्प्रत्ययसम्बद्धविविधकार्यविधानज्ञानम्। • उणादिप्रकरणस्य प्रथमपादस्थैः सूत्रैः विशिष्टप्रत्ययविधानज्ञानम्। • उणादिप्रकरणस्य प्रथमपादस्थैः सूत्रैः विशिष्टकार्यविधानज्ञानम्।

3.	CE- 2.4.4	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी महाभाष्यञ्च	• पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च कृत्-प्रत्ययानां कर्तरि कर्तृभिन्ने च कारके विधानज्ञानम्। • पूर्वकृदन्तप्रकरणस्य निर्धारितसूत्रैः वार्तिकैश्च सोदाहरणं कृत्प्रत्ययसम्बद्धविविधकार्यविधानज्ञानम्। • वैदिकप्रक्रियायाः चतुर्थाध्यायस्थैः सूत्रादिभिः लौकिकातिरिक्तवैदिकशब्दानां प्रक्रियापूर्वकं ज्ञानम्। • महाभाष्ये वर्णितानां व्याकरणशास्त्रस्य उपदेशः कथं कर्त्तव्यः, आकृतिः पदार्थः आहोस्विद् द्रव्यम्, शास्त्रस्य धर्मनियमत्वं चेत्यादीनां विषयाणां ज्ञानम्। • महाभाष्ये वर्णितानां व्याकरणशास्त्रस्य ज्ञाने धर्मः अथवा प्रयोगे, व्याकरण-पदार्थः, वृत्तिसमवायार्थः वर्णानाम् उपदेशः, अनुबन्धकरणार्थः वर्णानाम् उपदेशः, इष्टबुद्ध्यर्थश्चेत्यादीनां विषयाणां ज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Puranetihas			**Semester-4**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.4.7	श्रीमद्भागवतमहापुराणे षष्ठः/सप्तमः स्कन्धः	• अजामिलोपाख्यानेन नामसङ्कीर्तनमहिमानं ज्ञास्यन्ति। • विष्णुदूत-यमदूतानां संवादेन संवादकौशल्यज्ञानम्। • इन्द्रेण कृता गुरोः अवहेलना, तया अवहेलनया प्राप्तस्य परिणामस्यावबोधः। • प्रह्लादस्य बाल्यभक्तिगुणान् ज्ञास्यन्ति। • वर्णाश्रमधर्माणां मानवस्य सामान्यधर्माणां ज्ञानम्।
2.	CC- 2.4.8	महाभारते शान्तिपर्व मोक्षधर्मपर्व (अध्यायः-१७४-२०५)	• अनेन त्यागभावनाम्, तृष्णात्यागम् एवं आत्महत्यादि पापकर्मणां निवृत्तिं ज्ञास्यन्ति। • अनेन पञ्चमहाभूतानां ज्ञानम्, शुभाशुभकर्मणां परिणामम्, प्राणीनामुत्पत्तिं छात्राः ज्ञास्यन्ति। • अनेन सत्यस्य महिमा, असत्यस्य दोषः, सुखदुःखयोर्भेदः, ब्रह्मचर्याश्रमस्य महिमानं च ज्ञास्यन्ति। • अनेन आश्रमधर्माणां ज्ञानम्, शिष्टाचारधर्मयोः प्रशंसा, अध्यात्मज्ञानस्य च महत्त्वं ज्ञास्यन्ति। • ज्ञानयोगस्य, जपस्य, आत्मतत्त्वस्य, शरीरेन्द्रियमनबुद्धिभ्यः आत्मतत्त्वस्य भिन्नत्वम् तथा परब्रह्मणः

			प्राप्त्युपायान् ज्ञास्यन्ति ।
3.	CE- 2.4.4	श्रीमद्भागवतमहापुराणे षष्ठः/सप्तमः स्कन्धः	• अजामिलोपाख्यानेन नामसङ्कीर्तनमहिमानं ज्ञास्यन्ति । • विष्णुदूत-यमदूतानां संवादेन संवादकौशल्यज्ञानम् । • इन्द्रेण कृता गुरोः अवहेलना, तया अवहेलनया प्राप्तस्य परिणामस्यावबोधः । • प्रह्लादस्य बाल्यभक्तिगुणान् ज्ञास्यन्ति । • वर्णाश्रमधर्माणां मानवस्य सामान्यधर्माणां ज्ञानम् ।

Paper-5, 6 & 7 Sarv-Darshana			**Semester-4**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 2.4.7	जैमिनीयन्यायमाला (प्रथमाध्यायस्य तृतीयपादपर्यन्ता)	• अतिविस्तृतस्य मीमांसादर्शनस्य सङ्क्षेपतया परिचयः अस्मात् ग्रन्थात् भवति । • मीमांसादर्शनानुसारं धर्मलक्षणम्, धर्मप्रमाणम्, वेदस्यापौरुषेयत्वम्, शब्दनित्यत्वम् इत्यादिविषयाणां परिचयो भवति । • मीमांसादर्शने निरूपितस्य यज्ञयागादिकर्मकाण्डस्य ज्ञानं भवति ।
2.	CC- 2.4.8	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (प्रत्यक्षखण्डान्ता)	• न्यायदर्शनानुसारम् आपः, अग्निः, वायुश्च इति द्रव्याणां विशेषज्ञानं जायते । • न्यायदर्शनानुसारं नित्यद्रव्याणां तत्रापि आत्मनः ज्ञानम् अस्मात् पत्रात् भवति । • न्यायदर्शनस्य अन्यथासिद्धत्वम्,प्रमाणसङ्ख्याज्ञानम्, प्रत्यक्षप्रमाणस्य च षड्विधसन्निकर्षसहितं ज्ञानं जायते ।
3.	CE- 2.4.4	जैमिनीयन्यायमाला (प्रथमाध्यायस्य तृतीयपादपर्यन्ता)	• अतिविस्तृतस्य मीमांसादर्शनस्य सङ्क्षेपतया परिचयः अस्मात् ग्रन्थात् भवति । • मीमांसादर्शनानुसारं धर्मलक्षणम्, धर्मप्रमाणम्, वेदस्यापौरुषेयत्वम्, शब्दनित्यत्वम् इत्यादिविषयाणां परिचयो भवति । • मीमांसादर्शने निरूपितस्य यज्ञयागादिकर्मकाण्डस्य ज्ञानं भवति ।

Paper-5, 6 & 7 Sahitya			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	दशरूपकम् (तृतीयचतुर्थप्रकाशौ)	• दशरूपकाणां लक्षणात्मकः परिचयः। • रसस्वरूपज्ञानम्। • शान्तरसस्य खण्डनम्। • रसभेदज्ञानम्। • नाट्यवृत्तीनां व्यभिचारिभावानां च ज्ञानम्।
2.	CC-2.4.8	स्वप्नवासवदत्तम् (४ तः ६ अङ्काः)	• महाकविभासस्य तत्कृतीनां च परिचयः। • कथावस्तुपरिचयः। • नायकनायिकादिपात्रपरिचयः। • नाट्यलक्षणानां सङ्गतिः। • नाट्यरसास्वादः।
3.	CE- 2.4.4	दशरूपकम् (तृतीयचतुर्थप्रकाशौ)	• दशरूपकाणां लक्षणात्मकः परिचयः। • रसस्वरूपज्ञानम्। • शान्तरसस्य खण्डनम्। • रसभेदज्ञानम्। • नाट्यवृत्तीनां व्यभिचारिभावानां च ज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Vastu-Shastra			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	वास्तुराजवल्लभः , अहिबलचक्रं च	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः शयनं, वातायनं, वेदिका, दीपस्तम्भः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • क्रीडावाडिका, वाटिकायां वृक्षादयः, धरामण्डपे जलयन्त्रम्, आस्थानमण्डपः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • गणितक्षेत्राद्भुतलक्षणस्य ज्ञानं प्राप्स्यति। • नक्षत्राणां मुखस्थितिः, पादपरोपणं, जलाशयनिर्मितिः, सीमन्तोन्नयनादिसंस्काराः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति।
2.	CC-2.4.8	वास्तुसौख्यम्	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः वराहसंहितानुसारेण, मतस्यपुराणानुसारेण, वराहमिहिरानुसारेण च भूमिपरीक्षणस्य ज्ञानं प्राप्स्यति। • वास्तुशास्त्रे शल्यज्ञानं, वास्तुचक्रनिरूपणं, कलशवास्तुनिरूपणं, गृहे ग्राह्यकाश्थज्ञानं च प्राप्स्यति। • गृहपिण्डवशात् गृहनक्षत्रतिथिध्रुवादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • ब्राह्मणादिवर्णचतुष्टयस्य गृहप्रमाणज्ञानम् अपि प्राप्स्यति। • नृपसचिवयोः द्वारज्ञानं, ब्राह्मणादिवर्णचतुष्टयस्य द्वारप्रमाणज्ञानं च प्राप्स्यति। • स्तम्भप्रमाणं, स्वस्तिकलक्षणं, सुचकलक्षणं, गृहस्याकृतिप्रमाणं, ग्रहे शालाविचारः, आयादिविचारः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CE- 2.4.4	वास्तुराजवल्लभः , अहिबलचक्रं च	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः शयनं, वातायनं, वेदिका, दीपस्तम्भः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • क्रीडावाडिका, वाटिकायां वृक्षादयः, धरामण्डपे जलयन्त्रम्, आस्थानमण्डपः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • गणितक्षेत्राद्भुतलक्षणस्य ज्ञानं प्राप्स्यति। • नक्षत्राणां मुखस्थितिः, पादपरोपणं, जलाशयनिर्मितिः, सीमन्तोन्नयनादिसंस्काराः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति।

Paper-5, 6 & 7 Paurohitya			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	दुर्गासप्तशती-1-5 समूलव्याख्या	• मार्कण्डेयपुराणपरिचयपूर्वकं रात्रिसूक्त-सुरथनृप-समाधिवैश्यकथामाध्यमेन मूलपाठव्याख्याद्वारा देवीमाहात्म्यबोध: । • महिषासुरादिआसुरीतत्त्वविनाशद्वारासात्त्विक-शक्तिविस्तारभावनासंपादनं देवीनमस्कारश्च ।
2.	CC-2.4.8	बृहद्ब्रह्मनित्यकर्मसमुच्चय: (शिवपञ्चायतनपूजनात् लघुरुद्रंयावत्)	• शिवप्रधान-गणपति-देवी-सूर्य-विष्णु-देवतानाम् आवाहनादिषोडशोपचारपूजाविधिसंपादनम् । • 121 रुद्राष्टाध्यायावृत्तिपूर्वकम् अभिषेकहोमादि-विधिबोधः।
3.	CE-2.4.4	दुर्गासप्तशती-1-5 समूलव्याख्या	• मार्कण्डेयपुराणपरिचयपूर्वकं रात्रिसूक्त-सुरथनृप-समाधिवैश्यकथामाध्यमेन मूलपाठव्याख्याद्वारा देवीमाहात्म्यबोध: । • महिषासुरादिआसुरीतत्त्वविनाशद्वारासात्त्विक-शक्तिविस्तारभावनासंपादनं देवीनमस्कारश्च ।

Paper-5, 6 & 7 Dharma-Shastra			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	याज्ञवल्क्यस्मृति: - व्यवहाराध्याय:	• २४ प्रकरणेषु साधारणव्यवहारबोधः । • ऋणादानोपायसंपादनम् । • साक्षिलेख्यदिव्य-दायविभागादि-(संपत्तिविभाजन)व्यवहारबोधः।
2.	CC-2.4.8	मनुस्मृति: 7-8 मन्वर्थटीका	• राजधर्म-राजदण्ड-नृपकर्तव्यादिसहितम् अष्टादशव्यवहारा: सीमाविवाद: वेतनादिविषयकमतानि ।

3.	CE- 2.4.4	याज्ञवल्क्यस्मृतिः - व्यवहाराध्यायः	• २४ प्रकरणेषु साधारणव्यवहारबोधः । • ऋणादानोपायसंपादनम् । • साक्षिलेख्यदिव्य-दायविभागादि-(संपत्तिविभाजन)व्यवहारबोधः।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta) S)			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	हरिवाक्यसुधासिन्धुः (सेतुमालाटीकासहितः)	• स्वामिनारायणसम्प्रदायप्रधानग्रन्थाभ्यासो भवति। • भगवत्स्वामिनारायणप्रदत्तोपदेशस्य अध्ययनं भवति। • स्वामिनारायणसिद्धान्तसाधनादीनाम् अभ्यासः वचनामृतक्रमानुसारं भवति। • वचनामृतेतिग्रन्थराजस्य माहात्म्यम् अवगन्तुं शक्यते। • वचनामृतशास्त्रे परब्रह्मणा प्रदर्शितं स्वामिनारायणदर्शनं ज्ञायते।
2.	CC-2.4.8	भद्रेशदासस्वामिविरचित-गीताभाष्यम् 7 - 12 अध्यायाः	• अभिनवभाष्यकारमतमवगम्यते । • अक्षरब्रह्मपुरुषोत्तमाऽव्यक्त्यादिशब्दैः गीता उपनिषदामेव रहस्यमस्ति इति सत्यं ज्ञायते। • अक्षरब्रह्म-विभूति-विश्वस्वरूप-भक्तियोगादिगूढ-गहनविषया अवगम्यन्ते।
3.	CE- 2.4.4	हरिवाक्यसुधासिन्धुः (सेतुमालाटीकासहितः)	• स्वामिनारायणसम्प्रदायप्रधानग्रन्थाभ्यासो भवति। • भगवत्स्वामिनारायणप्रदत्तोपदेशस्य अध्ययनं भवति। • स्वामिनारायणसिद्धान्तसाधनादीनाम् अभ्यासः वचनामृतक्रमानुसारं भवति।

			• वचनामृतेतिग्रन्थराजस्य माहात्म्यम् अवगन्तुं शक्यते। • वचनामृतशास्त्रे परब्रह्मणा प्रदर्शितं स्वामिनारायणदर्शनं ज्ञायते।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (J)			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	हरिवाक्यसुधासिन्धुः (सेतुमालाटीकासहितः) (निर्धारिताः तरङ्गाः)	• भगवतः साकारनिराकारस्वरूपस्य, भगवन्निश्चयस्य च यथावत् ज्ञानं भवेत् । • दैव्यासुरिजीवानां लक्षणानि ज्ञायन्ते । • भगवतः नियामकत्वं सगुणनिर्गुणस्वरूपवत्वं च याथातथ्येन अवबुध्यते ।
2.	CC-2.4.8	शिक्षापत्री (अर्थदीपिकाटीकासहिता) (६१ तः १२२ श्लोकपर्यन्तम्)	• सर्वसत्सङ्गिनां सामान्यधर्माः अवगन्तुं शक्यते । • धर्मज्ञानवैराग्यभक्तीनां स्वरूपं यथावत् अवबुध्यते । • मुक्तेः स्वरूपस्य अवबोधः जायते ।
3.	CE-2.4.4	हरिवाक्यसुधासिन्धुः (सेतुमालाटीकासहितः) (निर्धारिताः तरङ्गाः)	• भगवतः साकारनिराकारस्वरूपस्य, भगवन्निश्चयस्य च यथावत् ज्ञानं भवेत् । • दैव्यासुरिजीवानां लक्षणानि ज्ञायन्ते । • भगवतः नियामकत्वं सगुणनिर्गुणस्वरूपवत्वं च याथातथ्येन अवबुध्यते ।

Paper-5, 6 & 7 Ramanuja Vedanta			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	**श्रीमद्भगवद्गीता(4-6 अध्यायाः)** **रामानुजभाष्यसहिता**	• कर्मणः ज्ञानपूर्वकं भगवत्समर्पणे युक्तिः । • कर्मयोगस्य आत्मप्राप्तिसाधनत्वे ज्ञाननिष्ठायाः शैघ्र्यात् कर्मयोगान्तर्गताकर्तृत्वानुसन्धानप्रकारं तन्मूलं ज्ञानञ्च प्रतिपादितम् । • कर्मयोगस्य निरपेक्षयोगसाधनत्वं द्रढयितुं ज्ञानाकारः कर्मयोगः योगशिरस्कः ।
2.	CC-2.4.8	**प्रश्नश्वेताश्वतरोपिनषदौ (रङ्गरामानुजभाष्यसिहते)**	• शिष्यानां जिज्ञासाप्रकारः । • गुरूपसरणे श्रद्धायाः महत्वम् । • साधकस्य साधनामार्गस्य सोपानानि। • ब्रह्मणः सर्वश्रेष्ठत्वम् ।
3.	CE-2.4.4	**श्रीमद्भगवद्गीता(4-6 अध्यायाः)** **रामानुजभाष्यसहिता**	• कर्मणः ज्ञानपूर्वकं भगवत्समर्पणे युक्तिः । • कर्मयोगस्य आत्मप्राप्तिसाधनत्वे ज्ञाननिष्ठायाः शैघ्र्यात् कर्मयोगान्तर्गताकर्तृत्वानुसन्धानप्रकारं तन्मूलं ज्ञानञ्च प्रतिपादितम् । • कर्मयोगस्य निरपेक्षयोगसाधनत्वं द्रढयितुं ज्ञानाकारः कर्मयोगः योगशिरस्कः ।

Paper-5, 6 & 7 Navya Nyaya			Semester-4
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-2.4.7	चतुर्दशलक्षणी (प्रथमस्वलक्षणम्)	• अथ समवायितया इति मूलस्य कूटघटितलक्षणाभिप्रायकथनम्। • प्रथमस्वलक्षणस्य लक्ष्ये समन्वयप्रदर्शनम्। • साध्यतावच्छेदकसम्बन्धादिना लक्षणस्य समन्वयविचारः। • स्वयं लघुलक्षणकथनम्।
2.	CC-2.4.8	चतुर्दशलक्षणी (द्वितीयस्वलक्षणम्)	• द्वितीयलक्षणप्रयोजनकथनम्। • लक्षणस्थपदानां सार्थक्यविचाराः। • व्यापकतावच्छेदकरूपे भाववृत्तित्वविशेषणम्। • अवशिष्टद्वितीयलक्षणविचाराः।
3.	CE- 2.4.4	चतुर्दशलक्षणी (प्रथमस्वलक्षणम्)	• अथ समवायितया इति मूलस्य कूटघटितलक्षणाभिप्रायकथनम्। • प्रथमस्वलक्षणस्य लक्ष्ये समन्वयप्रदर्शनम्। • साध्यतावच्छेदकसम्बन्धादिना लक्षणस्य समन्वयविचारः। • स्वयं लघुलक्षणकथनम्।

Paper-1 Compulsory Sanskrit			Semester-5
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF - 3.5.5	तर्कभाषा (शब्दखण्डान्ता)	• प्राचीनन्यायमतानुसारं प्रमाणलक्षणम्, कारणलक्षणम्, षड्विधसन्निकर्षः इत्यादिविषयाणां सप्रमाणं ज्ञानं भवति।

			• अनुमानप्रमाणस्य भेदद्वयपूर्वकं ज्ञानं भवति । • उपमानप्रमाणस्य शब्दप्रमाणस्य च सलक्षणं ज्ञानं भवति ।

Paper-2 English & Computer			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	EF - 3.5.5	• 1. Green Parrot in a cage • 2. The Death of a Hero • 3. The Cow of Barricades • Official Letter writing (Electricity Board, Police Station, Post Office, Bank, Municipality, Mamlatdar etc.) • Grammar – Phrasal verbs, Antonyms & Synonyms Computer	• To make the students aware about the Indian culture and civilization through prescribed text. • To expose the students to key concepts of different grammatical forms as well as various aspects of language. • Students will be able to write simple notices, invitations and official letters to various Government Offices. • This paper aims to make a basic website using HTML.Use of many miscellaneous tools of folders and documents software like RAR/ZIP, Conversion PDF.

Paper-3 Gujarati			Semester-5
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	GE - 3.5.5	'અશ્રુઘર' લે. રાવજી પટેલ	• વિદ્યાર્થીઓ લઘુનવલના સ્વરૂપ અને મૂલ્યનિષ્ઠ લઘુનવલ સ્વરૂપની કૃતિથી અવગત થશે. • વિદ્યાર્થી કોઈ એક સર્જકના સમગ્ર સાહિત્યનો પરિચય મેળવશે. • ગુજરાતી ભાષાના વ્યાવહારિક લેખન તરફ અભિમુખ બનશે.
Paper-3 Hindi			**Semester-5**
2.	GE - 3.5.5	'मिस्टर अभिमन्यु' ले. डॉ. लक्ष्मीनारायण लाल	• छात्र हिन्दी नाटक के उद्भव एवं विकास के बारे में ज्ञान प्राप्त करेंगे। • मि. अभिमन्यु नाटक से आधुनिकता के बारे में ज्ञान प्राप्त करेंगे। • नाटक के पात्रों के माध्यम से जीवनपरक मूल्यों को ग्रहण करेंगे।

Paper-4 History			Semester-5
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	OE - 3.5.5	ભારતના સામાજિક અને ધાર્મિક સુધારકો (પ્રાચીન અને મધ્યયુગ)	• To make students known about Kabir, Gurunanak, Ramanuj and the like. • To make students known about religious and social reformists. • To make students known about impact of Bhakti and Sufi movements on Indian heritage.
Paper-4 Economics			**Semester-5**
2.	OE - 3.5.5	ભારતીય અર્થશાસ્ત્ર-૧ Indian Economy-1	• It will be helpful to understand Gujarat by studying its economy. • The social and economical structure of Gujarat can be perceived and required suggestions can be made.

			• The knowledge regarding the birth/death ratio in Gujarat, literacy ratio, ratio of urban-rural population and population of various castes can be useful in determining the policy. • The various aspects of agriculture sector in Gujarat can be understood and its model can be launched at national level. • It will throw light on the notion that 'Gujarat and Industry are synonyms'. And that will be useful to solve the problems of small industries. • The study will help to realize the precept 'No cooperation, no development', and it will promote the market yard reformation bill.
Paper-4 Sociology			**Semester-5**
3.	OE - 3.5.5	Environmental Sociology	Through the study of this course, students will understand – • the meaning, causes and scope of Environmental Sociology • the impact of environment on women, children, tribes and elderly people • the concept of sustainable development • types of pollution and their effect on the environment • environmental movements like the Chipko Movement and the Narmadaa Movement
Paper-4 Ancient Economics & Political Science			**Semester-5**
4.	OE - 3.5.5	कौटिलीय-अर्थशास्त्रम् ११ तः १५ अधिकरणानि	• भेदस्य प्रयोगम् एवम् उपांशुदण्डं ज्ञास्यति । • दूतकर्म मन्त्रयुद्धं शत्रुसेनायाः प्रतिरोधं ज्ञास्यति । • दुर्गलम्भोपायानां ज्ञानं भविष्यति । • शत्रुवधाय मन्त्रौषध्यादीनां प्रयोगं प्रतिकारं च ज्ञास्यति । • अर्थशास्त्रस्य अर्थनिर्णये तन्त्रयुक्तीनां ज्ञानं भविष्यति ।

Paper-5, 6 & 7 Veda			Semester-5
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 3.5.9	शतपथब्राह्मणम्	• शतपथब्राह्मणं वैदिकयज्ञानां यज्ञीयपदार्थानां विषयैः सहतेषां सर्वाङ्गीणमर्थं विधत्ते। अस्माद् ब्राह्मणग्रन्थादेव वैदिक-देवताशास्त्रस्य, दर्शनस्योपासनायाश्च छायामुपगृह्य आरण्यकोपनिषदः विकासं गताः। तदधिगमनेन छात्राः कर्मज्ञानोपासनानां भारतीयसंस्कृतिसूत्राणि अवगच्छन्तीति फलम्।
2.	CC-3.5.10	अर्थसंग्रहः	• अर्थसंग्रहः लघुकायः मीमांसाशास्त्रस्य प्रकरणग्रन्थः, येन छात्राः वैदिक-यज्ञमीमांसया, तस्यौचित्येन च परिचिताः भवन्ति, येन भारतीयसांस्कृतीक-उत्सवानां वेदमूलत्वं ज्ञायते तस्मात् निर्धारितोऽयं ग्रन्थः पाठ्यक्रमे।
3.	CE- 3.5.5	शतपथब्राह्मणम्	• शतपथब्राह्मणं वैदिकयज्ञानां यज्ञीयपदार्थानां विषयैः सहतेषां सर्वाङ्गीणमर्थं विधत्ते। अस्माद् ब्राह्मणग्रन्थादेव वैदिक-देवताशास्त्रस्य, दर्शनस्योपासनायाश्च छायामुपगृह्य आरण्यकोपनिषदः विकासं गताः। तदधिगमनेन छात्राः कर्मज्ञानोपासनानां भारतीयसंस्कृतिसूत्राणि अवगच्छन्तीति फलम्।

Paper-5, 6 & 7 Falit Jyotish			Semester-5
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 3.5.9	जैमिनिसूत्रम् (प्रथमद्वितीयाध्यायौ)	• होरास्कन्धे महर्षिजैमिनिमतानुसारेण राशिदृष्टिः, अर्गलाज्ञानं पदोपपदज्ञानं करिष्यते। • कटपयादिवर्णैः अङ्कज्ञानं करिष्यते, कारकाणां ज्ञानं, चरादिदशाज्ञानेन सह जैमिनिमतानुसारेण सङ्क्षेपेणैव होराशास्त्रस्य मुख्यतथ्यानां ज्ञानं कर्तुं शक्यते।
2.	CC-3.5.10	सामुद्रिकरहस्यम्,	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः सामुद्रिकरहस्यस्य ज्ञानं करिष्यते।

		केरलप्रश्नसङ्ग्रहः	• छात्रैः जन्मकुण्डलीं विनैव शरीरस्य चेष्टावशात् जीवनस्य प्रत्येकं पक्षाणां शुभाशुभफलादेशः करिष्यते।
3.	CE- 3.5.5	जैमिनिसूत्रम् (प्रथमद्वितीयाध्यायौ)	• होरास्कन्धे महर्षिजैमिनिमतानुसारेण राशिदृष्टिः, अर्गलाज्ञानं पदोपपदज्ञानं करिष्यते। • कटपयादिवर्णैः अङ्कज्ञानं करिष्यते, कारकाणां ज्ञानं, चरादिदशाज्ञानेन सह जैमिनिमतानुसारेण सङ्क्षेपेणैव होराशास्त्रस्य मुख्यतथ्यानां ज्ञानं कर्तुं शक्यते।

Paper-5, 6 & 7 Navya Vyakaran			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	परिभाषेन्दुशेखरः	• प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाचनिकानाम् अत्र पाणिनीयतन्त्रे प्रायः ज्ञापकन्यायसिद्धानां भाष्यवार्त्तिकयोः उपनिबद्धानां परिभाषाणां ज्ञानम्। • शास्त्रत्वसम्पादकप्रकरणस्थानां शास्त्रत्वसम्पादिकानां 1-37 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्। • बाधबीजप्रकरणस्थानां 38-49 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्, यथा- केन शास्त्रेण किं शास्त्रं वाध्यते, कथं वाध्यते अर्थात् वाधने किं बीजमस्ति।
2.	CC-3.5.10	महाभाष्ये द्वितीय-तृतीय-आह्निके	• द्वितीयाह्निके आदितः **ऐऔच्** सूत्रपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • द्वितीयाह्निके **हयवरट्** सूत्रतः समाप्तिपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • तृतीयाह्निकस्थानां महाभाष्यस्थितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां पङ्क्तीनाञ्च सोदाहरणं सम्पूर्णं ज्ञानम्।
3.	CE- 3.5.5	परिभाषेन्दुशेखरः	• प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाचनिकानाम् अत्र पाणिनीयतन्त्रे प्रायः ज्ञापकन्यायसिद्धानां भाष्यवार्त्तिकयोः उपनिबद्धानां परिभाषाणां ज्ञानम्। • शास्त्रत्वसम्पादकप्रकरणस्थानां शास्त्रत्वसम्पादिकानां 1-37 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्। • बाधबीजप्रकरणस्थानां 38-49 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्, यथा- केन शास्त्रेण किं शास्त्रं वाध्यते, कथं वाध्यते अर्थात् वाधने किं बीजमस्ति।

Paper-5, 6 & 7 Puranetihas			Semester-5
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	श्रीमद्भागवतमहापुराणे द्वितीयः/अष्टमः स्कन्धः	• भगवतः विराट्-स्वराट्स्वरूपयोः ज्ञानम्। • चतुःश्लोकीभागवतोपदेशेन समासपद्धत्या ज्ञानशैल्याः ज्ञानम्। • गजेन्द्रमोक्षकथया प्राणिनां भगवद्भावं ज्ञास्यन्ति। • समुद्रमन्थनप्रसङ्गे शिवस्य विषपानेन दुःखसहिष्णुतागुणं ज्ञास्यन्ति। • बलेः विपत्तिकाले वचनपालनगुणं ज्ञास्यन्ति।
2.	CC-3.5.10	महाभारते भीष्मपर्व श्रीमद्भगवद्गीतापर्व (अध्यायः - १३ तः ४२)	• महाभारतोक्तानां विविधानां गीतानां ज्ञानम् प्राप्स्यन्ति। • श्रीमद्भगवद्गीतायाः पूर्वापरसन्दर्भबोधो भविष्यति। • श्रीमद्भगवद्गीतया छात्राणां व्यक्तित्वविकासो भविष्यति। • अर्जुनस्य दौर्बल्यनिवारणे श्रीकृष्णस्य उपदेशकथनं ज्ञास्यन्ति। • अर्जुनस्य शरणागतिपूर्वकं ज्ञानग्रहणकौशल्यं ज्ञास्यन्ति।
3.	CE- 3.5.5	श्रीमद्भागवतमहापुराणे द्वितीयः/अष्टमः स्कन्धः	• भगवतः विराट्-स्वराट्स्वरूपयोः ज्ञानम्। • चतुःश्लोकीभागवतोपदेशेन समासपद्धत्या ज्ञानशैल्याः ज्ञानम्। • गजेन्द्रमोक्षकथया प्राणिनां भगवद्भावं ज्ञास्यन्ति। • समुद्रमन्थनप्रसङ्गे शिवस्य विषपानेन दुःखसहिष्णुतागुणं ज्ञास्यन्ति। • बलेः विपत्तिकाले वचनपालनगुणं ज्ञास्यन्ति।

Paper-5, 6 & 7 Sarv-Darshana			Semester-5
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	वेदान्तपरिभाषा (आगमपरिच्छेदान्ता)	• वेदान्तदर्शनानुसारं प्रमाणानां निरूपणम्, प्रमाणनिरूपणस्य शैल्याः च ज्ञानं भवति। • अन्तःकरणवृत्तिविचारः, साक्षिनिरूपणम्, अनुमानप्रमाणम्, तत्प्रतिपादनशैल्याः च ज्ञानं भवति। • वेदान्तदर्शनानुसारं शाब्दबोधस्य प्रक्रिया, वेदस्य अपौरुषेयत्वम् इत्यादिसिद्धान्तानां ज्ञानं जायते।
2.	CC-3.5.10	ईशकेनोपनिषदौ (शाङ्करभाष्ययुते)	• उपनिषत्साहित्यस्य परिचयो भवति। • ईशोपनिषदः मन्त्राणां भाष्यस्य च ज्ञानं भवति। • केनोपनिषदः मन्त्राणां भाष्यस्य च ज्ञानं भवति।
3.	CE- 3.5.5	वेदान्तपरिभाषा (आगमपरिच्छेदान्ता)	• वेदान्तदर्शनानुसारं प्रमाणानां निरूपणम्, प्रमाणनिरूपणस्य शैल्याः च ज्ञानं भवति। • अन्तःकरणवृत्तिविचारः, साक्षिनिरूपणम्, अनुमानप्रमाणम्, तत्प्रतिपादनशैल्याः च ज्ञानं भवति। • वेदान्तदर्शनानुसारं शाब्दबोधस्य प्रक्रिया, वेदस्य अपौरुषेयत्वम् इत्यादिसिद्धान्तानां ज्ञानं जायते।

Paper-5, 6 & 7 Sahitya			Semester-5
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	काव्यमीमांसा (१ तः ५ अध्यायाः)	• राजशेखरस्य तत्कृतीनां च परिचयज्ञानम्। • शास्त्रसङ्ग्रहस्य बोधः। • शास्त्रनिर्देशे शास्त्रप्रकाराणां सामान्यः परिचयावबोधः। • शिष्यप्रतिभा-प्रकाराणां ज्ञानम्।

			• व्युत्पत्ति-कविपाकानां स्वरूपबोधः।
2.	CC-3.5.10	कादम्बरी (महाश्वेतावृत्तान्तः)	• बाणभट्टस्य तत्कृतीनां च परिचयः। • गद्यसाहित्यस्य उद्भवविकासयोः परिचयः। • गद्यस्य विशेषताः। • कादम्बरीकथाज्ञानम्। • गद्यकाव्यरसास्वादः।
3.	CE- 3.5.5	काव्यमीमांसा (१ तः ५ अध्यायाः)	• राजशेखरस्य तत्कृतीनां च परिचयज्ञानम्। • शास्त्रसङ्ग्रहस्य बोधः। • शास्त्रनिर्देशे शास्त्रप्रकाराणां सामान्यः परिचयावबोधः। • शिष्यप्रतिभा-प्रकाराणां ज्ञानम्। • व्युत्पत्ति-कविपाकानां स्वरूपबोधः।

Paper-5, 6 & 7 Vastu-Shastra			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	वास्तुमञ्जरी	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः भूमिदोषज्ञानं, गृहायुर्ज्ञानं, पर्हस्तगतयोगस्य ज्ञानं, अन्यान्यव्याजयोगानां ज्ञानं च प्राप्स्यति। • गृहस्वामिराशिवशाद् द्वारादिज्ञानं, वास्तुचक्रे देवानां न्यासक्रमज्ञानं, वास्तुपूजनज्ञानं, च प्राप्स्यन्ति। • दिक्साधनज्ञानं, कीलकरोपणं, मापनविधिः, क्षेत्रव्यवहारः, दुर्गादिलक्षणं, विविधपुराणां नामानि, पुरसंरचनाक्रमः, जलाशय-सरोवर-वापी-कूपादीनां विषयाणां ज्ञानं प्राप्स्यति। • उद्यानसंरचना, अलिन्दप्रमाणं, प्रवेशमार्गः, भूगर्भलक्षणं, दीपस्थापनं, द्वारमुखं, जगतीप्रमाणम् इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति।

2.	CC-3.5.10	वास्तुसौख्यं , फलितविकासः च	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः विश्वकर्ममते दिग्लक्षणज्ञानं, शकुनज्ञानं, शल्यफलज्ञानं च प्राप्स्यति। • वर्णानुक्रमेण वासदिशाज्ञानं, मुख्यद्वारनिर्णयः, मध्यद्वारस्थाननिर्णयः, एकभित्तिसम्बद्धदृहद्वयनिषेधज्ञानं, पूर्वादिदिक्षु द्वारफलं, द्वारवेधे विशेषफलज्ञानं च प्राप्स्यति। • गृहारम्भे शुभयोगाः, अग्निभययोगः, यक्षादिभययोगः इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • दशाविचारज्ञानं, दशवर्गज्ञानं, मेलापकव्यवस्था इत्यादीनां सविस्तरं ज्ञानं प्राप्स्यति।
3.	CE- 3.5.5	वास्तुमञ्जरी	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः भूमिदोषज्ञानं, गृहायुर्ज्ञानं, पर्हस्तगतयोगस्य ज्ञानं, अन्यान्यव्याजयोगानां ज्ञानं च प्राप्स्यति। • गृहस्वामिराशिवशाद् द्वारादिज्ञानं, वास्तुचक्रे देवानां न्यासक्रमज्ञानं, वास्तुपूजनज्ञानं, च प्राप्स्यन्ति। • दिक्साधनज्ञानं, कीलकरोपणं, मापनविधिः, क्षेत्रव्यवहारः, दुर्गादिलक्षणं, विविधपुराणां नामानि, पुरसंरचनाक्रमः, जलाशय-सरोवर-वापी-कूपादीनां विषयाणां ज्ञानं प्राप्स्यति। • उद्यानसंरचना, अलिन्दप्रमाणं, प्रवेशमार्गः, भूगर्भलक्षणं, दीपस्थापनं, द्वारमुखं, जगतीप्रमाणम् इत्यादीनां ज्ञानं प्राप्स्यति।

Paper-5, 6 & 7 Paurohitya			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	याज्ञिकन्यायमाला1-3	• यज्ञस्वरूप-प्रकारपूर्वकं विविधयज्ञीयसिद्धान्तबोधः । • श्रौत-स्मार्तादियज्ञभेदावबोधः । • यज्ञीयनियमानांतत्त्वानां च विकल्पसहितं बोधः।

2.	CC-3.5.10	दुर्गासप्तशती-6 तः समाप्तिं यावत्	• मार्कण्डेयपुराणपरिचयपूर्वकंचण्डमुण्ड-शुम्भनिशुम्भरक्तबीजादिराक्षसशक्तिविनाशकशक्त्युत्थानद्वारारूप-यशो-जयादिप्रार्थना। • देवीसाक्षात्कारपूर्वकं वरप्रदानादिमाहात्म्यवर्णनबोधः।
3.	CE- 3.5.5	याज्ञिकन्यायमाला1-3	• यज्ञस्वरूप-प्रकारपूर्वकं विविधयज्ञीयसिद्धान्तबोधः। • श्रौत-स्मार्तादियज्ञभेदावबोधः। • यज्ञीयनियमानांतत्त्वानां च विकल्पसहितं बोधः।

Paper-5, 6 & 7 Dharma-Shastra			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	याज्ञवल्क्यस्मृतिः - प्रायश्चित्ताध्याय	• 6 प्रकरणेषुआशौचनिर्णयपूर्वकम् आपत्तिधर्म-वानप्रस्थ-यतिधर्मादीनांप्रायश्चित्तसंपादनविधिज्ञानम्।
2.	CC-3.5.10	मनुस्मृतिः 9-10 मन्वर्थटीका	• स्त्रीपुरुषाणां कर्तव्य-दायभागसहितं द्यूतसमाह्वयपूर्वकंनृपकर्तव्यादिबोधसंपादनम्।
3.	CE- 3.5.5	याज्ञवल्क्यस्मृतिः - प्रायश्चित्ताध्याय	• 6 प्रकरणेषुआशौचनिर्णयपूर्वकम् आपत्तिधर्म-वानप्रस्थ-यतिधर्मादीनांप्रायश्चित्तसंपादनविधिज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta) S)			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	भद्रेशदासस्वामिविरचित-कठोपनिषद्भाष्यम्	• नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते।

			• अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः। • कठकण्ठरवायितः अक्षरपुरुषोत्तमसिद्धान्तः प्रकाश्यते। • कठोपनिषदि प्रदर्शितानाम् उच्चविचाराणाम् अध्ययनेन शास्त्ररहस्यं हृदयस्थं कर्तुं शक्यते।
2.	CC-3.5.10	भद्रेशदासस्वामिविरचित-गीताभाष्यम् 13 – 18 अध्यायाः	• अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः। • भारतीयसनातनशास्त्रस्य सिद्धान्तस्य च ज्ञानं स्पष्टं भविष्यति। • क्षेत्रक्षेत्रज्ञादितात्त्विकशब्दानां मर्मज्ञानं भवति। • क्षराक्षरपुरुषेतितात्त्विकशब्दानां सम्बन्धः ज्ञायते। • ब्रह्मभावादिशब्दैः गीताकथितसाधनायाः स्पष्टता भविष्यति।
3.	CE- 3.5.5	भद्रेशदासस्वामिविरचित-कठोपनिषद्भाष्यम्	• नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते। • अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः। • कठकण्ठरवायितः अक्षरपुरुषोत्तमसिद्धान्तः प्रकाश्यते। • कठोपनिषदि प्रदर्शितानाम् उच्चविचाराणाम् अध्ययनेन शास्त्ररहस्यं हृदयस्थं कर्तुं शक्यते।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (J)			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	सत्सङ्गिजीवनम् (त्यागिनां वर्तमानपञ्चकम्) (प्रकरणम्–४, अध्यायाः ६२	• सत्संगिजीवनग्रन्थान्तर्गतत्वेन स्थितस्य अस्य धर्मामृतस्य अध्ययनेन स्वामिनारायण–सम्प्रदायस्थसाधूनां विशेषधर्माणां परिचयः प्राप्यते । • साधुभिः पालनीयानां निर्लोभनिष्कामनिस्स्वादनिस्स्नेहनिर्मानादीनां विशेषधर्माणां सरलतया

		तः ६६) (हेतुटीकासमेतम्)	अवबोधः जायते ।
2.	CC-3.5.10	शिक्षापत्री (अर्थदीपिकाटीकासहिता) (१२३ तः १७४ श्लोकपर्यन्तम्)	• सम्प्रदायस्थाचार्यैः पालनीयानां विशेषधर्माणाम् अवबोधः भवति । • गृहस्थैः पालनीयाः विशेषधर्माः सरलतया अवगन्तुं शक्यन्ते । • सधवाविधवास्त्रीभिः पालनीयानां विशेषधर्माणां बोधः भवेत् ।
3.	CE- 3.5.5	सत्सङ्गिजीवनम् (त्यागिनां वर्तमानपञ्चकम्) (प्रकरणम्-४, अध्यायाः ६२ तः ६६) (हेतुटीकासमेतम्)	• सत्संगिजीवनग्रन्थान्तर्गतत्वेन स्थितस्य अस्य धर्मामृतस्य अध्ययनेन स्वामिनारायण-सम्प्रदायस्थसाधूनां विशेषधर्माणां परिचयः प्राप्यते । • साधुभिः पालनीयानां निर्लोभनिष्कामनिस्स्वादनिस्स्नेहनिर्मानादीनां विशेषधर्माणां सरलतया अवबोधः जायते ।

Paper-5, 6 & 7 Ramanuja Vedanta			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.5.9	**श्रीमद्भगवद्गीता(7-9 अध्यायाः)** **रामानुजभाष्यसहिता**	• उपास्यभूतपरमपुरुषस्वरूपयाथात्म्यम् , प्रकृत्या तत्तिरोधानं तन्निवृत्तये भगवत्प्राप्तिः उपासकविधाभेदो ज्ञानिनः श्रेष्ठ्यम् । • ज्ञातव्योपादेयभेदनिरूपणम् । • उपास्यस्य परमपुरुषस्य माहात्म्यम् , ज्ञानिनां विशेषं विशोध्य भक्तिरूपस्य उपासनस्य स्वरूपम्।

2.	CC-3.5.10	**श्रीभाष्यम् (मङ्गलाचरणतः समन्वयाधिकरणपर्यन्तो भागः)**	• ब्रह्मसूत्रपरिचयः । • चतुस्सूत्रार्थविवरणम् । • महासिद्धान्तेन विशिष्टाद्वैतस्य द्रढिकरणम् । • सप्तविधानुपपत्या पूर्वपक्षवाग्सङ्क्षोभः ।
3.	CE- 3.5.5	**श्रीमद्भगवद्गीता(7-9 अध्यायाः)** **रामानुजभाष्यसहिता**	• उपास्यभूतपरमपुरुषस्वरूपयाथात्म्यम् , प्रकृत्या तत्तिरोधानं तन्निवृत्तये भगवत्प्राप्तिः उपासकविधाभेदो ज्ञानिनः श्रेष्ठ्यम् । • ज्ञातव्योपादेयभेदनिरूपणम् । • उपास्यस्य परमपुरुषस्य माहात्म्यम् , ज्ञानिनां विशेषं विशोध्य भक्तिरूपस्य उपासनस्य स्वरूपम्।

Paper-5, 6 & 7 Navya Nyaya			**Semester-5**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC-3.5.9	सिद्धान्तलक्षणम् (गादाधरी)	• मणिकारीयसिद्धान्तलक्षणस्य सदसदनुमानस्थले समन्वयप्रदर्शनम्। • परम्परासम्बन्धेन दण्डत्वस्य साध्यतावच्छेदकत्वसमर्थनम्। • व्याप्तेः प्रकाराणाम् उपपादनम्। • अत्यन्तपदस्य सम्प्रदायरीत्या प्रदर्शनम्।
2.	CC-3.5.10	अवयवः (न्यायलक्षणम्, अवयवलक्षणम्, प्रतिज्ञालक्षणे पञ्चविषयाघटितपरिष्कारपर्यन्तम्)	• मणिकारीयन्यायलक्षणविचारः दीधीतिकारीयन्यायलक्षणविचारः। • मणिकारीयावयवलक्षणविचारः, दीधीतिकारीयावयवलक्षणविचारः। • न्यायान्तर्गतपरिष्कारः, अवयवलक्षणपरिष्काराः। • मणिकारीयलक्षणविचारः।

			• अनुमितिं प्रति प्रतिज्ञायाः करणत्वप्रदर्शनम्।
3.	CE-3.5.5	सिद्धान्तलक्षणम् (गादाधरी)	• मणिकारीयसिद्धान्तलक्षणस्य सदसदनुमानस्थले समन्वयप्रदर्शनम्। • परम्परासम्बन्धेन दण्डत्वस्य साध्यतावच्छेदकत्वसमर्थनम्। • व्याप्तेः प्रकाराणाम् उपपादनम्। • अत्यन्तपदस्य सम्प्रदायरीत्या प्रदर्शनम्।

Paper-1 Compulsory Sanskrit			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CF - 3.6.6	वेदान्तसारः	• वेदान्तदर्शनस्य प्रकरणग्रन्थत्वात् जिज्ञासूनां कृते वेदान्तदर्शने प्रवेशाय सुलभता भवति। • वेदान्तदर्शनानुसारम् अधिकारिनिरूपणम्, साधनचतुष्टयम्, जगतः उत्पत्तिप्रक्रिया, पञ्चीकरणप्रक्रिया, लक्षणा, महावाक्यार्थविचारः, जीवन्मुक्तिः इत्यादिविषयाणां सरलतया ज्ञानं भवति। • वेदान्तदर्शनस्य पारिभाषिकपदानाम् अर्थज्ञानं भवति।

Paper-2 English & Computer			Semester-6
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	EF - 3.6.6	• 1. The Terrorist • 2. The Portrait of a Lady • 3. A Shadow • Resume writing • Grammar – Preposition, Subject-verb agreement Computer	• To make the students aware about the Indian culture and civilization through prescribed text. • To expose the students to key concepts of different grammatical forms as well as various aspects of language. • To acquire proficiency in English by developing their writing and communicative skills. • This paper is designed to get knowledge of both computer's and human being's language collaboration like transliteration and NLP.

Paper-3 Gujarati			Semester-6
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	GE - 3.6.6	'પ્રિયકાન્ત મણિયારના કાવ્યો' લે. ડૉ. ચન્દ્રકાન્ત શેઠ	• વિદ્યાર્થીને ગુજરાતી સાહિત્યની કાવ્યપરંપરાનો પરિચય થશે. તે એવાં નવાં-નવાં સ્વરૂપો, વિષયો અને અભિવ્યક્તિની જાણકારી મેળવશે. • વિદ્યાર્થી એક સર્જકના સમગ્ર સાહિત્યનો પરિચય મેળવશે. • ગુજરાતી ભાષાના વ્યાકરણનો પરિચય થશે.
Paper-3 Hindi			**Semester-6**
2.	GE - 3.6.6	'रश्मिरथी' ले. रामधारी सिंह दिनकर	• छात्र महाभारतकालीन घटनाओं का विस्तार से अध्ययन करेंगे। • महाभारत के अल्पज्ञात पात्रों के बारे में जानेंगे।

			• छात्र महाभारत की सामाजिक-व्यवस्था को समझेंगे।
Paper-4 History			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	OE - 3.6.6	આધુનિક ભારતના ઘડવૈયાઓ	• To make students known about Raja Rammohanray, Devendranath Tagore, Swami Vivekananda, Ramkrishna Paramhansa and about the other social reformists. • To make students known about religious and social reformist. • To make students known about impact Social and religious movement in India.
Paper-4 Economics			**Semester-6**
2.	OE - 3.6.6	આર્થિક પદ્ધતિઓ Economic Methodology	• This study helps to understand various economic methodologies. • It helps to understand the world moving towards capitalism. • It elucidates the meaning, characteristics and significance of socialism. • This study will be a means to understand the mixed economy of India and to establish its importance at world level. • It explains the concept of the Gandhian ideology of Gram-Swaraj, Swadeshi, limited use of the machines. The analysis of the ideas of Mahatma Gandhi and the present Prime Minister Shree Narendrabhai Modi can be done.
Paper-4 Sociology			**Semester-6**
3.	OE - 3.6.6	Social Welfare	Through the study of this course, students will understand – • composition of Indian Constitution • meaning of social welfare and constitutional committees for ensuring social welfare • concept of welfare state

			• civil laws for social welfare and change

Paper-4 Ancient Economics & Political Science			**Semester-6**
4.	OE - 3.6.6	शुक्रनीतिः प्रथमोध्यायः	• नृपस्य गुणानां ज्ञानं भविष्यति। • राज्यव्यवहारस्य ज्ञानं भविष्यति। • राजसभायाः एवं परिषदः ज्ञानं भविष्यति। • राज्यकर्तव्यानां परिचयो भविष्यति। • राजभवन-दुर्ग-धर्मशालादीनां परिचयं प्राप्स्यति।

Paper-5, 6 & 7 Veda			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	पारस्करगृह्यसूत्रम्	• ग्रन्थोऽयं भारतीयसंस्कृतौ ये संस्काराः उत्सवाः, धर्मघटकाः पदार्थाः विचाराः तत्र च विसंगतेः सम्भावनाः याः काश्चन सम्भाविताः भवन्ति, तेषां विषये निर्णायकं मतं प्रस्तौति – येनास्माकं भारतीयजीवनपद्धतेः वेदमूलत्वं अस्तीति छात्रा अवगच्छन्ति इति फलम्।
2.	CC- 3.6.12	सामवेदभाष्यम् (आग्नेयपर्वणः)	• सामवेदीयगायनपद्धतिवैशिष्ट्येन सह आधुनिकसङ्गीतशास्त्रेण अस्य सम्बन्धज्ञानाय स्तोभ-स्तोत्रादि-सोमयागीयप्रक्रियाज्ञानाय च ग्रन्थोऽयंपाठ्यक्रमे निर्धारितः ।
3.	CE- 3.6.6	पारस्करगृह्यसूत्रम्	• ग्रन्थोऽयं भारतीयसंस्कृतौ ये संस्काराः उत्सवाः, धर्मघटकाः पदार्थाः विचाराः तत्र च विसंगतेः सम्भावनाः याः काश्चन सम्भाविताः भवन्ति, तेषां विषये निर्णायकं मतं प्रस्तौति – येनास्माकं भारतीयजीवनपद्धतेः वेदमूलत्वं अस्तीति छात्रा अवगच्छन्ति इति फलम्।

Paper-5, 6 & 7 Falit Jyotish			Semester-6
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 3.6.11	भावकुतुहलम्	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः विभिन्नानां योगानां ज्ञानं करिष्यते। • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् छात्रैः पुंस्त्रीणां शरीरलक्षणवशात् चिह्नवशाच्च शुभाशुभस्य फलादेशः कर्तुं शक्यते।
2.	CC- 3.6.12	सर्वार्थचिन्तामणिः, प्रश्नभूषणम्	• अनेन पाठ्यक्रमेण आचार्यवेङ्कटेशमते ग्रहाणां बलसाधनं, द्वादशभावानां विचारः षष्ठ्यंशचक्रस्य निर्माणञ्च करिष्यते। • एतैः सह रोगविचारः आजीविकाविचारश्चापि कर्तुं शक्यते।
3.	CE- 3.6.6	भावकुतुहलम्	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्रैः विभिन्नानां योगानां ज्ञानं करिष्यते। • पाठ्यक्रमेऽस्मिन् छात्रैः पुंस्त्रीणां शरीरलक्षणवशात् चिह्नवशाच्च शुभाशुभस्य फलादेशः कर्तुं शक्यते।

Paper-5, 6 & 7 Navya Vyakaran			Semester-6
Sr. No	Code	Name of Subject	Outcome
1.	CC- 3.6.11	परिभाषेन्दुशेखरः महाभाष्यञ्च	• प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाचनिकानाम् अत्र पाणिनीयतन्त्रे प्रायः ज्ञापकन्यायसिद्धानां भाष्यवार्त्तिकयोः उपनिबद्धानां परिभाषाणां ज्ञानम्। • बाधबीजप्रकरणस्थानां 50-65 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्, यथा- केन शास्त्रेण किं शास्त्रं वाध्यते, कथं वाध्यते अर्थात् वाधने किं बीजमस्ति। • बाधबीजप्रकरणस्थानां 66-71 परिभाषाणां तथा शास्त्रशेषप्रकरणस्य 72-100 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्। • चतुर्थाह्निकस्थानां महाभाष्यस्थितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां पङ्क्तीनाञ्च सोदाहरणं विवरणात्मकं ज्ञानम्।
2.	CC- 3.6.12	परिभाषेन्दुशेखरः महाभाष्यञ्च	• प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाचनिकानाम् अत्र पाणिनीयतन्त्रे प्रायः ज्ञापकन्यायसिद्धानां भाष्यवार्त्तिकयोः उपनिबद्धानां परिभाषाणां ज्ञानम्।

			• शास्त्रशेषप्रकरणस्य 101-132 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्। • पञ्चमाह्निके आदितः **ओत्** सूत्रपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्। • पञ्चमाह्निके **उञः उँ** सूत्रतः समाप्तिपर्यन्तं महाभाष्यस्थितं सम्पूर्णं ज्ञानम्।
3.	CE- 3.6.6	परिभाषेन्दुशेखरः महाभाष्यञ्च	• प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाचनिकानाम् अत्र पाणिनीयतन्त्रे प्रायः ज्ञापकन्यायसिद्धानां भाष्यवार्त्तिकयोः उपनिबद्धानां परिभाषाणां ज्ञानम्। • बाधबीजप्रकरणस्थानां 50-65 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्, यथा- केन शास्त्रेण किं शास्त्रं वाध्यते, कथं वाध्यते अर्थात् वाधने किं बीजमस्ति। • बाधबीजप्रकरणस्थानां 66-71 परिभाषाणां तथा शास्त्रशेषप्रकरणस्य 72-100 परिभाषाणां सम्पूर्णं ज्ञानम्। • चतुर्थाह्निकस्थानां महाभाष्यस्थितानां सूत्राणां, वार्त्तिकानां पङ्क्तीनाञ्च सोदाहरणं विवरणात्मकं ज्ञानम्।

Paper-5, 6 & 7 Puranetihas			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	श्रीमद्भागवतमहापुराणे नवमस्कन्धः, मार्कण्डेयपुराणे ७९ तः ९१ अध्यायाः	• भागवतोक्तनृपाणां, ऋषीणां, मुनीनां वंशपरिचयं ज्ञास्यन्ति। • गङ्गावतरणप्रसङ्गेन प्रकृतिं प्रति जागरुकताम् एवञ्च श्रीरामचरित्रेण मर्यादापालनगुणान् ज्ञास्यन्ति। • च्यवनाम्बरिषयोः प्रसङ्गेन भक्तितपसोः माहात्म्यम् तथा च ययातिचरित्रेण एषणात्यागं ज्ञास्यन्ति। • शक्त्युपासनायाः महत्त्वं ज्ञास्यन्ति। • देव्या कृतः महिषासुर-चण्ड-मुण्डादि-असुराणां रूपकत्वेन कामक्रोधादीनां विषये ज्ञास्यन्ति।
2.	CC- 3.6.12	महाभारते शान्तिपर्व आपद्धर्मपर्व (अध्यायः – १३१ तः १७३)	• आपद्ग्रस्तस्य नृपस्य कर्तव्यम्, धर्मस्य सूक्ष्मां गतिं, बलस्य च महत्त्वं ज्ञास्यन्ति। • धनव्यवस्थापनम्, दूरदर्शीत्वम्, तत्कालज्ञत्वम्, दीर्घसूत्रत्वम् इत्येतेषां मत्स्यकथाधारेण वृत्तं ज्ञास्यन्ति। • कूटनीतिम्, आपत्कालधर्मान्, शरणागतस्य रक्षणम् इत्येतेषां विषये ज्ञास्यन्ति। • वृक्षस्य महिमानम्, अनर्थानां मूलं लोभः, महापुरुषाणां श्रेष्ठलक्षणानि इत्येतेषां विषये ज्ञानं प्राप्स्यन्ति।

			• संयमस्य, तपसः, दमस्य, कामक्रोधादित्रयोदशदोषाणां निवारणम्, पुरुषार्थचतुष्टयबोधम्, मित्रताविषये च महाभारतोक्तान् संवादान् ज्ञास्यन्ति ।
3.	CE- 3.6.6	श्रीमद्भागवतमहापुराणे नवमस्कन्धः, मार्कण्डेयपुराणे ७९ तः ९१ अध्यायाः	• भागवतोक्तनृपाणां, ऋषीणां, मुनीनां वंशपरिचयं ज्ञास्यन्ति । • गङ्गावतरणप्रसङ्गेन प्रकृतिं प्रति जागरुकताम् एवञ्च श्रीरामचरित्रेण मर्यादापालनगुणान् ज्ञास्यन्ति । • च्यवनाम्बरिषयोः प्रसङ्गेन भक्तितपसोः माहात्म्यम् तथा च ययातिचरित्रेण एषणात्यागं ज्ञास्यन्ति । • शक्त्युपासनायाः महत्त्वं ज्ञास्यन्ति । • देव्या कृतः महिषासुर-चण्ड-मुण्डादि-असुराणां रूपकत्वेन कामक्रोधादीनां विषये ज्ञास्यन्ति ।

Paper-5, 6 & 7 Sarv-Darshana			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	वेदान्तपरिभाषा (अर्थापत्तिपरिच्छेदात् आन्तम्)	• वेदान्तदर्शनानुसारम् अर्थापत्तिप्रमाणस्य ज्ञानं भवति । • वेदान्तदर्शनानुसारम् अनुपलब्धिप्रमाणस्य ज्ञानं भवति । • वेदान्तदर्शने प्रतिपादितविषयाणां ज्ञानं भवति । • वेदान्तदर्शनस्य प्रयोजनस्य अवबोधः जायते । • प्रमाणनिरूपणेन विषयप्रतिपादनशैल्याः ज्ञानं जायते ।
2.	CC- 3.6.12	श्रीमद्भगवद्गीता शाङ्करभाष्यसहिता (द्वितीयोऽध्यायः)	• शाङ्करभाष्यानुसारं भगवद्गीतायाः द्वितीयाध्यायस्य साङ्ख्ययोगस्य सम्पूर्णं ज्ञानं भवति । • आत्मस्वरूपस्य ज्ञानम्, स्थितप्रज्ञस्य लक्षणानि, दुःखकारणानि, दुःखविच्छेदस्य उपायाः, साङ्ख्यसम्बद्धविषयाः इत्यादिविषयाणां च ज्ञानं भवति ।
3.	CE- 3.6.6	वेदान्तपरिभाषा	• वेदान्तदर्शनानुसारम् अर्थापत्तिप्रमाणस्य ज्ञानं भवति ।

		(अर्थापत्तिपरिच्छेदात् आन्तम्)	• वेदान्तदर्शनानुसारम् अनुपलब्धिप्रमाणस्य ज्ञानं भवति। • वेदान्तदर्शने प्रतिपादितविषयाणां ज्ञानं भवति। • वेदान्तदर्शनस्य प्रयोजनस्य अवबोधः जायते। • प्रमाणनिरूपणेन विषयप्रतिपादनशैल्याः ज्ञानं जायते।

Paper-5, 6 & 7 Sahitya			Semester-6
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	साहित्यदर्पणः (८ तः १० परिच्छेदाः)	• काव्यगुणानां ज्ञानम्। • काव्यरीतीनां ज्ञानम्। • अलङ्काराणां ज्ञानम्। • उदाहरणेषु लक्ष्यलक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम्। • अलङ्कारशास्त्रस्य विविधतत्त्वपरिचयः।
2.	CC- 3.6.12	किरातार्जुनीयम् (प्रथमद्वितीयसर्गौ)	• भारवेः तत्कृतीनां च परिचयः। • महाकाव्यस्य स्वरूपबोधः किरातार्जुनीयस्य वैशिष्ट्यबोधश्च। • अर्थगौरवस्य तथा च पदार्थभावार्थादीनां ज्ञानम्। • राजनीतिसिद्धान्तज्ञानम्। • युधिष्ठिरादिपात्रपरिचयः रसास्वादश्च।

3.	CE- 3.6.6	साहित्यदर्पणः (८ तः १० परिच्छेदाः)	• काव्यगुणानां ज्ञानम् । • काव्यरीतीनां ज्ञानम् । • अलङ्काराणां ज्ञानम् । • उदाहरणेषु लक्ष्यलक्षणसङ्गतिसामर्थ्यम् । • अलङ्कारशास्त्रस्य विविधतत्त्वपरिचयः ।

Paper-5, 6 & 7 Vastu-Shastra			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	वास्तुमञ्जरी	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः प्रासादमण्डने सूर्य-गणेश-विष्णु-चण्डी-शिवादीनाम् आयतनज्ञानं त्रिदेवस्थापनक्रमज्ञानं च प्राप्स्यति। • भिट्टमानं, प्रासादोदयमानं, मंडोवरविभागं, भित्तिमानं, गर्भगृहस्वरूपं, गर्भगृहोदयं, द्वारमानम् इत्यादीनां विषये ज्ञास्यति। • विविधप्रासादज्ञानं, मण्डपसंरचनाज्ञानं, मण्डपमानम् इत्यादिसम्बद्धान् विचारान् ज्ञास्यति। • प्रतिमानिर्माणफलज्ञानं, प्रतिमामानं, प्रतिमोपयोगिपदार्थाः, ग्राह्याग्राह्यशिलाः इत्यादिकं ज्ञास्यति।
2.	CC- 3.6.12	मनुष्यालयचन्द्रिका	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः गृहनिर्माणस्य उत्कृष्टां पद्धतिं ज्ञास्यति। • पृथिव्याः अन्तः वर्तमानस्य सीमागृहस्य यथोक्तं ज्ञानं प्राप्स्यति। • गृहनिर्माणे पाकगृहादारभ्य शयनकक्षं यावत् सर्वेषां दिशः सुनिश्चिताः वर्तन्ते, तासां ज्ञानं प्राप्स्यति। • ग्रन्थानुसारं गृहनिर्माणं मनुष्यालयः निर्मीयते। तत् गृहं सचन्द्रिकं भवति इति ज्ञास्यति।

3.	CE- 3.6.6	वास्तुमञ्जरी	• अस्य प्रश्नपत्रस्य अध्ययनेन छात्रः प्रासादमण्डने सूर्य-गणेश-विष्णु-चण्डी-शिवादीनाम् आयतनज्ञानं त्रिदेवस्थापनक्रमज्ञानं च प्राप्स्यति। • भिट्टमानं, प्रासादोदयमानं, मंडोवरविभागं, भित्तिमानं, गर्भगृहस्वरूपं, गर्भगृहोदयं, द्वारमानम् इत्यादीनां विषये ज्ञास्यति। • विविधप्रासादज्ञानं, मण्डपसंरचनाज्ञानं, मण्डपमानम् इत्यादिसम्बद्धान् विचारान् ज्ञास्यति। • प्रतिमानिर्माणफलज्ञानं, प्रतिमामानं, प्रतिमोपयोगिपदार्थाः, ग्राह्याग्राह्यशिलाः इत्यादिकं ज्ञास्यति।

Paper-5, 6 & 7 Paurohitya			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	याज्ञिकन्यायमाला4-5	• द्विजमात्राधिकारप्राप्तिपूर्वकं यज्ञपरम्परारक्षणाभिगम:। • षोडशमातृकापूजनविधिपूर्वकं यज्ञोपवीतधारण-विधिबोध:।
2.	CC- 3.6.12	छान्दोग्यब्राह्मणम् प्रपा.1-2	• षोडशसंस्कारसंदर्भपूर्वकं विवाहसंस्कारविधिगत-सप्तकुलाचला(सप्तपदीपतिज्ञा)दिप्रकल्पानां बोधसंपादनम्। • संस्कार-यज्ञमहत्त्वावबोध:।
3.	CE- 3.6.6	याज्ञिकन्यायमाला4-5	• द्विजमात्राधिकारप्राप्तिपूर्वकं यज्ञपरम्परारक्षणाभिगम:। • षोडशमातृकापूजनविधिपूर्वकं यज्ञोपवीतधारण-विधिबोध:।

Paper-5, 6 & 7 Dharma-Shastra			Semester-6
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	विदुरनीति- 1-8	• विदुरधृतराष्ट्रमाध्यमेन सज्जनदुर्जन-पण्डितमूर्खलक्षणपूर्वकं राजधर्मविचारसंपादनम् । • मानवजीवने कृत्याकृत्यविवेकद्वारा मानवमूल्यसंपादनम् ।
2.	CC- 3.6.12	मनुस्मृति: 11-12 मन्वर्थटीका	विविधपापकर्मविषयक-प्रायश्चित्तबोधपूर्वकंव्यसननिषेधसहितं तपोव्रतमाहात्म्यबोध: ।
3.	CE- 3.6.6	विदुरनीति- 1-8	• विदुरधृतराष्ट्रमाध्यमेन सज्जनदुर्जन-पण्डितमूर्खलक्षणपूर्वकं राजधर्मविचारसंपादनम् । • मानवजीवने कृत्याकृत्यविवेकद्वारा मानवमूल्यसंपादनम् ।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (S)			Semester-6
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	ब्रह्मोपदेशरसायनम्	• स्वामिनारायणदर्शनस्य मुख्यग्रन्थस्य अभ्यासः भविष्यति। • साक्षादक्षरब्रह्मणा प्रदत्तोपदेशस्य साक्षाल्लाभो प्राप्यते। • स्वामिनारायणीयसाधना स्पष्टतया ज्ञायते। • ग्रन्थस्याऽस्य सिद्धान्तः परब्रह्मस्वामिनारायणवचनामृताधारेणोद्बोधित एव इति सत्यम् इति अनुभूयते। • परमात्ममाहात्म्यं, विषयाणाम् अध्ययनं भवति।
2.	CC- 3.6.12	भद्रेशदासस्वामिविरचित-मुण्डकोपनिषद्भाष्यम्	• नूतनदर्शनदृष्ट्या वेदान्तग्रन्थानां ज्ञानं प्राप्यते। • अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभवन्ति छात्राः।

			• मुण्डकोपनिषदि सन्निहितस्याक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य ज्ञानं लभ्यते। • मुण्डकोपनिषदि प्रदर्शितानाम् उच्चविचाराणाम् अध्ययनेन शास्त्ररहस्यं हृदयस्थं कर्तुं शक्यते। • ब्रह्मविद्या, गुरूपसत्तिः, अक्षरपुरुषोत्तमाहात्म्यम् इत्यादिभिः मुण्डकवैभवो ज्ञायते।
3.	CE- 3.6.6	ब्रह्मोपदेशरसायनम्	• स्वामिनारायणदर्शनस्य मुख्यग्रन्थस्य अभ्यासः भविष्यति। • साक्षादक्षरब्रह्मणा प्रदत्तोपदेशस्य साक्षाल्लाभो प्राप्यते। • स्वामिनारायणीयसाधना स्पष्टतया ज्ञायते। • ग्रन्थस्याऽस्य सिद्धान्तः परब्रह्मस्वामिनारायणवचनामृताधारेणोद्बोधित एव इति सत्यम् इति अनुभूयते। • परमात्ममाहात्म्यं, विषयाणाम् अध्ययनं भवति।

Paper-5, 6 & 7 Swaminarayan Vedanta (J)			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	सत्संगिजीवनम् (मुक्तानन्दस्वामिकृत–वटपत्तनशास्त्रार्थः) (प्रकरणम्–४, अध्यायाः ३४ तः ३८) (हेतुटीकासमेतम्)	• भगवदवतारमाहात्म्यं सम्यक्तया अवगन्तुं शक्यते । • भगवन्नामसंकीर्तनस्य माहात्म्यं याथातथ्येन अवबुध्यते । • भगवतः असाधारणलक्षणानि सरलतया ज्ञायन्ते ।

2.	CC- 3.6.12	शिक्षापत्री (अर्थदीपिकाटीकासहिता) (१७५ तः समाप्तिपर्यन्तम्)	• नैष्ठिकब्रह्मचारिणां विशेषधर्माणाम् अवबोधः जायते । • साधूनां विशेषधर्माः सरलतया अवगन्तुं शक्यन्ते । • अस्याः शिक्षापत्र्याः माहात्म्यम् अवगम्यते ।
3.	CE- 3.6.6	सत्संगिजीवनम् (मुक्तानन्दस्वामिकृत-वटपत्तनशास्त्रार्थः) (प्रकरणम्-४, अध्यायाः ३४ तः ३८) (हेतुटीकासमेतम्)	• भगवदवतारमाहात्म्यं सम्यक्तया अवगन्तुं शक्यते । • भगवन्नामसंकीर्तनस्य माहात्म्यं याथातथ्येन अवबुध्यते । • भगवतः असाधारणलक्षणानि सरलतया ज्ञायन्ते ।

Paper-5, 6 & 7 Ramanuja Vedanta			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	**श्रीमद्भगवद्गीता (10-12 अध्यायाः) रामानुजभाष्यसहिता**	• भक्त्युद्भवे कृत्स्नस्य जगतः तच्छरीरतया तदात्मकत्वेन तत्प्रवर्त्यत्वम् । • अर्जुनस्य सम्पुर्णे विश्वे भगवत् साक्षात्कारः । • भगवद्भक्तस्य लक्षणानि ।
2.	CC- 3.6.12	**श्रीभाष्यम् (ईक्षत्यधिकरणतः**	• ईक्षापूर्विकायाः सृष्टेः उपपादनम् । • आनन्दमीमांसायाः स्वरूपम् ।

		प्रथमपादपर्यन्तो भागः)	• ब्रह्मणः सर्वश्रेष्ठत्वम् ।
3.	CE- 3.6.6	**श्रीमद्भगवद्गीता (10-12 अध्यायाः) रामानुजभाष्यसहिता**	• भक्त्युद्भवे कृत्स्नस्य जगतः तच्छरीरतया तदात्मकत्वेन तत्प्रवर्त्यत्वम् । • अर्जुनस्य सम्पुर्णे विश्वे भगवत् साक्षात्कारः । • भगवद्भक्तस्य लक्षणानि ।

Paper-5, 6 & 7 Navya Nyaya			**Semester-6**
Sr. No	**Code**	**Name of Subject**	**Outcome**
1.	CC- 3.6.11	सिद्धान्तलक्षणाम् (गादाधरी)	• संगार्भावलक्षणविचारः। • प्रतियोगिव्यधिकरणहेतुसमानाधिकरणाभावस्य परिष्कृतार्थविवेचनम्। • कालो घटवान् कालपरिमाणात् इत्यत्र समन्वयः। • प्रतियोगित्वस्वरूपविचारः सम्बन्धत्वस्वरूपविचारः अभावत्वस्वरूपविचारः।
2.	CC- 3.6.12	अवयवः (अवशिष्टं प्रतिज्ञालक्षणम्, सम्पूर्णं हेतुलक्षणम्)	• संख्यादिरिक्तसुबर्थस्य प्रकृत्यर्थविशेष्यत्वेनैवान्वयः। • मणौ प्रतिज्ञायाः लक्षणान्तरप्रदर्शनम्। • मणौ हेतुवाक्यस्य प्रथमं, द्वितीयं, तृतीयं, चतुर्थं, पञ्चमं, षष्ठं च लक्षणं तत्परिष्कारश्च। • हेतुपञ्चम्याः ज्ञापकत्वार्थकत्वं, जन्यत्वार्थकत्वं, जन्यत्वाज्ञाप्यत्वोभयार्थकत्वविचाराः।
3.	CE- 3.6.6	सिद्धान्तलक्षणाम् (गादाधरी)	• संगार्भावलक्षणविचारः। • प्रतियोगिव्यधिकरणहेतुसमानाधिकरणाभावस्य परिष्कृतार्थविवेचनम्। • कालो घटवान् कालपरिमाणात् इत्यत्र समन्वयः। • प्रतियोगित्वस्वरूपविचारः सम्बन्धत्वस्वरूपविचारः अभावत्वस्वरूपविचारः।

॥पदविका-कार्यक्रमः॥

(Diploma Program)

प्रोग्राम कोड	**प्रोग्राम**	**अपेक्षिताः परिणामाः (Outcomes)**
06	पदविका	• एकवर्षात्मके पदविका-कार्यक्रमे अधीत्य छात्रः स्वेन चितस्य विषयस्य प्रारम्भिकं सैद्धान्तिकं ज्ञानं प्राप्स्यति • विषयस्य प्रायोगिकं ज्ञानं प्राप्स्यति • विषयस्य व्यवहरे प्रयोगे क्षमः भविष्यति • स्वस्य नियुक्त्यर्हतां वर्धयिष्यति • स्वव्यवसायद्वारा धनसम्पादने क्षमः भविष्यति • अल्पे काले तत्तद्विषये स्वकौशलं वर्धयिष्यति • सरलमानकसंस्कृतस्य परिचयं प्राप्स्यति • भारतीयसंस्कृतेः परिचयं प्राप्स्यति • राष्ट्रगौरवम् अनुभविष्यति

॥पदविका-विशिष्टकार्यक्रमाः॥

(Diploma Specific Programs)

विषयः – वैदिकगणितम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
1.	Diploma	• ज्ञान-विज्ञानानाम् महान् आकरोऽस्ति वेदः । तत्रैव श्रौतकर्मकाण्डप्रसङ्गे शुल्बसूत्राणां कुण्डमण्डपसिद्धेश्चोपयोगानुसारं मण्डपादि-वास्तु-कार्यं क्रियते । तथैव वैदिक-गणितसूत्राणामपि आधुनिक-गणितशास्त्रानुसारं तुलनात्मकानुसन्धानेन राष्ट्रलाभो भविष्यतीति हेतुना पाठ्यक्रमोऽयं प्रचाल्यते विश्वविद्यालयेन ।

विषयः – कर्मकाण्डम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
2.	Diploma	• कर्मकाण्डस्य प्राकृतिकः सम्बन्धः भारतीयसभ्यता-संस्कृतिभ्यां सह भारतीय-जनानां जीवनशैल्या च वर्तते । तत्र संस्काराणां भूमिका लोकानां व्यक्तित्वविकासाय मन्यते, अतो ह्येषा प्रत्याशाऽस्ति अस्य पाठ्यक्रमस्य ।

विषयः - ज्योतिषशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
3.	Diploma	• अनेन पाठ्यक्रमेण छात्राः ज्योतिषस्य त्रयाणां स्कन्धानां (सिद्धान्तसंहिताहोराणाम्) महत्त्वपूर्णव्यवहारिकविषयाणां ज्ञानं करिष्यन्ति तथा च मुहूर्त्त-वास्तु-इत्यादिविषयान् अधीत्य समाजाय अभीप्सितपरामर्शं दास्यन्ति । • ज्योतिषशास्त्रस्य विकासे स्वकीयं योगदानं दास्यन्ति ।

विषयः - वास्तुशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
4.	Diploma	• ज्योतिषशास्त्रस्य त्रयः स्कन्धाः सन्ति- सिद्धान्तः, संहिता, होरा च। संहितास्कन्धस्य मानवजीवने अत्यन्तमुपादेयता वर्तते। वास्तुशास्त्रं हि संहितास्कन्धस्यान्तर्गतमेव वर्तते। एवं ज्योतिषशास्त्रस्य अन्यतममङ्गमस्ति वास्तुशास्त्रम्। महत्त्वमभिलक्ष्य लोकोपयोगित्वं च अभिलक्ष्यैव श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयेन एकवर्षीय-वास्तुपदविकाऽऽभ्यासक्रमः सञ्चालितः। • अस्मिन् अभ्यासक्रमे बृहद्वास्तुमाला, वास्तुरत्नावली, सरलजन्मपत्रीविज्ञानञ्च सन्दर्भग्रन्थात् स्वीकृत्य वास्तुशास्त्रस्य लोकोपयोगिनः विषयाः सन्निवेशिताः सन्ति, येषाम् अध्ययनेन अध्येतारः वास्तुशास्त्रसम्बन्धितविषयेषु कुशलाः भविष्यन्ति।

विषयः – संस्कृत टीचिंग

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
5.	Diploma	• संस्कृतम् अधीत्य अधिकांशाः छात्राः शिक्षकाः भूत्वा प्राथमिक-माध्यमिकादि-विविधस्तरेषु संस्कृताध्यापनं कुर्वन्ति। समाजस्य संस्कृतस्य विषये याः धारणाः सन्ति ताः संस्कृतशिक्षकाणां कारणेन एव सन्ति। भविष्यतः संस्कृतशिक्षकाः एव ताः धारणाः परिवर्तयितुम् अपि शक्नुवन्ति। भविष्यतः संस्कृतशिक्षकाः उत्कृष्टाः भवेयुः इति एव अस्य पाठ्यक्रमस्य प्रमुखः हेतुः अस्ति। • अस्य पाठ्यक्रमस्य पठनेन छात्राः संस्कृतमाध्यमेनैव प्रारम्भिकं संस्कृतं पाठयितुं समर्थाः भविष्यन्ति। • पाठनसामर्थ्येन समम् एव छात्रेषु सरलसंस्कृतेन वाचिकं लिखितं व्यवहारं कर्तुम् अपि सामर्थ्यं विकसितं भविष्यति।

विषयः –POST GRADUATE DIPLOMA IN SANSKRIT, GUJARATI AND HINDU STUDIES,

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
6.	Diploma	• This study will introduce students to Hindu scripture. • Students will explore different avenues for further inquiry into Hindu texts. • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thoughts. • Inquiry into Hinduism's core beliefs and practices will be fostered. • Students will be introduced to a unique style of interpretation of commentaries and other texts in Sanskrit

विषयः – GRADUATE DIPLOMA IN SANSKRIT, GUJARATI AND HINDU STUDIES,

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
7.	Diploma	• This study will introduce students to Hindu scripture. • Students will explore different avenues for further inquiry into Hindu texts. • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thoughts. • Inquiry into Hinduism's core beliefs and practices will be fostered. • Students will be introduced to a unique style of interpretation of commentaries and other texts in Sanskrit

विषयः – मन्दिरव्यवस्थापनम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
1.	Diploma	• एतस्य पाठक्रमस्य अध्ययनेन छात्रः शिल्प-स्थापत्य-मूर्तिशास्त्राणां ज्ञानं प्राप्स्यति। • मन्त्रोच्चारणस्य, नीरजनस्य च विधिं ज्ञास्यति। • संस्कृतसम्भाषणस्य सामान्यं ज्ञानं प्राप्स्यति। • विविधेषु मन्दिरेषु निर्वर्त्यमानानाम् उत्सवानां, तेषां व्यवस्थापनस्य ज्ञानं प्राप्स्यति। • छात्राः दर्शनसम्बन्धि-व्यवस्थापनानां ज्ञानं प्राप्स्यति। • मन्दिरव्यवस्थापने अपेक्षितायाः आङ्ग्लभाषायाः संगणकस्य च ज्ञानं प्राप्स्यति।

विषयः - संगीतम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
00	Diploma in Music	• इमं पाठ्यक्रमम् अधीत्य छात्रः संगीतशास्त्रस्य परिचयात्मकं ज्ञानं प्राप्स्यति • संगीतप्रस्तुतेः प्रारम्भिकं प्रायोगिकं च ज्ञानं प्राप्स्यति • संगीतप्रस्तुतौ प्रारम्भिकस्तरीयं कौशलं प्राप्स्यति • कथाप्रवचनेषु संगीतस्य समन्वयं कर्तुं प्रभविष्यति

विषयः - नाट्यशास्त्रम्

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
00	Diploma in Natyashastra	• इमं पाठ्यक्रमम् अधीत्य छात्रः नाट्यशास्त्रस्य सैद्धान्तिकपक्षस्य प्रारम्भिकं ज्ञानं प्राप्स्यति • नाट्यस्य प्रायोगिकं ज्ञानं प्राप्स्यति • अभिनयस्य विविधान् प्रकारान् ज्ञास्यति • मञ्चप्रस्तुतिकौशलं प्राप्स्यति • नात्यविषयकान् आधुनिकसिद्धान्तान् अभिनयप्रयोगान् च ज्ञास्यति • संस्कृतसम्भाषणे कौशलं प्राप्स्यति

विषयः - योगः

Sr. No	U. G. & P.G	Outcome
00	Diploma in Yoga	As the Yoga is spreading in the world extensively, this course has been started to satisfy the needs of the people to know about Yoga. The outcome of this course is as follows: • The students can know about Yoga and its history. • The students can understand how human body works. • They can get the knowledge of Naturopathy and Ayurveda. • It may be useful in the overall development of the students through the study of Asans, Pranayam, Mudras, Soorya-Namaskar, and Satkarma.

॥पदविका-पाठ्यक्रमाः॥

(Diploma Courses)

विषयः –वैदिकगणितम्

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	प्राचीन वेद कालीन गणित	• प्राचीनवैदिकग्रन्थे प्रतिपादित-वैदिकगणितशास्त्रविषये छात्राणां ज्ञानं भविष्यति ।वैदिकवाङ्मये कानिचित्सूक्तानि वर्तन्ते,येषाम् अध्ययनेन अङ्कानां मिश्रणं, वियोगीकरणं, गुणनं हरणं च अत्यन्त-स्वल्पीयसा कालेनापि कर्तुं शक्यते । अतः भारतीयगणितशास्त्रस्येतिहासविषये छात्रेषु जिज्ञासा उत्पन्ना भवेत् इति धिया पाठ्यक्रमोऽयं निर्धारितः ।
2	शास्त्रकालीन गणित	• विकासदृष्ट्या या परम्परा पद्धतिर्वा वैज्ञानिकैः आश्रीयते सा एव गाणितिकी पद्धतिः कथ्यते । अतः वैदिककालतः आरभ्य वर्तमानसमयपर्यन्तं गणितस्य या परम्परा पद्धतिर्वा वर्तते तस्याः विवेचनात्मकमध्ययनं छात्रैः करिष्यते । • शुल्वसूत्राणां प्रभावः आधुनिकरेखाविज्ञाने ज्यामितिकविज्ञाने च कीदृशो वर्तते इति छात्रान् अवबोधयितुमेषः पाठ्यक्रमः निर्धारितः ।
3	श्रीभारतीकृष्णतीर्थ विरचित वेदगणित	• श्रीभारतीकृष्णतीर्थस्वामिना प्रतिपादितस्य पुस्तकस्य सूत्रानुसारं छात्राणामुपकाराय प्रयोगविज्ञानं भविष्यति । • वैदिकगणितस्य विवेचनं संस्कृतभाषायां वर्तते । अतः छात्रेषु प्राचीनभारतीयगणितस्य पारिभाषिकशब्दानां ज्ञानं भवेदिति लक्ष्यम् ।

विषयः – कर्मकाण्डम्

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	प्रारम्भिकपूजनम् एवं स्तुतिः	• कर्मकाण्डसम्पादनाय स्तोत्रज्ञानं नितान्तमपेक्षितं वर्तते । अपि च प्रारम्भिकपूजनज्ञानाय गणेशपूजनज्ञानस्यावश्यकता विद्यते ।एतदर्थं एते विषयाः पाठ्यक्रमे निर्धारिताः सन्ति।
2	संस्कारकर्म-शान्तिविधिश्च	• उत्तमसमाजनिर्माणे संस्काराणां महत्त्वपूर्णभूमिका वर्तते । संस्कारैः संस्कारितजनाः किमपि पापकर्मकर्तुं न प्रभवन्ति । पुरुषस्य कष्टनिवारणाय बहुविधाः शान्त्योपायाः वर्तन्ते, अतः तेषां ज्ञानस्यावश्यकता विद्यते। पुनः अनेन पाठ्यक्रमेण दुर्नीतिनिवारणं कर्त्तुं शक्यते।
3	उत्तरक्रिया-श्राद्धविधिश्च	• श्रद्धया श्राद्धम्। पितृऋणात् मुक्तिप्राप्त्यर्थं श्राद्धानाम् आवश्यकता विद्यते। 'श्राद्धं न कुरुते यः तस्य रक्तं पिबन्ति ते' इति वचनानुसारं ज्ञायते यत् श्राद्धं भारतीयसंस्कृतेः एकम् अभिन्नम् अङ्गमस्ति । येनास्माकं भारतीयसंस्कृतौ पितृपुरुषाणां कृते कीदृशमादरमस्तीति छात्रा अवगच्छन्तु इति लक्ष्यम्।

विषयः - ज्योतिषशास्त्रम्

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	मुहूर्तचिन्तामणिः, बालबोधज्योतिषसारसमुच्चयः, बृहदवकहडाचक्रम्, शीघ्रबोधः	• अनेन प्रश्नपत्रेण छात्राः विभिन्नेषु मुहूर्तेषु शुभाशुभतिथिवारनक्षत्राणां ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। • अनेन प्रश्नपत्रेण छात्राः तिथिवारनक्षत्राणां विभिन्नानां प्रकृतीनां ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। • अनेन छात्राः ग्रहाणां संक्रान्तिज्ञानं सम्यक्तया करिष्यन्ति। • अनेन छात्राः षोडशसंस्काराणां मुहूर्तानां ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। • अनेन छात्राः यात्रायां विचारणीयविषयानां मुहूर्तज्ञानं करिष्यन्ति। • अनेन छात्राः वास्तुविषये प्रमुखतथ्यानामपि ज्ञानं करिष्यन्ति।
2	भारतीयकुण्डलीविज्ञानं भारतीयकुण्डलीदर्पणं च	• अनेन छात्राः राशिनिर्माणज्ञानं करिष्यन्ति एतेन सह सर्वेषां संवत्सराणां ज्ञानं, मास-ऋतु-पक्षादीनां ज्ञानञ्च करिष्यन्ति। • अनेन प्रश्नपत्रेण छात्रैः कुण्डलीनिर्माणज्ञानं करिष्यते। • अनेन छात्रैः वर्षेशानयनं, मुंथासाधनं, ताजिकशास्त्रस्य च ज्ञानं कर्तुं शक्यते। • अनेन छात्रैः विश्वस्य कस्यापि स्थानस्य जातकस्य च कुण्डलीनिर्माणं कर्तुं शक्यते। • अनेन छात्रैः समस्तविश्वस्य अक्षांश-देशान्तरादीनां ज्ञानं सम्यक्तया कर्तुं शक्यते।
3	भारतीयज्योतिषं, चमत्कारचिन्तामणिः, सचित्रसामुद्रिकरहस्यं च	• अनेन पत्रेण छात्राः हस्तरेखाज्ञानेन सह समस्तसामुद्रिकरहस्यस्य ज्ञानं करिष्यन्ति। • अनेन छात्राः राशिग्रहादीनां परिचयः स्वरूपस्य च ज्ञानं करिष्यन्ति। • अनेन विविधानां योगानां ज्ञानं, सूर्यादिग्रहाणां तन्वादिभावविषयकज्ञानं सम्यक्तया कर्तुं शक्यते।

विषयः - वास्तुशास्त्रम्

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	प्रश्नपत्र – १	• अनेन पत्रेण छात्रैः वास्तुशास्त्रस्य सामान्यपरिचयः, पञ्चाङ्गपरिचयः, गृहनिर्माणस्य महत्त्वम्, ग्राममध्ये वास्तुचयनं च सरलतया ज्ञास्यते। अनेन भूमिपरीक्षणस्य प्रकाराः अपि छात्रैः ज्ञास्यन्ते।
2	प्रश्नपत्र – २	• अनेन पत्रेण वास्तुनिर्माणसमये ग्राह्यकाष्ठानां, त्याज्यकाष्ठानां ज्ञानं, वास्तुकृत्यं, भित्तिज्ञानं, गृहौच्च्यविचारः, दिक्साधनं, शुभप्रदपिण्डसाधनं, गृहद्वारविचारः, आयादिविचारः च छात्रैः विस्तृततया ज्ञास्यते।
3	प्रश्नपत्र - ३	• अनेन पत्रेण छात्रैः गृहारम्भस्य कालः, द्वारविचारः, गृहारम्भे प्रशस्ताप्रशस्तमास-पक्ष-तिथि-नक्षत्र-लग्नादीनां ज्ञानं, पञ्चाङ्गशुद्धिः, कूपविचारः, गृहस्य आयुविचारः, गृहप्रवेशमुहूर्तः, वास्तुशान्तिविधानम् एतत्सर्वं सम्यक्तया ज्ञास्यते।

विषयः –संस्कृत टीचिंग

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	संस्कृतपाठन-अभियोग्यता	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्राः प्रारम्भिकस्तरीयं सरलं संस्कृतं संस्कृतमाध्यमेनैव पाठयितुं समर्थाः भविष्यन्ति। • तथा पाठने आवश्यकानां पाठ्यांशानां निर्धारणं कर्तुं शक्ष्यन्ति। • पाठ्यांशानुगुणं समुचितायाः आकर्षिकायाः पाठ्यसामग्रेः निर्माणं कर्तुं शक्ष्यन्ति। • प्रभाविरीत्या संस्कृतेन संस्कृतपाठनं कर्तुं शक्ष्यन्ति।
2	संस्कृतलेखन-अभियोग्यता	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्राः सरलेन किन्तु शुद्धेन संस्कृतेन स्वविचाराणाम् लिखिताम् अभिव्यक्तिं कर्तुं क्षमाः भविष्यन्ति। • संस्कृतलेखने सम्भावितानां दोषाणां ज्ञानं तत्परिहारान् च ज्ञास्यन्ति। • हिन्द्यादि-आधुनिकाभाषाणाम् अपेक्षया संस्कृतभाषायाः लेखने ये विशेषाः सन्ति तान् सम्यग् ज्ञास्यन्ति।
3	संस्कृतसम्भाषण-अभियोग्यता	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्राः सरलेन किन्तु शुद्धेन संस्कृतेन स्वविचाराणां वाचिकीम् अभिव्यक्तिं कर्तुं क्षमाः भविष्यन्ति • सरलेन संस्कृतेन सरलान् संवादान् प्रस्तोतुं शक्ष्यन्ति। • पाठनकाले अपि सुगमस्य संस्कृतस्य प्रयोगं कर्तुं शक्ष्यन्ति।

विषय: – POST GRADUATE DIPLOMA IN SANSKRIT, GUJARATI AND HINDU STUDIES

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	Sanskrit Language	• This study will introduce students to Sanskrit grammar. • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thoughts. •
2	Gujarati Language	• This study will introduce students to Gujarati grammar. • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thoughts. •
3	Hindu Studies	• This study will introduce students to Hindu scripture. • Students will explore different avenues for further inquiry into Hindu texts. • Inquiry into Hinduism's core beliefs and practices will be fostered. • In study students learn little parts of *ṛgvedaḥ, śrīmadbhādavatpurāṇam, śrīmadbhagavadgītā, upaniṣad, vacanāmṛtam etc.* • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thought. • They will capture new thoughts in the perspective of the Swaminarayan theology.

विषय: – GRADUATE DIPLOMA IN SANSKRIT, GUJARATI AND HINDU STUDIES

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	Sanskrit Language	• This study will introduce students to Sanskrit grammar. • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thoughts. •
2	Gujarati Language	• This study will introduce students to Gujarati grammar. • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thoughts. •
3	Hindu Studies	• This study will introduce students to Hindu scripture. • Students will explore different avenues for further inquiry into Hindu texts. • Inquiry into Hinduism's core beliefs and practices will be fostered. • In study students learn little parts of *ṛgvedaḥ, śrīmadbhādavatpurāṇam, śrīmadbhagavadgītā, upaniṣad, vacanāmṛtam etc.* • Students will acquire a novel and distinctive view of Hindu thought. • They will capture new thoughts in the perspective of the Swaminarayan theology.

विषयः – मन्दिरव्यवस्थापनम्

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	प्रश्नपत्रम् - १	• अस्य पत्रस्य अध्ययनेन छात्रः शिल्प-स्थापत्य-मूर्ति-शास्त्राणां ज्ञानं प्राप्स्यति। • मन्त्रोच्चार-नीराजनादीनां विधिं ज्ञास्यति। • प्रमुखमन्दिराणां नीराजन-भूग-शृङ्गारादिविशयेषु ज्ञानं प्राप्स्यति। • सामान्यसंस्कृतसम्भाषणस्य ज्ञानं प्रप्स्यति।
2	प्रश्नपत्रम् - २	• अस्य पत्रस्य अध्ययनेन छात्रः मन्दिरेषु निर्वर्त्यमानानां विविधानाम् उत्सवानां तेषां व्यवस्थापनस्य च ज्ञानं प्राप्स्यति। • विविधपूजापद्धतीनां ज्ञानं प्राप्स्यति। • मन्दिरसन्दर्भे नृत्य-नाटक-वाद्य-गान-भजन-प्रवचनपरम्पराणां परिचयं प्राप्स्यति
3	प्रश्नपत्रम् - ३	• अस्य पत्रस्य अध्ययनेन छात्रः दर्शनसम्बन्धिव्यवस्थापनस्य विविधधार्मिकविधीनां च व्यवस्थासन्दर्भे ज्ञानं प्राप्स्यति • यात्रिकाणां निवासभोजनव्यवस्थां ज्ञास्यति • मन्दिरस्य न्यासव्यवस्थायाः, सुरक्षाव्यवस्थायाः, प्रशासनस्य, सम्पत्तिसम्बद्धानां नियमानां च परिचयं प्राप्स्यति।
4	प्रश्नपत्रम् - ४	• मन्दिरव्यवस्थापनाय अपेक्षितं आङ्ग्लभाषायाः सामान्यज्ञानं प्राप्स्यति। • मन्दिरव्यवस्थापनाय अपेक्षितं संगणकस्य सामान्यज्ञानं प्राप्स्यति। • मन्दिराणां दृश्य-श्रव्यकार्यक्रमाणां ज्ञानं प्राप्स्यति।

विषयः – संगीतम् (गानं स्वरवाद्यवादनं च)

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	क्रियात्मकम् अथवा प्रायोगिकं प्रश्नपत्रम्	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः नियतरागाणां परिचयं प्राप्स्यति, आलापं, गानप्रकारम्, लक्षणगीतं च प्रस्तोतुं प्रभविष्यति • नियतरागेषु ठुमरी, दारा चेति उपशास्त्रीयान्, लोकगीतं, गरबा, प्रार्थना, भजनं चेति सुगमसङ्गीतप्रकारान् प्रस्तोतुं प्रभविष्यति • नियततालापानां परिचयात्मकं ज्ञानं प्राप्स्यति, तान् प्रस्तोतुं च प्रभविष्यति • हिन्दुस्तानीसङ्गीतपद्धत्यनुसारं दशानां थाट-प्रकाराणां, विंशतेः अलङ्काराणां प्रस्तुतिं कर्तुं प्रभविष्यति
2	सैद्धान्तिकम् अथवा लिखितं प्रश्नपत्रम्	• नियतरागाणां आरोह-अवरोह-वादि-संवादि-तीव्र-कोमल-वर्ज्य-स्वराणां ज्ञानं प्राप्स्यति • साङ्गीतिकशब्दावल्याः ज्ञानं प्राप्स्यति • नियततालापानां गीतप्रकाराणां लिपिबद्धतया प्रस्तुतेः ज्ञानं प्राप्स्यति • सङीतस्य, सङ्गीतप्रकाराणां, सङ्गीतकाराणां च सामान्यं परिचयं प्राप्स्यति

विषयः – संगीतम्(तालवादनम्, पखावजवादनम्)

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	क्रियात्मकम् अथवा प्रायोगिकं प्रश्नपत्रम्	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः नियतरागाणां परिचयं प्राप्स्यति, आलापं, गानप्रकारम्, लक्षणगीतं च प्रस्तोतुं प्रभविष्यति • नियतरागेषु ठुमरी, दारा चेति उपशास्त्रीयान्, लोकगीतं, गरबा, प्रार्थना, भजनं चेति सुगमसङ्गीतप्रकारान् प्रस्तोतुं प्रभविष्यति • नियततालापानां परिचयात्मकं ज्ञानं प्राप्स्यति, तान् प्रस्तोतुं च प्रभविष्यति • हिन्दुस्तानीसङ्गीतपद्धत्यनुसारं दशानां थाट-प्रकाराणां, विंशतेः अलङ्काराणां प्रस्तुतिं कर्तुं प्रभविष्यति
2	सैद्धान्तिकम् अथवा लिखितं प्रश्नपत्रम्	• नियतरागाणां आरोह-अवरोह-वादि-संवादि-तीव्र-कोमल-वर्ज्य-स्वराणां ज्ञानं प्राप्स्यति • साङ्गीतिकशब्दावल्याः ज्ञानं प्राप्स्यति • नियततालापानां गीतप्रकाराणां लिपिबद्धतया प्रस्तुतेः ज्ञानं प्राप्स्यति • सङीतस्य, सङ्गीतप्रकाराणां, सङ्गीतकाराणां च सामान्यं परिचयं प्राप्स्यति

विषयः - नाट्यशास्त्रम्

Paper No.	Name of Subject	Outcome
1	प्रश्नपत्रम् - १	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः भरतमुनिकृतस्य नाट्यशास्त्रस्य परिचयात्मकं ज्ञानं प्राप्स्यति • नाट्यस्य विविधानि तत्त्वानि ज्ञास्यति • अभिनयस्य परिभाषाम्, अभिनयस्य विविधान् प्रकारान् ज्ञास्यति • रूपकस्य भेदान् ज्ञास्यति • संस्कृतेन सम्भाषणे समर्थः भविष्यति
2	आङ्गिकाभिनयः	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः आङ्गिकाभिनयस्य भेदान् ज्ञास्यति • शारीराभिनयान् चेष्टाभिनयान् च् ज्ञास्यति • अभिनयानां प्रायोगिकं निदर्शनं करोष्यति • आङ्गिकाभिनये रङ्गनिर्देशानां समन्वयं करिष्यति
3	वाचिकाभिनयः, सात्त्विकाभिनयः च	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः पाठ्यगुणान् नाट्यशास्त्रीयाः युक्तीश्च ज्ञास्यति • सात्त्विकाभिनयान् भावाभिव्यञ्जकान् अनुभावान् रसनिष्पत्तौ तद्भूमिकां च ज्ञास्यति • वाचिकाभिनयस्य प्रायोगिकं निदर्शनं करिष्यति • संस्कृतरूपकेषु विविधोक्तीनां वाचिकं सात्त्विकं चाभिनयं प्रयोक्ष्यति
4	मञ्चप्रस्तुतिः	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः संस्कृतसम्भाषणस्य भाववाहिपठनं करिष्यति • संस्कृतनाट्यसाहित्यात् विविधदृश्यानां विविधैः अभिनयैः सह प्रयोगं प्रस्तोष्यति • एकाङ्किरूपके अभिनयं नेपथ्यकर्म च करिष्यति
5	नाट्यसिद्धान्तः	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः वस्तुविधानं पात्रविधानं च ज्ञास्यति • नाटकस्य सविस्तरं लक्षणं ज्ञास्यति • प्रकरणस्य लक्षणानि उदाहरणानि च ज्ञास्यति • रूपकानां विविधान् प्रकारान् ज्ञास्यति

6	नाट्यप्रयोगः	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः नाट्यगृहविषये तदङ्गविषये च परिचयं प्राप्स्यति • नेपथ्यविधिं ज्ञास्यति • पुस्तरचनां प्रतिशीर्षरचनां च ज्ञास्यति • अलङ्कारनिर्माणं वेशभूषां च ज्ञास्यति
7	प्रयोगरूढयः	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः पूर्वरङ्गं ध्रुवागानं च ज्ञास्यति • संस्कृतरूपकेषु द्विकेन्द्रि दृश्यं, परिक्रमणं, रङ्गसूचनं, वृत्तिं, प्रवृत्तिं च ज्ञास्यति, तत्प्रयोगं च करिष्यति • लोकधर्मि-नाट्यधर्मि-दैवीसिद्धि-मानुषीसिद्धि-लक्षणानि ज्ञास्यति, तत्प्रयोगं च करिष्यति • नाट्यलेखनाभिनयप्रयोगसम्बन्धे आधुनिकसिद्धान्तान् ज्ञास्यति
8	मञ्चप्रस्तुतिः (प्रायोगिकम्)	• अस्य पत्रस्य पठनेन छात्रः संस्कृतसम्भाषणं ज्ञास्यति, तत्प्रयोगं च करिष्यति • संस्कृतरूपकाणाम् अभिनयस्य मञ्चप्रस्तुतिं करिष्यति • संस्कृतरूपकेषु नेपथ्यकर्मविधानं ज्ञास्यति प्रयोक्ष्यति च • मञ्चप्रस्तुतौ कौशलं प्राप्स्यति

विषयः - योगः

Sr. No	Paper No.	Name of Subject	Outcome
1.	Paper-1	Yoga Science	• The students will be familiar with Yoga and its history. • They can improve their health by the knowledge of Ashtang Yoga.
2	Paper-2	• Anatomy of Human body and Physiology	• To get knowledge about Anatomy of Human body, Physiology and various systems in human body. • To get knowledge of organs of a human body • To get knowledge of the glands in a human body
3	Paper-3	Practical	• Students can get the practical knowledge of Asans, Pranayama and Bandhas. • Yogic activities, Soorya-Namskar and Satkarma
4	Paper-4	Ayurveda and Naturopathy	• To know about Ayurveda and healing methods of Ayurveda • To get information regarding Panchkarma and homely medicines • To know about Naturopathy